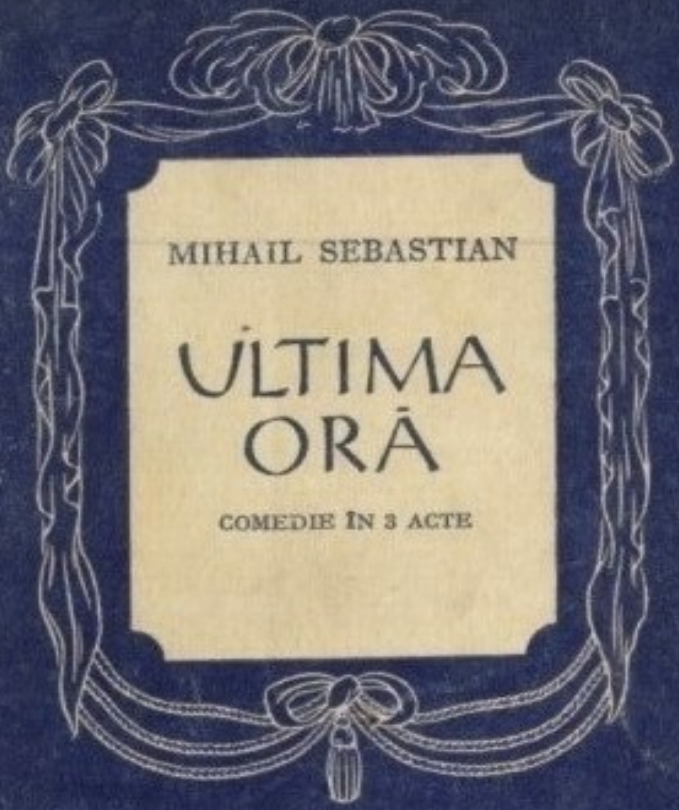

MIHAIL SEBASTIAN

ULTIMA ORĂ

COMEDIE ÎN 3 ACTE

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

MIHAIL SEBASTIAN

Ultima oră

Comedie în trei acte

Cuprins

PERSONAJELE.....3
ACTUL I.....4
ACTUL II.....47
ACTUL III.....88

PERSONAJELE

ALEXANDRU ANDROMC, conferenţiar universitar
GRIGORE BUCŞAN, mare industriaş
I.D. BORCEA, directorul ziarului „Deşteptarea”
ŞTEFĂNESCU, secretar de redacţie
VOICU, redactor
POMPILIAN, redactor
BRĂNESCU, ministrul instrucţiunii publice
AGOPIAN, proprietarul tipografiei
HUBERT, şef de atelier la tipografie
NIŢĂ, om de serviciu la „Deşteptarea”
UN BĂIAT CU CAFELE
MAGDA MINU, studentă
GABY, actriţă
ANA, femeie de serviciu la Andronic
DOMNIŞOARA WERNER, secretara lui Bucşan

ACTUL I

Redacţia ziarului *Deşteptarea. În* dreapta, planul II, o uşă de intrare. În peretele din fund, o uşă cu o firmă dreptunghiulară: „Direcţia”. În stânga, planul II, o uşă ce duce spre alte încăperi ale redacţiei. În stânga, planul I, cam o treime din scenă e despărţită într-un fel de boxă cu vitrine. Nu este o încăpere separată, ci o boxă propriu-zisă. Se intră în această boxă printr-o portiţă, care poartă şi ea o firmă: „Secretarul de redacţie”. În boxă, o masă cu telefon, două scaune. Pe masă, teancuri de ziare, hârtii, coupuri, manuscrise, clişee, creioane, foarfeci etc. În peretele din stânga boxei, ferestre ce dau spre stradă. În restul scenei, în afară de boxă, mai sunt două mese de scris. În dreapta, planul I, rafturi de lemn, în care se văd cotoarele unor imense volume: colecţii de ziare. Pe pereţi, afişe mari tipografice de reclamă, cam îngălbenite de timp: „Citiţi «Deşteptarea», ziar de luptă cetăţenească. Opt pagini, lei 3.”

SCENA I

VOICU, NIŢĂ

Dimineaţă de vară. Soare mult. Ferestrele deschise. Voicu, la masa din dreapta, doarme, sau numai dormitează, cu capul culcat pe braţul drept şi pălăria lăsată pe frunte. Un moment de tăcere. Se aude doar prin

terestrele deschise rumoarea surdă a străzii. Pe urmă izbucnesc strigătele vânzătorilor de ziare: «Dişteptarea»! «Dişteptarea» specială! Specială! Senzaţionale declaraţii! Noi amănunte! «Dişteptarea!" Strigătele se depărtează treptat. Se mai aude de undeva departe încă o dată: „Dişteptarea"! Voicu a rămas tot timpul nemişcat. Intră Niţă, servitorul, cu un teanc de exemplare Se vede bine titlul tipărit, „Deşteptarea". Trece pe la fiecare masă şi lasă câte un exemplar.

NIŢĂ: Iacă şi gazeta noastră.

VOICU *(mormăind, fără să ridice capul):* A apărut?

NIŢĂ: Acu o aduse băiatu de la tipografie. E caldă. *(Freacă cu degetele hârtia, şi pe urmă se uită la degetele înnegrite de cerneală.)* Uite, se ia cerneala pe deşte. *(Duce gazeta la nas şi o miroase.)* Şi miroase! Miroase de te trăzneşte.

VOICU: Miroase a mort.

NIŢĂ: Aş! Pe acela-l ştiu eu. Că doar sunt vechi în presă. Acesta-i alt miros. *(Ducând încă o dată gazeta la nas şi încercând să-i definească mirosul:)* Parc-ar fi gaz. Parc-ar fi catran. Parc-ar fi pucioasă. Ascultaţi-mă pe mine, domnule Voicu. Eu am îmbătrânit în meseria asta. Am fost la „Epoca" lui conu Nicu Filipescu, înainte de războiul ăl mare. Şi la „Seara" lui conu Bogdan-Piteşti. Şi la „Fulgerul" lui conu Stratiliu. Gazetă să miroase ca asta, n-am pomenit. Biata nevastă-mea o simte de la o poştie: „Niţă, zău, iar mi-ai adus bestemăţia aia în casă. Scoate-o afară." Nu doarme noaptea, domnule Voicu, nu doarme noaptea dacă e „Dişteptarea" în casă. *(Sună telefonul în boxa secretarului de redacţie. Niţă se îndreaptă spre telefon fără grabă şi tot fără grabă ridică receptorul.)* Alo! Da! Domnu Agopian? Nu e aici. E la administraţie Aici e redacţia. Cum? Cuum? *(Se vede că cel care a chemat nu mai răspunde. Niţă ridică din umeri şi pune receptorul la loc.)*

VOICU *(care între timp s-a trezit şi a rămas cu capul rezemat în coate, cu pălăria pe ceafă, gânditor):* Niţă!
NIŢĂ *(reîntorcându-se din boxă):* Poftiţi.
VOICU: Tu nu te-ai întrebat niciodată: din ce o fi trăind?
NIŢĂ: Cine?
VOICU: Gazeta.
NIŢĂ: Care gazetă?
VOICU: Gazeta noastră.
NIŢĂ: «Dişteptarea»?
VOICU: Da.
NIŢĂ *(scărpinându-se în cap):* Păi de! (O clipă de gândire şi pe urmă cu un fel de tresărire sceptică:) Da' mai întâi: trăieşte?
VOICU: Oarecum. În orice caz, se ţine pe picioare. Apare. *(Cu un accent brusc de surpriză, ca şi cum în clipa asta ar descoperi faptul:)* Da, domnule, apare. Uite-o. E aici. E pe masă. *(Din stradă se aude din depărtare un strigăt de vânzător de ziare: „Dişteptarea"!)* E pe stradă. Există. Te întrebi cum! Prin ce minune? Cine o scoate? Cine o citeşte? Cine plăteşte?
NIŢĂ: De scos, o scoatem noi. De citit... (caută un moment) o citim tot noi. Da' de plătit, zău, nu cred să plătească cineva.
VOICU: N-am mai văzut o chenzină, frate Niţă, de trei luni.
NIŢĂ: Ba eu numai de două.
VOICU: Ei, stai bine...
NIŢĂ: Credeţi că astăzi...?
VOICU: Da, Niţă, cred. În fiecare zi cred că astăzi. Şi pe urmă, seara mă duc la cafenea să împrumut un sutar sau un pol.
NIŢĂ: Aşa nu mai merge.
VOICU: Ba da, Niţă. Merge. Nu vezi că merge? Toată şandramaua asta stă în aer. Chiria neplătită. Tipografia neplătită. Hârtia neplătită. De noi, ce să mai vorbim... Şi totuşi merge. În fiecare seară îmi spun: gata! s-a terminat! mâine nu mai apare! *(Luând gazeta în mână*

şi arătând-o:) Şi totuşi apare.

SCENA II

ACEIAŞI, BĂIATUL CU CAFELE

BĂIATUL: Bună dimineaţa! (Uitându-se spre boxă:) Dom' Ştefănescu a venit?

NIŢĂ: N-a venit încă. Dar poţi să-i laşi cafeluţa. Acu trebuie să pice şi dumnealui.

BĂIATUL: Numa' să nu se răcească.

VOICU: Ad-o 'ncoa.

BĂIATUL: Aţi zis ceva?

VOICU: Dă-mi mie cafeaua şi-aduci alta lui dom' Ştefănescu.

BĂIATUL: Coane, vă rog să nu vă supăraţi, da' nu se mai poate.

VOICU: De ce?

BĂIATUL: Păi, făceţi şi dumneavoastră socoteala, zău aşa. (Scoate un carnet din buzunar şi-l răsfoieşte până dă de „contul" lui Voicu.) Douăzeci şi şapte de cafeluţe, nouă marghilomane, paisprezece dulceţuri de trandafir duble, un şerbet de zahăr ars, că ziceaţi că e tare şi-mi rupeţi picioarele dacă mă mai prindeţi cu el, douăzeci şi două de ceaiuri şi un pachet de „Regale". Nu mai pot nici eu, coane, zău aşa. Nu mai pot pă credit.

VOICU: Bine mă, neisprăvitule, tocmai azi te găsişi şi tu să nu mai poţi? Tocmai azi, când se plătesc chenzinele?

BĂIATUL: Lasă, coane, cunoaştem bancul acesta. S-a-nvechit. Când s-or plăti chenzinele aicea, o să scoateţi drapelul.

SCENA III

ACEIAŞI, PROFESORUL ANDRONIC

ANDRONIC *(intră cu pălăria în mână, timid, privind cu curiozitate în toate părţile, ca şi cum şi-ar căuta drumul şi ar cere scuze):* Scuzaţi, vă rog... aş vrea să întreb... aş vrea să ştiu...

NIŢĂ: Ce doriţi dumneavoastră?

ANDRONIC: Mă rog... ziarul „Deşteptarea”...

NIŢĂ: Aicea-i.

ANDRONIC: În cazul acesta... aş vrea — cum să vă spun eu?... aş vrea...

VOICU: Aveţi vrun anunţ? A doua uşă pe dreapta. La administraţie.

ANDRONIC *(venind spre Voicu, pe care abia acum îl vede):* Îmi daţi voie să mă prezint: Andronic. Profesorul Andronic. Profesor de istorie.

VOICU: Pare bine. (Îi strânge, fără prea mare chef, mâna întinsă. Pe urmă, oarecum jenat de extrema politeţe a tipului, îşi scoate pălăria din cap şi o pune pe masă.)

ANDRONIC: Vedeţi, eu am scris un articol.

VOICU: Şi vreţi să-l publicaţi?

ANDRINIC: Nu. Dimpotrivă. Aş vrea... aş fi vrut să nu-l public.

VOICU: Păi nu e obligatoriu.

ANDRONIC: Da, dar acum e prea târziu.

VOICU: De ce?

ANDRONIC: Fiindcă s-a publicat.

VOICU: Unde?

ANDRONIC: Aici.

VOICU: Aici la noi?
ANDRONIC: Da. În „Deşteptarea”.
VOICU: Mai demult?
ANDRONIC: Nu. Azi-dimineaţă. Da, da, chiar azi-dimineaţă. În foileton. *(Scoate gazeta din buzunar, o despătureşte şi arată cu degetul.)*
VOICU *(cu oarecare mirare):* Uite, dom’le! P-ăsta nici nu-l văzusem. *(Citind titlul:) Alexandru cel Mare în Media* de Alexandru Andronic.
ANDRONIC: Eu sunt...
VOICU: Alexandru cel Mare?
ANDRONIC: Nu. Alexandru Andronic. Autorul.
VOICU: Şi ce poftiţi?
ANDRONIC: Aş vrea să vorbesc cu domnul director.
VOICU: Cu domnul director? Şi eu aş vrea.
ANDRONIC: Nu vine?
VOICU: Ba da. Se-ntâmplă să şi vină... Uneori. La zile mari. Când i se năzare.
ANDRONIC: Totuşi, vedeţi... eu... ar trebui... E o chestiune care...
VOICU: E ceva grav?
ANDRONIC: Foarte grav. Pot chiar spune, de extremă importanţă.
VOICU: Atunci, ştiu eu?... să vorbiţi cu secretarul de redacţie, cu domnul Ştefănescu.
ANDRONIC: E aici?
VOICU: Încă nu. Dar trebuie să vină.
ANDRONIC: Să aştept.
NIŢĂ: Pe culoar, la stânga, în sala de aşteptare.
VOICU: Sau şi mai bine... dacă sunteţi grăbit, mai faceţi dumneavoastră un tur, două, pe stradă şi reveniţi.
ANDRONIC: Mai bine aşa. Tot am de făcut o târguială jos la librărie. Mă duc şi mă-ntorc. Am onoarea să vă salut. *(Se depărtează, se opreşte, se întoarce din nou spre Voicu.)* Da, da. Mă întorc.
VOICU *(îl priveşte cum se depărtează, dar când a ajuns*

aproape de ieşire, îl opreşte brusc, fulgerat de o idee): Nu cumva... nu cumva aţi venit pentru onorar?

ANDRONIC: Care onorar?

VOICU: Onorariul pentru colaborare. Plata foiletonului!

ANDRONIC: Se plăteşte?

VOICU: Mai e vorbă? Dacă pentru asta aţi venit, nu mai e nevoie să vă deranjaţi. Lăsaţi-ne adresa, şi vă trimitem noi acasă cu omul de serviciu.

ANDRONIC: La drept vorbind, eu am venit pentru altceva. Pentru cu totul altceva.

VOICU: În sfârşit, mare lucru n-o să fie. Dar, oricum, o mie, două mii...

ANDRONIC: N-aş vrea să credeţi... E mai ales o chestiune de principiu... Eu...

VOICU *(atacând direct):* Uite ce, domnule profesor. Ca să nu vă mai pierdeţi vremea cu formalităţile: lăsaţi aici o sută de lei pentru timbre, impozit şi celelalte angarale, şi când veniţi înapoi, vă prezentaţi la ghişeu şi încasaţi banii.

ANDRONIC *(nebănuitor, dar timid, căutându-şi portofelul):* Credeţi că...

VOICU: Dacă vă spun eu.....

ANDRONIC *(a găsit o monedă de o sută şi i-o întinde):* Sunteţi prea amabil. Vă mulţumesc. Mă-ntorc eu. Am onoarea. *(Iese.)*

SCENA IV

VOICU, NIŢĂ, BĂIATUL CU CAFELE

VOICU *(aruncă suta pe platoul cu cafele şi pahare cu apă ale băiatului):* Pune cafeaua pe masă. Restu-i pentru

tine.
BĂIATUL: Să trăiţi, coane. *(Pune cafeaua pe masă şi pe urmă iese prin dreapta.)*

SCENA V

VOICU, NIŢĂ, POMPILIAN

POMPILIAN *(intrând grăbit prin stânga):* Ştefănescu e aici?
VOICU: N-a venit.
POMPILIAN: Mai bine. *(Îşi aruncă pălăria în cuier. Se aşază la unul din birouri.)* Niţă, nişte hârtie de manuscris! *(Către Voicu):* Am făcut-o lată azi-noapte.
VOICU: Aşa de lată, c-ai uitat de reportaj.
POMPILIAN: A spus ceva Ştefănescu?
VOICU: A urlat.
POMPILIAN: Şi pe urmă?
VOICU: Ca totdeauna. S-a potolit.
POMPILIAN *(către Niţă, care i-a adus şi pus pe birou câteva foi albe de hârtie):* Ce-i asta, Niţă? Hârtie de scris sau de împachetat?
NIŢĂ: Alta nu-i. Ordin de la administraţie. Iconomie.
POMPILIAN: Mizerie.
VOICU: Şi decădere. Cunoscutul publicist George Pompilian scrie pe hârtie de împachetat brânză.
POMPILIAN *(sentenţios):* Care va înfrunta veacurile! *(Cu o schimbare de ton:)* N-ai un subiect?
VOICU: Mi-e somn. *(Se culcă iar cu capul pe masă.)*
NIŢĂ *(dând să iasă, se loveşte nas în nas cu Ştefănescu, care intră):* S' trăiţi, dom' Ştefănescu.

SCENA VI

VOICU, POMPILIAN, ŞTEFĂNESCU

Telefonul din boxă a început să sune din chiar momentul intrării lui Ştefănescu. Cu pălăria pe cap, fără să salute pe nimeni, merge direct spre biroul lui şi ridică receptorul, aruncându-şi în acelaşi timp privirea asupra hârtiilor de pe masă.

ŞTEFANESCU *(vorbeşte scurt, retezat, fără brutalitate, dar puţin mecanic, ca un om obişnuit să vorbească de sute de ori pe zi la telefon):* Da... Eu... Nu... Am zis nu... Pagina a doua, coloana a treia, nouă drepte... Nici cursive, nici bloc. Nouă drepte-i ajunge... Fără clişeu... Fără, domnule... *(Închide telefonul. În aceeaşi atitudine, în picioare, în faţa biroului, cu pălăria pe cap, continuă să răsfoiască hârtiile de pe birou, de la care de altfel nici o clipă nu şi-a ridicat privirea.)* Voicule!

VOICU: Aici. *(Se ridică alene de la masă, merge spre boxă, se opreşte în faţa biroului lui Ştefănescu.)*

ŞTEFANESCU: E ceva nou?

VOICU: Mai nimic.

ŞTEFANESCU: Telegramele „Rador” au venit?

VOICU: Da. Uite-le colo. *(Îi arată cu degetul nişte hârtii pe masă.)*

ŞTEFANESCU: Clişeele?

VOICU: Numai unul. *(Ia de pe masă un clişeu de zincografie şi i-l dă.)*

ŞTEFANESCU: De ce?

VOICU: Nu mai vrea să lucreze zincografia. *(Pauză.)* Fără bani.

ŞTEFANESCU *(ridicare din umeri, gest vag, de indiferenţă):* De!... *(Continuă să citească.)* Nu ta duci să te culci?

VOICU: Mai aştept. Poate vine Agopian. Zicea aseară că poate ne dă ceva din salariu. Mai ştii?

ŞTEFANESCU *(îşi ridică pentru prima oară ochii din hârtii şi îi priveşte. După o scurtă pauză):* Du-te, băiatule, şi te culcă. *(Ia loc la birou. Îşi pune pălăria-n cui.)*

VOICU *(e gata să plece. Se opreşte pe pragul boxei, cu uşa deschisă, întreabă cu indiferenţă):* Ai văzut gazeta?

ŞTEFĂNESCU *(reintrat în lectura hârtiilor):* Văzut.

VOICU: Cum e?

ŞTEFANESCU: O porcărie!

VOICU: Nu e nimic. Tot n-o citeşte nimeni. *(Revine plictisit spre locul lui.)*

POMPILIAN (de la masa lui, unde tot timpul a stat cu stiloul deasupra hârtiei, în căutare de subiect): Să nu zici vorbă mare. Am văzut azi doi oameni, *(repetă şi arată cu degetele)* doi, cu „Deşteptarea" în mână. Unul era în tramvai — s-a dat jos la liceul Lazăr — şi altul era în colţ la Regală.

VOICU *(fals intrigat):* Cine să fi fost?

POMPILIAN: Mă întreb şi eu. Provinciali poate.

VOICU: Fiindcă veni vorba, ce tiraj om fi având noi?

POMPILIAN: Treizeci de mii.

VOICU: Vrei să râzi.

POMPILIAN: Dacă nu crezi, întreabă la administraţie. Întreabă-l pe Agopian. La nevoie, îţi arată şi bonul de tiraj: treizeci de mii în cap.

VOICU: Şi în realitate?

POMPILIAN *(gest cu mâna, parcă ar cântări cifrele):* O mie opt. O mie nouă.

VOICU: Şi câte se vând?

POMPILIAN: Ştiu eu? Şapte sute. Opt sute.

VOICU: Cu provincie cu tot?

POMPILIAN: Cu tot.

VOICU: Şi pentru asta ne pierdem noi vremea aici?

ŞTEFĂNESCU *(care tot timpul şi-a văzut de lucru în boxă, ca şi cum ar fi fost cu desăvârşire absent, ridică capul*

din hârtii): Pentru asta şi pentru altele. Mai ales pentru altele.

POMPILIAN: Ce vrei să spui?

ŞTEFĂNESCU: Vino aici să-ţi spun eu.

POMPILIAN *(schimba cu Voicu o privire întrebătoare, se ridică, merge spre boxă. Se opreşte în fata biroului lui Ştefănescu):* Am venit.

ŞTEFĂNESCU *(îi face semn să ocolească biroul şi să treacă de partea cealaltă):* Mai aproape. Lângă mine.

POMPILIAN *(ocoleşte biroul şi se opreşte în spetele lui Ştefănescu, aplecându-se peste umărul lui).*

ŞTEFĂNESCU *(punând degetul brusc pe o coloană din gazetă):* Cât?

POMPILIAN: Ce vrei să spui?

ŞTEFĂNESCU: Exact ce ai înţeles. Cât?

POMPILIAN: Şefule, nu ştiu ce vrei să spui.

STEFĂNESCU: Câţi bani ei primit pentru asta?

POMPILIAN *(continuând jocul inocenţei):* Pentru care asta?

ŞTEFĂNESU: Pentru toată povestea asta. De exemplu, pentru fraza asta. *(Citeşte:)* „Cititorii noştri cunosc obiectivitatea cu care am urmărit şi deseori atacat activitatea domnului Protopopescu, în fruntea fabricii de conserve «Fructul», dar în faţa marilor realizări recente, nu putem să nu recunoaştem în domnia-sa un mare înfăptuitor, un perfect gospodar, un factor economic însufleţit deopotrivă de mari iniţiative şi largi devotamente.” *(Cu o schimbare de ton:)* Frumos, n-am ce spune! Şi nici nu cred că e prea scump. Cât?

POMPILIAN: Şefule, mă jigneşti.

ŞTEFĂNESCU: Tu mă jigneşti pe mine. Crezi serios că la vârsta mea, şi după treizeci de ani de gazetărie, nu ştiu să citesc? Eşti un recrut, băiatule.

POMPILIAN: Şefule, pe onoarea mea…

ŞTEFĂNESCU: Şi încă un recrut prost. Mai ia lecţii. Citeşte-l pe director. Acolo artă! Când pune o pilă, nici nu se simte. Simte numai cine trebuie. La tine totu-i cusut cu

aţă albă. Uite... *(Citeşte mai departe:)* „Spiritul de iniţiativă al domnului Protopopescu, curajul său civic, dezinteresarea...” *(Bruscă schimbare de ton:)* Dar asta ce-i?

POMPILIAN: Care?

ŞTEFĂNESCU: Asta! *(S-a ridicat în picioare, cu gazeta în mână.)* Voicule! *(Pleacă de la birou şi ieşind din boxă se apropie de masa lui Voicu, în timp ce Pompilian se întoarce la masa lui de scris.)* Ce e asta? *(Îi arată ceva în josul paginii.)* De unde a mai răsărit şi asta? Alexandru cel Mare în Media... Ai trimis-o tu la tipografie?

VOICU: Nu. Poate dumneata.

ŞTEFĂNESCU: Da’ de unde! Nici n-am văzut manuscrisul. Nici nu mi-a trecut prin mână. *(Citind din nou.)* Alexandru cel Mare... de Alexandru Andronic. Andronic. Andronic. Cine-o mai fi şi Andronic ăsta?

VOICU: Habar n-am. A fost pe-aci — zicea c-o să vină.

ŞTEFĂNESCU: Dar cine l-a dat la tipar? Ei cum, domnule, aşa am ajuns, că răsar foiletoane-n gazetă fără să ştie secretarul de redacţie? Ce-i debandada asta?

POMPILIAN: L-o fi dat directorul.

ŞTEFĂNESCU *(revenind spre boxă):* Ei directorul şi Alexandru cel Mare! *(Ajuns la biroul lui, ridică receptorul şi formează un număr.)* Alo! Tipografia. Dă-mi-l pe sefu’ de atelier. Dă-mi-l pe Hubert, sau mai bine spune-i să vină până sus, cu revizia de aseară şi cu şpalturile din pagina treia. Cu toate şpalturile, m-auzi? *(Închide telefonul şi se asază la birou, continuând să lucreze.)*

SCENA VII

ACEIAŞI, FATA BLONDĂ

Un moment de tăcere. Ştefănescu lucrează în boxă, Pompilian, care pare a fi găsit un „subiect”, scrie, iar Voicu dormitează. Intră o fată tânără, blondă, douăzeci de ani, îmbrăcată cam bătător la ochi, dar nu dezagreabil, şi nici mahalageşte.

FATA BLONDĂ: Bună ziua! *(Nu-i răspunde nimeni, nu o vede nimeni. Se apropie de masa lui Pompilian.)* Vreau să vorbesc cu domnul director.

POMPILIAN *(ridică privirea şi constată că fata e „nostimă”):* Eu sunt.

FATA BLONDĂ: Domnule director... *(A pornit cu multă inimă, ritos, energic, dar se opreşte scurt.)* Nu eşti dumneata.

POMPILIAN: După ce se vede?

FATA BLONDĂ: După tot.

POMPILIAN: Domnişoară, mă insulţi.

FATA BLONDĂ: Se poate. Dar eu cu directorul vreau să vorbesc.

POMIPILIAN: Personal?

FATA BLONDĂ: Personal.

POMPILIAN: Despre ce?

FATA BLONDĂ: Despre... *(A pornit să spună, dar, ca mai sus, se opreşte brusc.)* Nu pot să spun. E o chestiune intimă.

POMPILIAN: Intimă de tot?

FATA BLONDĂ: Nu te priveşte pe dumneata.

POMPILIAN: Dar te priveşte pe dumneata. Fiindcă dacă e „intimă de tot”, aici la redacţie e cam incomod.

FATA BLONDĂ *(fără violenţă, mai mult familiar):* Obraznicule!

POMPILIAN: Iar dacă nu-i intimă, directorul nu-i aici.

FATA BLONDĂ: Vreau să fac o reclamaţie într-o chestiune din jurnalul de azi.

POMPILIAN *(mai puţin interesat):* De ce nu spui, domnişoară? *(Arată cu degetul spre boxă.)* Domnul de acolo.
FATA BLONDĂ: E director?
POMPILIAN: Mai mare. Secretar de redacţie!
FATA BLONDĂ *(se îndreaptă în direcţia indicată, deschide uşa boxei, intră):* Bună ziua!

(Ştefănescu continuă să lucreze fără să ridice capul.)

POMPILIAN: Voicule!
VOICU *(întrebare mormăită):* Mmm?
POMPILIAN: Uite colo! *(Îi face semn să se uite la fata blondă din boxă.)*
VOICU *(ridică leneş capul şi are un moment de surpriză. Hotărât, fata e nostimă):* Cam blondă.
POMPILIAN: Şi cam tânără.
VOICU: Dar mi-e somn. *(Îşi culcă din nou copul pe masă.)*
POMPILIAN: Şi eu am de lucru. *(Reîncepe să scrie.)*
FATA BLONDĂ *(care între timp aştepta, lângă uşa boxei, crezând că în cele din urmă Ştefănescu o va vedea, încearcă din nou să se semnaleze.)* Bună ziua.
ŞTEFANESCU *(fără să ridice privirea şi continuând să lucreze):* Da.
FATA BLONDĂ: Numele meu este Gaby Brăulescu.
ŞTEFĂNESCU *(acelaşi joc):* Da.
GABY *(decisă „să-i dea drumul”):* Domnule secretar!
ŞTEFANESCU: Da.
GABY: Da, da, dar dacă nu vă uitaţi la mine, eu nu pot să vorbesc.
ŞTEFĂNESCU: Despre ce e vorba, *(ridică capul şi în sfârşit o priveşte)* domnişoară?
GABY: Despre asta. *(Îi întinde ziarul, arătându-i în acelaşi timp un articol de pe ultima pagină.)*
ŞTEFĂNESCU *(citind):* „Cronica dramatică. Teatrul de vară. «Ia-o mai încet», revistă în două acte şi-un

prolog.”
GABY: Am jucat şi eu în piesa asta.
ŞTEFĂNESCU: Aha! Artistă.
GABY: Artistă, dar ce folos. Nu spune o vorbă de mine în toată cronica. Nici nu mă pomeneşte.
ŞTEFĂNESCU: Nu se poate!
GABY: De toate spune câte ceva. De toate. Numai de mine nu.
ŞTEFĂNESCU: Imposibil!
GABY *(aproape plângând):* Mă persecută. Totdeauna m-a persecutat. Şi data trecută. Are ceva contra mea.
ŞTEFĂNESCU: Ţi se pare dumitale.
GABY: Mi se pare? Citiţi şi dumneavoastră. *(Parcurge cronica şi citeşte, de ici, de colo, câte o frântură de frază:)* „O apariţie încântătoare, domnişoara Grigoriu… Admirabilă, domnişoara Yvette Stancu… Domnişoara Gigi Vasiliad a cântat tangoul Ai să mă uiţi într-un ritm languros… Domnişoarele Cilibiu, Ştefănescu şi Walter, în notă… Domnişoara Georgina Mălin e-un element care promite.” Vedeţi? Pe toate, pe toate. Numai pe mine nu. Să spună şi despre mine ceva. Nu zic mare lucru, dar măcar că am fost bine, sau că sunt în notă, sau că promit.
ŞTEFĂNESCU: Dar promiţi?
GABY: Promit. Sigur că promit. Eu de asta am venit, domnule secretar. Să scrie şi despre mine. Nu plec de aici până nu scrie.
ŞTEFĂNESCU: Ba de plecat o să pleci, că eu am de lucru.
GABY *(dezolare):* Care va să zică, n-am făcut nimic.
ŞTEFĂNESCU: Ba da. O să scrie şi despre dumneata.
GABY: Când?
ŞTEFĂNESCU: Cu primă ocazie.
GABY: Mâine.
ŞTEFĂNESCU: Poate şi mâine.
GABY: Şi dacă tot scrie, să scrie şi el două-trei rânduri mai mult, că nu-i cade mâna.

ŞTEFĂNESCU: Asta aşa e.
GABY: Vă mulţumesc, domnule secretar. La revedere.
ŞTEFĂNESCU *(cufundat din nou în hârtiile lui):* La revedere.
GABY *(dă să plece, dar se opreşte în prag):* Domnule secretar!
ŞTEFĂNESCU: Da.
GABY: Îmi puneţi şi fotografia?
ŞTEFĂNESCU: Ce fotografie?
GABY: Fotografia mea. Uite, o am aici. *(Caută în poşetă şi scoate o fotografie.)* O puneţi?
STEFĂNESCU: O punem.
GABY: S-o las?
STEFĂNESCU: Las-o.
GABY *(după ce a lăsat fotografia pe masă):* Ce-o să fie la teatru când or vedea-o! Îngălbenesc toate. *(Iese din boxă.)*
VOICU *(care de la un timp s-a deşteptat din toropeală şi a privit cu oarecare curiozitate scena din boxa, urmărind de la masa lui convorbirea de mai sus, o interpelează pe fată, care se îndreaptă spre ieşire):* Domnişoară!
GABY: Poftim?!
VOICU *(se ridică; vine spre ea):* Dumneata o să faci carieră.
GABY: De unde ştii?
VOICU: Presimt. Dumneata ai talent. Un anumit fel de talent.
GABY: M-ai văzut la teatru?
VOICU: Nu, dar te-am văzut aici. Ai fost foarte bine.
GABY: Vorbiţi serios?
VOICU: Foarte. Vezi dumneata... *(O ia de braţ şi pornesc împreună spre ieşire. Îi spune ceva cu voce scăzută — nu se aude bine ce. Fata izbucneşte în râs.)*
POMPILIAN *(s-a oprit din scris şi îi vede plecând):* Ei domnu! Încotro?
VOICU: Mergem să ne plimbăm.

POMPILIAN: Şi eu ce fac?
VOICU: Scrii! *(Iese împreună cu Gaby prin stânga.)*

SCENA VIII

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN, HUBERT

Intră prin dreapta Hubert, şeful de atelier, având în mână mai multe şpalturi tipografice şi un exemplar din „Deşteptarea”, revizia, plin de ştersături şi semne cu creion roşu şi albastru.

HUBERT (în trecere spre boxă): Salut, dom’ Pompilian.
POMPILIAN *(continuând să scrie):* Saltare!
HUBERT *(intrând în boxă):* Salut, dom’ Ştefănescu!
ŞTEFĂNESCU: Ce mi-ai făcut, Hubert?
HUBERT: Cu ce?
ŞTEFĂNESCU: Ai văzut gazeta de azi?
HUBERT: Am văzut-o.
ŞTEFĂNESCU: Şi pagina treia?
HUBERT: Şi.
ŞTEFĂNESCU: Ce foileton mi-ai pus în pagina treia?
HUBERT *(moment de gândire):* Să ne uităm.
ŞTEFĂNESCU *(deschide gazeta la pagina treia şi i-o arată):* Poftim!
HUBERT *(citeşte):* Alexandru cel Mare în Media, de Alexandru Andronic.
ŞTEFĂNESCU: De unde mi l-ai scos pe Andronic ăsta?
HUBERT: Ştiu eu? De-aici, se vede, de la dumneavoastră.
ŞTEFĂNESCU *(enervat):* Mă rog, aseară, la revizie, ce foileton aveai în pagina treia?
HUBERT *(moment de gândire):* Să ne uităm.
ŞTEFĂNESCU: Uită-te.

HUBERT *(deschide revizia şi caută):* Cronica literară.
ŞTEFĂNESCU: Şi ce s-a făcut cu ea?
HUBERT *(amintindu-şi):* A! Am trecut-o în pagina cincea. Casetă, coloana trei, patru şi cinci.
ŞTEFĂNESCU: De ce?
HUBERT: Fiindcă n-aveam casetă. Caseta din pagina cincea a trebuit s-o scot. Era un articol despre preţul ovăzului. Şi mi-a telefonat dom' director azi-noapte să-l scot.
ŞTEFĂNESCU: Şi?
HUBERT: L-am scos, ce era să fac? Dumneavoastră nu eraţi aicia, domnu Voicu dormea. L-am scos. Am luat atunci cronica literară din pagina doua şi am trecut-o casetă în pagina cincea. Da' mi-a rămas foiletonu din pagina doua liber. Şi-atunci l-am băgat pe Alexandru ăsta în loc.
ŞTEFĂNESCU: De unde l-ai luat?
HUBERT: Din tipografie, de unde să-l iau! Era gata cules şi l-am pus.
ŞTEFĂNESCU: Manuscrisul îl ai?
HUBERT: Nu-l am.
ŞTEFĂNESCU: Dar şpaltul? Dă-mi şpaltul.
HUBERT *(caută în teancul de şpalturi aduse):* N-am nici şpaltul. Trebuie să fie jos în atelier. Vi-l trimit eu cu Niţă.
ŞTEFĂNESCU: Ascultă, Hubert. Cu articolul ăsta nu-i lucru curat. Nu e de la noi. Prin mâinile mele n-a trecut.
HUBERT *(după un moment de gândire, se loveşte cu palma pe frunte):* Aoleu! Să ştiţi că aşa e. Nu e de la dumneavoastră. E de la „Revista istorică".
ŞTEFĂNESCU: Ce revistă?
HUBERT: „Revista de istorie antică". Se tipăreşte la noi în tipografie. S-or fi încurcat şpalturile.
ŞTEFĂNESCU: Halal tipografie!
HUBERT: Păi de, domnu Ştefănescu. Eu zece în n-am. Prost plătit sunt. Asta e.

ŞTEFĂNESCU: Treaba voastră. Eu am vrut doar să descurc afacerea cu foiletonul. N-am chef să mă trezesc în fiecare dimineaţa cu diverse chestii strecurate peste noapte în gazeta. Acum, c-am descurcat-o, poţi să te duci.

HUBERT: Îţi fi descurcat-o dumneavoastră, dar eu mai rău am încurcat-o. Ăştia de la „Revista istorică”, pentru o greşeală de tipar urlă zece săptămâni. Dar încă pentru una boacănă ca asta... *(Îşi strânge revista şi şpalturile şi iese din scenă prin uşa din dreapta.)*

SCENA IX

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN

Moment mai lung de tăcere. Ştefănescu şi Pompilian îşi văd fiecare de treabă la mesele lor. Pompilian, care în decursul scenelor precedente a scris cu oarecare întreruperi de gândire, scrie acum cu mare repeziciune.

POMPILIAN *(a ajuns la ultima frază, a încheiat, a pus punct):* Uf! *(Îşi strânge hârtiile de manuscris, îşi ia pălăria, şi-o pune-n cap şi intră-n boxă.)* Şefule, am terminat. *(Pune hârtiile pe masă şi dă să plece.)* Şi m-am dus.

STBFANESCU: Pompilian!

POMPILIAN: La revedere.

STBFANESCU: Pompilian!

POMPILIAN: Da!

ŞTEFĂNESCU: N-ai terminat. Îmi trebuie un cursiv de pagina întâia.

POMPILIAN: Da’ ce? E rândul meu?

ŞTEFĂNESCU: Nu ştiu. Mie să-mi dai un cursiv.

POMPILIAN: Mă iei cam repede, şefule. Nu era rândul meu azi. Să vedem ce zice ţintarul. *(Se apropie de „ţintarul” lipit în perete şi caută cu degetul.)* Miercuri. Miercuri, miercuri... *(a găsit)* miercuri, cursiv pagina întâia: Grigoriu. Să-l scrie Grigoriu.

ŞTEFĂNESCU: Grigoriu nu-i aici.

POMPILIAN: Nici eu nu sunt. Am dispărut. *(E gata să plece.)*

ŞTEFĂNESCU *(ţipând):* Pompilian!

POMPILIAN *(s-a oprit locului, pironit de strigăt.)*

ŞTEFĂNESCU *(ritos):* În cincisprezece minute îmi dai un cursiv.

POMPILIAN *(înţelegând că nu mai e nimic de făcut):* Fir-ar a dracului de meserie! *(Îşi scoate pălăria şi dă să iasă din boxă, ca să se întoarcă la masa lui de scris. În prag se opreşte.)* N-ai un subiect?

ŞTEFĂNESCU: Nu.

POMPILIAN: N-am subiect.

ŞTEFĂNESCU: Caută.

POMPILIAN (se întoarce la masa de scris): Niţă!

SCENA X

ACEIAŞI, NIŢĂ

NIŢĂ: Poftiţi?

POMPILIAN: Hârtie de manuscris.

NIŢĂ: Am terminat-o.

NIŢĂ *(aducând hârtie):* Prea le terminaţi repede şi dumneavoastră.

POMPILIAN *(după o pauză):* Niţă! N-ai un subiect?

NIŢĂ: Am avut unu aseară, da’ l-am dat. L-am dat lui domnu’ Voicu. *(După o pauză:)* Dacă mai găsesc

vreunul...

SCENA XI

ACEIAŞI. ANDRONIC

ANDRONIC *(intrând prin stânga, cu aceeaşi stângăcie ca şi prima oară):* Domnul director a venit?
NIŢĂ: Domnu director, nu. Nu prea vine. Da' domnu Ştefănescu e colo. *(Iese.)*

SCENA XII

ANDRONIC, ŞTEFANESCU, POMPILIAN

ANDRONIC *(după ce a intrat în boxă şi a aşteptat o clipă să fie remarcat):* Bună ziua.
ŞTEFĂNESCU *(fără să ridice capul din hârtii):* Da.
ANDRONIC: Îmi daţi voie să mă prezint. Numele meu este Andronic.
ŞTEFĂNESCU *(acelaşi joc):* Da... *(După o trecere de moment, ca şi cum abia ar fi auzit numele rostit:)* Cum aţi spus?
ANDRONIC: Andronic.
STEFĂNESCU: Andronic, cu... *(Face un gest cu mâna arătând spre gazetă.)*
ANDRONIC: Da.
ŞTEFĂNESCU: Luaţi loc, vă rog. Cu ce vă pot servi?
ANDRONIC: Vedeţi, domnule...
ŞTEFĂNESCU: Ştefănescu...
ANDRONIC: Vedeţi, domnule Ştefănescu, eu nu am

plăcerea... vreau să spun nu am obişnuinţa... să citesc ziarul dumneavoastră... de altfel, în genere nu citesc ziare...

ŞTEFĂNESCU: Foarte hirte.

ANDRONIC: Mă rog?

ŞTEFĂNESCU: Foarte bine că nu citiţi ziare. Nici eu nu le-aş citi, dacă aş putea. Mă obligă meseria.

ANDRONIC: Totuşi... din întâmplare... mi s-a arătat în ziarul de astăzi un articol, semnat cu numele meu.

ŞTEFĂNESCU: Despre Alexandru cel Mare.

ANDRONIC: Întocmai. E un articol ce trebuia să apară într-o publicaţiune de specialitate: „Reviste de istorie antică". Nu-mi explic, nu înţeleg cum a ajuns aici.

ŞTEFĂNESCU: Nici eu nu-mi explic prea bine. Dar a ajuns.

ANDRONIC: Din nefericire.

ŞTEFĂNESCU: De ce „din nefericire"? E compromiţător?

ANDRONIC: Nu. Vă rog să nu mă Înţelegeţi greşit. Dar... vedeţi... e un articol de ştiinţă... şi e oarecum nepotrivit... nelalocul lui într-o gazetă zilnică de informaţie, de politică...

STEFĂNESCU: Şi de scandal.

ANDRONIC: N-am vrut să spun asta.

ŞTEFĂNESCU: Dar aţi fi putut spune. Şi n-aţi fi greşit prea mult...

ANDRONIC: În sfârşit... recunosc că mi-e penibil... da, penibil... ca articolul meu, care aduce o contribuţie, îndrăznesc să spun, absolut nouă... poate epocală... la istoria lui Alexandru cel Mare... cel puţin într-un capitol al acestei istorii... să apară... aşa cum a apărut. E penibil şi poate chiar, în anumit fel, primejdios.

STEFĂNESCU: Primejdios?

ANDRONIC: Vedeţi... eu sunt... poate ştiţi... sau în sfârşit n-aveţi cum şti... eu sunt conferenţiar la facultatea de Litere... Catedra de istorie — istorie antică — este de câtva timp vacanţă... S-ar putea crede, s-ar putea insinua că, publicând acest articol într-un cotidian, am

încercat să provoc anumită rumoare în jurul numelui meu, în afară de cercurile universitare. E un procedeu neacademic, un procedeu neştiinţific. Înţelegeţi?

ŞTEFĂNESCU: Drept să spun, nu. Dar chiar dacă aş înţelege, de vreme ce articolul a apărut, nu văd ce mai putem face.

ANDRONIC: Mă rog, acest articol a fost publicat din eroare?

ŞTEFĂNESCU: Da.

ANDRONIC: Ei bine, nu s-ar putea da o dezminţire?

ŞTEFĂNESCU: Greu. O gazetă nu-şi dă singură dezminţiri.

ANDRONIC: Vreţi să spuneţi că ar trebui să mă adresez altui ziar?

ŞTEFĂNESCU: Doamne fereşte! În niciun caz. La urma urmelor, ce aţi putea spune în acea dezminţire? „Domnul Alexandru Andronic, confereaţi universitar, aduce la cunoştinţa publicului că nu este una şi aceeaşi persoană cu domnul Alexandru Andronic autorul articolului din «Deşteptarea»”.

ANDRONIC: Nu. Ar fi de ajuns să spun că acel articol a apărut în „Deşteptarea” fără consimţământul meu, că a apărut dintr-o eroare regretabilă.

ŞTEFĂNESCU: Regretabilă pentru cine? Nu cumva pentru ziarul „Deşteptarea” şi pentru cititorii săi, *(umflând tonul)* care din această eroare au fost obligaţi să citească un articol lung, plicticos, prost scris, un articol plin de neadevăruri, teorii false şi aberaţii, un articol care…

ANDRONIC: Dumneavoastră aţi citit articolul?

ŞTEFĂNESCU: Nu.

ANDRONIC: Atunci cum puteţi afirma?…

ŞTEFĂNESCU: Nu afirm nimic. Vă arăt doar în ce mod s-ar putea să răspundem, în ce mod s-ar putea să fim siliţi a răspunde. Nu, nu, domnule profesor, ascultaţi-mă pe mine: toată chestia n-are nicio importanţă. S-o lăsăm aşa cum este.

ANDRONIC: Nicio importanţă? Dar e tipărit!

ŞTEFĂNESCU *(cu dispreţ):* Tipărit! *(Cu oarecare amărăciune sceptică, blazată:)* O gazetă trăieşte o zi. Mai puţin decât atât. O dimineaţă, o oră. O gazetă moare cinci minute după ce a fost citită.

ANPRONIC: Totuşi, mie mi se pare că un cuvânt tipărit...

ŞTEFĂNESCU: Pentru că n-aţi trăit, ca mine, treizeci de ani în redacţii şi tipografii. Pentru că n-aveţi, ca mine, mâinile pline de cerneală. Pentru că n-veţi, ca mine, un uruit continuu de rotative în urechi. Pentru că n-aţi văzut, ca mine, pierzându-se în neant milioane de tone de hârtie tipărită. Mâine dimineaţă, astă-seară, nu va fi un om în Bucureşti, în România, pe globul pământesc un singur om care să ştie, care să ţină minte că profesorul Andronic a publicat un articol fără să vrea într-o gazetă care l-a tipărit fără să ştie. *(Sună telefonul. Ştefănescu a ridicat receptorul şi vorbeşte aproape fără tranziţie:)* Da... Încă nu... Pagina doua, titlu pe trei coloane, bloc şi aldine... Un singur clişeu... Merge numai la capitală. Încă nu... Da... *(Închide telefonul.)* Pompilian! Grăbeşte cursivul. Îi cere de la tipografie.

POMPILIAN *(mai mult pentru el):* Fir-ar al dracului de cursiv!

ANDRONIC: Mi se pare că vă deranjez.

ŞTEFĂNESCU: Sincer vorbind, da. E ora la care facem gazeta. Gazeta de mâine. Pentru că cea de azi, pentru noi *(gest cu mâinile)* a murit.

ANDRONIC: Nu s-ar putea ca în numărul de mâine să puneţi, cel puţin, o erată?

ŞTEFĂNESCU: O erată: De ce?

ANDRONIC: Pentru că, vedeţi, articolul meu e plin de greşeli de tipar.

ŞTEFĂNESCU: Toată gazeta e plină de greşeli de tipar!

ANDRONIC: Dar în cazul meu e un articol de ştiinţă. Sunt denumiri geografice, sunt date istorice. Nu mai înţelege

nimeni nimic.

ŞTEFĂNESCU: Nici nu trebuie.

ANDRONIC: Daţi-mi voie să vă arăt. Sunt fraze fără sens. Bunăoară, bunăoară aici. *(Citeşte:)* „Vom arăta altă dată şi păstrăm în acest scop probe pe care preferăm a nu le destăinui pentru moment — pe ce se întemeiază convingerea noastră că de la Prophtasia la Kabul, itinerariul eroului nostru a cunoscut faze insuficient studiate până azi şi care ar merita să fie aduse la lumină.” Ei bine, în loc de Prophtasia ştiţi ce a apărut? În loc de Kabul ştiţi ce a ieşit?

ŞTEFĂNESCU *(ridică receptorul telefonului, care sună din nou):* Da!... Încă nu... Bine, bine... *(Răcnind:)* Bine! *(Închizând telefonul:)* Termină, Pompilian, termină odată, că mă-nnebuneşte tipografia!

POMPILIAN: Vine, vine!

ŞTEFĂNESCU *(către Andronic, expeditiv):* Domnule profesor, dacă vreţi erată, fie şi erată. Treceţi dincolo, la o masă, scrieţi pe o bucată de hârtie şi mi-o aduceţi.

ANDRONIC: O am aici. *(Scoate din buzunar o hârtie.)* E gata scrisă.

ŞTEFĂNESCU: Cu atât mai bine. *(Îi ia hârtia din mână şi o pune pe birou, într-un colţ.)*

ANDRONIC: Aş mai avea multe de spus...

ŞTEFĂNESCU: Dar nu acum.

ANDRONIC: Sigur, nu acum... *(Se pregăteşte să plece.)* Însă în ce priveşte onorariul...

ŞTEFĂNESCU: Ce onorar?

ANDRONIC: Era un tânăr adineauri aici... zicea că se ocupă el...

ŞTEFĂNESCU: Ce tânăr? Ce onorar? *(Sună telefonul. Ridică receptorul.)* Da... Agopian?... Care Agopian? La administraţie, nu aici. *(Închide telefonul.)* Dobitoc.

ANDRONIC *(intimidat de enervarea lui Ştefănescu):* Eu vă las. Am onoarea... *(Iese.)*

SCENA XIII

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN

POMPILIAN *(a terminat cursivul şi s-a repezit cu el spre boxă, lovindu-se de altfel de Andronic, care tocmai ieşea. Intră în boxă şi întinde manuscrisul):* S-a făcut.
ŞTEFĂNESCU: Despre ce ai scris?
POMPILIAN: Despre reforma bacalaureatului.
ŞTEFĂNESCU: Pentru sau contra?
POMPILIAN: Pentru.
ŞTEFĂNESCU: O făcuşi! Nu ştii că directorul e la cuţite cu Brănescu de la Instrucţie?
POMPILIAN: Zău?
ŞTEFĂNESCU *(ţinând manuscrisul în mână):* Acu ce vrei să fac cu ăsta? La coş! *(E gata să-l arunce într-adevăr la coş. Pompilian i-l ia înapoi cu o mişcare scurtă.)*
POMPILIAN: Stai, şefule, că altu' nu scriu. Dă-l încoa' să-l schimb. Ia să vedem! *(Scoate stiloul din buzunar şi începe să citească:)* „Noua reformă a bacalaureatului este un eveniment fericit pentru învăţământul nostru secundar." *(Ştergând şi scriind:)* Este un eveniment nefericit. *(Către Ştefănescu, plin de subînţeles:)* Ai, ce zici?
ŞTEFĂNESCU *(mulţumit):* Aşa da. Dă-i drumul. Repede.
POMPILIAN: În trei minute. *(Se întoarce în redacţie, şi, în picioare, la masă, îşi reface manuscrisul, ştergând şi adăugând din când în când câte ceva.)*

SCENA XIV

ACEIAŞI, DIRECTORUL

Intră Directorul prin dreapta. Patruzeci şi cinci de ani. Încă tânăr şi zvelt. Costum de vară, deschis, elegant. Nimic strigător, dar eleganţa lui contrastează vizibil cu ţinuta delăsată a celorlalţi redactori.

POMPILIAN *(continuând să scrie):* Am onoarea să vă salut, domnule director!

DIRECTORUL *(în trecere spre boxă, cu neatenţie):* Bună ziua, Pompilian. *(Intră în boxă.)* Ai ceva pentru mine, Ştefănescule?

ŞTEFĂNESCU: Azi nimic. Ieri erau nişte hârtii. Le-am lăsat pe birou, la dumneata.

DIRECTORUL: N-am putut să trec ieri.

ŞTEFĂNESCU: Ştiu.

DIRECTORUL: Dar. Am telefonat. S-a scos articolul cu ovăzul din pagina cincea?

ŞTEFĂNESCU: S-a scos.

DIRECTORUL: Uite ce e, Ştefănescu: de aici încolo, câteva zile, niciun cuvânt despre ovăz. Ovăz, grâu, porumb... Nimic. Nu există. Înţeles?

ŞTEFĂNESCU: Înţeles.

DIRECTORUL *(zăreşte pe birou, într-un colţ, fotografia fetei blonde şi o ia în mână):* Dar asta ce-i!

ŞTEFĂNESCU: Care?

DIRECTORUL: Fotografia asta. *(O priveşte.)* Nostimă fată!

ŞTEFĂNESCU: O nebună. Vrea să-i punem poza la gazetă.

DIRECTORUL *(foarte liniştit rupe fotografia în patru şi-o aruncă la coş):* Şi asta? *(A luat în mână erata lăsată de Andronic şi o parcurge cu privirea, citind câte un cuvânt.)* Prophtasia... Marocardo... Oxyartes... Ce-i asta?

ŞTEFĂNESCU: Alt nebun... Vrea erată. Auzi dumneata: erată!

DIRECTORUL *(cu acelaşi gest de mai sus, rupe hârtia,*

aruncând-o la coş): Cum stai cu gazeta?
ŞTEFĂNESCU: Prost. Peste un ceas trebuie să închei provincia, şi n-am pân' la ora asta mai nimic.
DIRECTORUL: Ai nevoie de-un articol?
ŞTEFĂNESCU: Mi-ar trebui un editorial.
DIRECTORUL: Editorial n-am timp. Îţi fac o casetă pentru ultima pagină.
ŞTEFĂNESCU: Fie şi casetă.
DIRECTORUL: Mă duc s-o scriu. *(Iese din boxă şi se îndreaptă spre uşa din fund a direcţiei, dar se opreşte în treacăt la masa lui Pompilian, pe care îl întreabă cu neglijenţă:)* Despre ce scrii, Pompilian?
POMPILIAN: Despre reforma bacalaureatului. Îi trag un frecuş lui Brănescu de la Instrucţie, de-o să ne ţină minte.
DIRECTORUL: Te dai la el?
POMPILIAN: Tare. Tare de tot.
DIRECTORUL: Asta nu se poate.
POMPILIAN: De ce, domnule director?
DIRECTORUL: Pentru că nu se poate.
POMPILIAN: Bine, dar dom' Ştefănescu zicea adineauri... *(Către Ştefănescu, ridicând vocea, ca să fie auzit din boxă:)* Şefule!... Nu ziceai că Brănescu de la Instrucţie...
ŞTEFĂNESCU: E la cuţite cu directorul.
DIRECTORUL: Ei, „la cuţite"! Exageraţi şi voi. Şi pe urmă, trebuie să fim obiectivi.
ŞTEFĂNESCU: Te-ai împăcat cu Brănescu?
DIRECTORUL: L-am văzut ieri într-o chestie.
ŞTEFĂNESCU: Ei, atunci, da. Să fim obiectivi. Schimbă macazul, Pompilian.
POMPILIAN: Iar? Fir-ar al dracului de articol! M-apucă noaptea cu el.
DIRECTORUL: Vino la mine, în birou, să-l văd şi eu *(Prin uşa din fund, intră la direcţie, lăsând uşa deschisă.)*
POMPILIAN *(îl urmează, citind începutul articolului):* „Noua

reformă a bacalaureatului este un eveniment nefericit pentru învăţământul nostru secundar.” *(Cu tocul şterge un cuvânt.)* Este un eveniment fericit.

SCENA XV

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN, MAGDA

MAGDA *(intră prin stingă, e foarte tânără, simplu îmbrăcată într-o rochie sportivă de dimineaţă; i se adresează lui Pompilian, tocmai când acesta a ajuns aproape în pragul direcţiei şi e gata să intre):* Mă iertaţi că vă întrerup, domnule. Aş vrea să vorbesc cu domnul Alexandru Andronic.

POMPILIAN *(căutând):* Andronic... Andronic... Parc-am auzit de numele ăsta... O fi din administraţie... *(Intră la direcţie şi închide uşa după el.)*

SCENA XVI

ŞTEFĂNESCU, MAGDA

Magda rămâne un moment nedumerită în faţa uşii închise. Pe urmă, uitându-se în dreapta şi în stânga, cu oarecare curiozitate, vine în planul I. Îl observă în sfârşit pe Ştefănescu şi intră în boxă.

MAGDA: Bună ziua, domnule!

ŞTEFĂNESCU *(nici nu ridică privirea din hârtii):* Da.

MAGDA: Vă pot cere o informaţie?

ŞTEFĂNESCU *(acelaşi joc):* Nu.

MAGDA: Păcat. *(Puţin intimidată de bruscheţea răspunsului, ezită, parcă ar vrea să plece, face un pas spre uşa boxei, se opreşte.)* Totuşi... *(Pe urmă, repede:)* Domnul Andronic la ce oră vine?

ŞTBFĂNESCU *(sărind:)* Cum? Iar vine?

MAGDA: Aşadar, a fost.

ŞTEFĂNESCU: A fost, dar vine iar?

MAGDA: Asta nu ştiu. Tocmai de asta întreb.

ŞTEFĂNESCU: Şi eu de unde să ştiu?

MAGDA: Nu e redactor aici?

ŞTEFĂNESCU: Redactor! Asta ne-ar mai lipsi!

MAGDA: Totuşi, în ziarul de astăzi, e un articol semnat cu numele lui.

ŞTEFĂNESCU: Da. Un articol. Unul singur. Şi e de ajuns un articol ca să nu mai am linişte. De azi-dimineaţă, de când a apărut, numai cu el am avut de-a face.

MAGDA: Nu mă miră.

ŞTEFĂNESCU: Te pomeneşti că dumneata tot pentru articolul ăsta ai venit!

MAGDA *(după o ezitare):* Da... Aş fi vrut să cer unele lămuriri.

ŞTEFĂNESCU: Mie?

MAGDA: Domnului Andronic. Dar dacă nu-i aici.. *(După o pauză:)* Vedeţi, articolul afirmă unele lucruri ciudate, aş putea spune tulburătoare... Dacă s-ar adeveri, ar fi îngrozitor... Până acum era stabilit că drumul de la Prophtasia la Kabul, Alexandru l-a făcut în iarna 330—329 înainte de Hristos... Domnul Andronic pretinde însă că abia un an mai târziu, în iarna 329—328.

ŞTEFĂNESCU *(nerăbdător):* Bine, dar ce importanţă...

MAGDA: Imensă, domnule. Ştiu că vreţi să spuneţi că data aceasta a mai fost susţinută înainte şi de alţi istorici, că, de exemplu, Hoygharth şi Wuertemburg adoptă aceeaşi cronologie.

ŞTEFĂNESCU: Ascultă, domnişoară. Puţin îmi pasă.

MAGDA *(îl întrerupe; vorbeşte animat):* Vă cred. Şi mie

puţin mi-ar păsa dacă ar fi numai atât. Dar domnul Andronic face o ipoteză îngrozitoare, insinuează, afirmă, că în 330 Alexandru s-ar fi putut afla în Media, *(subliniind)* în 330, în momentul asasinării lui Parmenion, ba chiar că ar fi luat parte la asasinat.

ŞTEFĂNESCU *(fierbând):* Ei şi?

MAGDA: Ar fi groaznic. E o crimă oribilă. Alexandru nu poate... Alexandru nu trebuie...

ŞTEFĂNESCU *(izbucnind):* Ia ascultă domnişoară. Dumneata ai timp de glume. Eu n-am.

MAGDA: Dar nu glumesc deloc. Nici n-aş îndrăzni cu lucruri atât de grave.

ŞTEFĂNESCU: Grave! Fleacuri. Prostii. Idei fixe. Eu n-am timp. Înţelegi? N-am timp. Eu fac aici o gazetă. Ştii dumneata ce e o gazetă? Fapte, fapte, fapte! Şi dumneata mă ţii de vorbă ca să-mi spui poveşti cu Alexandru cel Mare. Că a făcut, că a dres, că s-a dus, că nu s-a dus. Din partea mea, ducă-se! La 329, la 330, sau la 3330, mie totuna mi-e. Treaba lui. Treaba dumitale. Pe mine să mă lăsaţi în pace. Eu am de lucru. Înţelegi? Pricepi? Mă auzi?

MAGDA *(care nu şi-a pierdut cumpătul, cu toată izbucnirea lui Ştefănescu):* Înţeleg. Pricep. Mai ales aud... Dar îmi pare rău.

SCENA XVII

ACEIAŞI, POMPILIAN

POMPILIAN *(ieşind de le direcţie):* Şefule, s-a terminat. *(Vine repede spre boxă, cu manuscrisul în mână.)* Uite-ţi cursivul. Să nu mă ţii, că nu stau. Salutare!

ŞTEFĂNESCU: Un moment, să-l citesc.
POMPILIAN: Nu-i nevoie. L-a văzut directoru'. A zis că merge. Dă-i literă şi trimite-l. Salutare!
ŞTEFĂNESCU *(a luat articolul şi scrie pe el cu creionul într-un colţ, probabil indicaţia de literă):* Pompilian!
POMPILIAN *(furios, speriat că va fi din nou reţinut):* Ce mai e?
ŞTEFĂNESCU: Lasă manuscrisul jos la tipografie. Tot eşti în drum.
POMPILIAN *(ia articolul şi dispare în mare grabă):* Salutare!

SCENA XVIII

ŞTEFĂNESCU, MAGDA

MAGDA: Înainte de plec, mai pot pune o întrebare?
ŞTEFĂNESCU *(potolit între timp):* Scurtă.
MAGDA: Chiar dacă e indiscretă?
ŞTEFĂNESCU: Dacă e scurtă, nu e indiscretă.
MAGDA: Despre ce e vorba în articolul acestui domn... Pompilian?
ŞTEFANESCU: Despre un om pontic. Brănescu de la Instrucţie.
MAGDA: Îl laudă sau îl atacă?
ŞTEFANESCU: Îl atacă. Ba nu, îl laudă.
MAGDA: Totuna. Îl laudă, îl atacă, oricum, n-are nicio importanţă. Crezi într-adevăr că Brănescu e mai interesant decât Alexandru cel Mare? Crezi că toată gazeta asta, cu toţi oamenii ei, cu Brănescu, cu Pompilian, cu dumneata, există? Există într-adevăr? Crezi că sunteţi mai adevăraţi, mai vii, crezi că sunteţi mai frumoşi decât Alexandra cel Mare?... *(Un moment a*

rămas pe gânduri; pe urmă, brusc:) Bună ziua, domnule! *(Iese din boxă.)*

ŞTEFANESCU *(puţin intrigat):* Domnişoară! *(Magda nu întoarce capul. Se îndreaptă liniştită spre uşa de ieşire din stânga. El se ridică de la birou şi din boxei o mai strigă o dată:)* Domnişoară!

MAGDA *(se opreşte, se întoarce):* Ce s-a întâmplat?

ŞTEFĂNESCU: Domnişoară... *(Se apropie de ea.)* La urma urmelor, ce-ţi pasă dumitale de Alexandru cel Mare?

MAGDA *(simplu):* Îl cunosc.

ŞTEFĂNESCU: Pe cine?

MAGDA: Pe Alexandru cel Mare. *(Cu gravitate, cu uşoară emoţie:)* Îl cunosc. Îl ştiu. L-am văzut. Uneori îl văd.

ŞTEFĂNESCU *(nedumerit, îngrijorat):* Nu înţeleg.

MAGDA: Sigur că nu înţelegi. Dar eu, sunt clipe când îl văd foarte bine. Aş putea să-i vorbesc... Uite! Suntem în iunie *(schimbare de voce)*, 2, 3, 4 iunie 323. Nopţi grele de vară în Asia. Corturile ard încă de soarele zilei. Patruzeci de mii de oameni dorm încinşi, cu spada în mină, cu scutul la căpătâi. Un singur om veghează, sub stele albe, şi printre stele, steaua lui, care încă n-a căzut. Are treizeci şi trei de ani. A cucerit jumătate de planetă şi are mâinile pure. Mâini albe, lungi, tinere. În zori, va face un semn şi cei patruzeci de mii de oameni se vor pune din nou în mişcare, să cuprindă cu armele cât pământ a rămas. În zori! Dar e încă noapte. Şi steaua lui, care n-a căzut, va cădea. Apropie-te de el. Mâinile lui ard... Fruntea e caldă... Buzele sunt palide...

ŞTEFĂNESCU *(foarte îngrijorat):* Domnişoară, poate ţi-e rău...

MAGDA *(continuă încă un moment reveria începută, şi pe urma izbucneşte în râs râs tânăr, sincer):* Te-am speriat.

ŞTEFĂNESCU *(sever):* Dumneata... dacă ai fi fata mra, nu te-aş lăsa să umbli pe stradă, cu capul în nori.

MAGDA: Dar nu sunt. Şi nici nu vreau. Dumneata,

întoarce-te la faptele dumitale diverse. Eu plec... cu Alexandru cel Mare. *(Iese prin stânga, râzând uşor, copilăreşte, fericită.)*

SCENA XIX

ŞTEFĂNESCU, apoi DIRECTORUL

Ştefănescu rămâne singur în scenă, privind lung după fata care a ieşit. Telefonul din boxă sună, dar el nu aude. Face câţiva paşi spre planul I al scenei, încet, îngândurat. Când ajunge la uşa boxei, se opreşte în prag, rezemat cu spatele de boxă. Telefonul sună mereu. În momentul acesta intră Directorul, din cabinetul lui, cu un manuscris în mână. Sa apropie de Ştefănescu, care nu-l aude.

DIRECTORUL *(lovindu-l uşor pe umăr):* Ce-i cu dumneata?
ŞTEFĂNESCU *(indiferent):* Nimic.
DIRECTORUL (arătând cu capul spre telefonul care sună mereu): Nu răspunzi?
ŞTEFĂNESCU (într-o doară): Ba da. *(Intră fără precipitarea obişnuită în boxă şi ridică receptorul.)* Da... Eu... Nu... *(Bruscă ridicare de voce:)* Am zis: nu! Schimbă! Schimbă tot. *(A revenit la stilul normal, a reintrat în funcţiune.)* Ridici cursivul cu un vingalac... şase-şaptele... în pagina doua... Da... *(Închide telefonul, se aşază la masă, pe urmă, către Director:)* Ai terminat caseta?
DIRECTORUL *(dându-i manuscrisul):* Uite-o. Ce zici, n-ar merge editorial?
ŞTEFĂNESCU (răsfoind foile manuscrisului): Cam scurt pentru editorial.
DIRECTORUL: Mai răreşti rândurile.

STEFĂNESCU: Să-ncercăm. Semnezi?
DIRECTORUL *(blazat):* Cu iniţiale. E de ajuns.
ŞTEFĂNESCU: Ba, uneori, prea mult. *(Continuă să lucreze în tăcere.)*
DIRECTORUL *(şi-a aprins o ţigară şi se aşază pe un colţ de masă; după un timp):* M-am uitat prin gazetă. Moartă. N-are nimic. Nimic.
ŞTEFĂNESCU: Ce să-i fac? O scriu eu?
DIRECTORUL: Ştiri vechi. Reportaje răsuflate. Articole idioate… Ai văzut articolul lui Grigoriu?
ŞTEFĂNESCU: E un om subţire. Şi are idei.
DIRECTORUL: Mie nu-mi trebuie oameni subţiri. Şi n-am ce face cu ideile lor. *(Ironic:)* Idei! Ideile omoară o gazetă.
ŞTEFĂNESCU: Nu pe a noastră, în orice caz.
DIRECTORUL: A noastră! Gazeta noastră e o porcărie.
ŞTEFĂNESCU: Mai mare chiar decât crezi. Dar ce să fac cu o redacţie neplătită de trei luni? Oamenii nu mai pot.
DIRECTORUL: Las’, că se aranjează ei. Nu-l plâng eu pe Pompilian.
ŞTEFĂNESCU: Pe Pompilian, nu. Dar pe Voicu, dar pe Grigoriu?
DIRECTORUL: Se învârtesc.
ŞTEFĂNESCU: Şi dacă nu pot să se „învârtească”? Şi dacă nu se pricep?
DIRECTORUL: Foarte râu. Eu ce să le fac? Eu închid ochii. Restul e treaba lor. Să mai ciupească şi ei, de ici, de colo…
ŞTEFĂNESCU: Bună şcoală, n-am ce zice.
DIRECTORUL: Nu suntem aici într-un pension de fete. Suntem într-o redacţie.
ŞTEFĂNESCU: Şi încă ce redacţie!
DIRECTORUL: Să lăsăm gluma. Aşa nu mai merge.
ŞTEFĂNESCU: Ba, deocamdată, de bine de rău, mai merge. Dar mă întreb cât timp. Uite, zincografia nu mai vrea să lucreze. Şi azi mi-au oprit patru clişee. Vor bani.

DIRECTORUL: Canalii.
ŞTEFĂNESCU: Mai grav e cu tipografia. Mă tem că ne lasă.
DIRECTORUL: Alte canalii.
ŞTEFĂNESCU: Ne trebuie bani.
DIRECTORUL: Nu, Ştefănescule, ne trebuie altceva. Ne trebuie o lovitură. O lovitură, înţelegi? Ceva tare, tare. Ceva senzaţional.
ŞTEFĂNESCU: O bombă.
DIRECTORUL: Da. O bombă. Un scandal. O crimă.
ŞTEFĂNESCU: Crimele nu rentează. Sunt în toate gazetele.
DIRECTORUL: Poate că ai dreptate. În orice caz, un scandal. Ceva care să răsune, să aducă cititori, să ridice tirajul.
ŞTEFĂNESCU *(ridică receptorul telefonului, care din nou sună):* Da... *(Strigând:)* Cum?... De ce?... Ei, drăcia dracului... *(Trânteşte receptorul şi închide furios telefonul.)* Lua-v-ar dracul cu tipografie cu tot!
DIRECTORUL: Ce s-a întâmplat?
ŞTEFĂNESCU: Mi-au încurcat toată paginaţia. Una spun eu, alta fac ei. Iar o să iasă o halima.
DIRECTORUL: De ce nu te duci până jos, în atelier? Mai scutură-i puţin..
ŞTEFĂNESCU: M-aş duce, dar n-am pe cine să las aici. Te pomeneşti că sună provincia între timp.
DIRECTORUL: Rămân eu... dacă nu stai mult.
ŞTEFĂNESCU: În cinci minute sunt înapoi. *(Strânge de pe masă oarecare hârtii, şpalturi, manuscrise şi pleacă cu ele.)*
DIRECTORUL: Şi gândeşte-te la ce ţi-am spus. O lovitură. Ne trebuie o lovitură.

SCENA XX

DIRECTORUL, POMPILIAN

DIRECTORUL *(rămas singur, înconjoară masa lui Ştefănescu, se uită distrat prin hârtii):* O lovitură… o lovitură… *(Se aşază pe scaunul lui Ştefănescu şi îşi aprinde o ţigară.)*

POMPILIAN *(intră în mare grabă prin stânga, se repede la uşa direcţiei, o deschide):* Domnule director! *(A băgat de seamă că nu e nimeni la direcţie, şi se întoarce.)* Niţă! Şefule! Directorul a plecat?

DIRECTORUL *(leneş):* Ce e, Pompilian?

POMPILIAN: Acolo sunteţi? *(Vine grabnic spre boxă şi se opreşte în pragul ei. E, în mod vizibil, purtătorul unei mari veşti.)* Domnule director! Să vă spun una… să-ncremeniţi!

DIRECTORUL *(mai degrabă indiferent):* Spune.

POMPILIAN: Cine credeţi că e jos?

DIRECTORUL: Unde jos?

POMPILIAN: Jos, la noi. Pe scări.

DIRECTORUL *(ridicare din umeri):* Ştiu eu?!

POMPILIAN *(se apropie de birou, se reazemă cu amândouă mâinile de margine, se apleacă peste masă):* Bucşan.

DIRECTORUL *(surprins, neîncrezător):* Griguţă?

POMPILIAN: El.

DIRECTORUL *(care nu poate crede):* Bucşan-Remet?

POMPILIAN: În persoană.

DIRECTORUL: Fugi d-acolo!

POMPILIAN *(vexat):* Dom’le director, îmi pare rău! Nu-l cunosc eu pe Bucşan? L-am văzut cu ochii mei, jos la poartă. Întreba la ce etaj e „Deşteptarea” şi dacă directoru-i aici. Vine, vă spun ca vine. Am luat-o ’nainte pe scări să v-anunţ.

DIRECTORUL *(e într-adevăr uimit; se ridică în picioare):* Bucşan aici! *(Repede:)* Pompilian, şterge-o.
POMPILIAN: Am dispărut.
DIRECTORUL: Dar rămâi pe aproape. Stai pe la administraţie. Cine ştie? Poate avem nevoie de tine.
POMPILIAN: Am înţeles. *(Iese repede prin dreapta.)*

SCENA XXI

DIRECTORUL, BUCŞAN

DIRECTORUL *(ieşind în întâmpinarea lui Bucşan, care intră prin stânga):* Coane Griguţă! Dumneata la noi? Ce surpriză! Dar de ce te-ai deranjat? De ce nu mi-ai dat un telefon? Veneam eu.
BUCŞAN *(cincizeci de ani. Eleganţă sobră, precisă. Răceală neafectată):* Aşteptai un telefon? De la mine?
DIRECTORUL: Daa… Eu, totdeauna aştept.
BUCŞAN: Totdeauna — şi mai ales astăzi?
DIRECTORUL: De ce „mai ales”?
BUCŞAN: Ascultă! Să vorbim limpede.
DIRECTORUL: Să vorbim — dar nu aici. Vino la mine, în birou. *(Gest cu mâna spre biroul direcţiei.)*
BUCŞAN: Nu, Prefer aici. E mai sigur. *(Priveşte de jur împrejur.)* Sunt mai multe ieşiri. Şi pe urmă, sper să nu fie mult de vorbă. Ia spune-mi: cât vrei?
DIRECTORUL: Cât mai mult. Dar pentru ce?
BUCŞAN: Pentru infamia de azi.
DIRECTORUL (după un moment de gândire): Care din ele?
BUCŞAN: Sunt mai multe?
DIRECTORUL: Niciodată una singură. Deviza mea.
BUCŞAN: Şi a gazetei dumitale…
DIRECTORUL: Da. În fiecare zi, mai multe infamii, cât mai

multe cu putinţă. Numai că în momentul de faţă nu ştiu exact la care din ele te referi.

BUCŞAN: Cinic — ai?

DIRECTORUL: Nu. Surprins. Sincer surprins. Nu ştiu despre ce e vorba…

BUCŞAN: E în gazeta dumitale de astăzi un articol foarte interesant.

DIRECTORUL: Imposibil!

BUCŞAN: Ba da, ba da…

DIRECTORUL: Serios? Mă flatezi, coane Griguţă. Mă flatezi, dar nu cred.

BUCŞAN *(cu ironie):* Poate n-ai citit.

DIRECTORUL: Ba, din întâmplare, azi am citit. De la cap la altul. *(Ia de pe masa lui Voicu un număr din „Deşteptarea” şi îl ţine în mână, privindu-l.)* Opt pagini de prostii şi vechituri.

BUCŞAN: Iar între aceste prostii şi vechituri, bine camuflat, un mare şantaj.

DIRECTORUL *(râde):* Cum exagerezi, coane Griguţă! Un mare şantaj! Cel mult câteva mici găinării. Îmi cunosc gazeta şi îmi cunosc oamenii. Nu e nici unul între ei capabil de un mare şantaj.

BUCŞAN: Dar dumneata eşti capabil!

DIRECTORUL: Da, când îmi dau osteneala.

BUCŞAN: Şi ţi-ai dat-o.

DIRECTORUL: Coane Griguţă, nu vrei să-mi explici?

BUCŞAN: Ba da. Tocmai de aceea am venit. Ascultă-mă: mie îmi plac corsarii. Când mă atacă din faţă. Mă supără doar când îmi sar din spate. Vreau să vorbim sincer: ca între bandiţi. Ca între doi bandiţi onorabili. Spune: ce vrei? cât vrei?

DIRECTORUL: Eşti brutal.

BUCŞAN: Sunt grăbit.

DIRECTORUL: Şi rău informat. Ca toţi oamenii grăbiţi. Habar n-am la ce faci aluzie. Poate… poate la afacerea Canin.

BUCŞAN: Şi la afacerea Canin.

DIRECTORUL: Ei bine, îţi dau cuvântul meu de onoare că până aseară n-am ştiut că eşti amestecat în ea. Nu ştiam că e afacerea dumitale. Ştiam că faci petrol, ştiam că faci metalurgie, nu ştiam că lucrezi în cereale.

BUCŞAN: Dar ai aflat... la timp.

DIRECTORUL: Aseară. Şi îndată ce am aflat, am dat ordin să se scoată din gazetă orice aluzie, cât de vagă, în chestia cerealelor. Era un întreg articol despre preţul ovăzului, şi s-a scos din pagină.

BUCŞAN: Din pura generozitate.

DIRECTORUL: Nu. Din calcul. Ştiam, bănuiam, că ţi-ar fi agreabil ca timp de zece-cincisprezece zile să nu se prea vorbească despre afacerea asta. Cel puţin până la încheierea definitiva a contractelor. Şi mai ştiam că dacă voi veni să te vizitez, să zicem poimâine, voi găsi la dumneata oarecare înţelegere.

BUCŞAN: Şi oarecare bani.

DIRECTORUL: Văd că-ţi plac expresiile triviale. Da. Fie: oarecare bani. Ştiam ca n-o să-mi faci dificultăţi.

BUCŞAN: Dar ca să fii mai sigur, ai preferat să ameninţi.

DIRECTORUL: Nu.

BUCŞAN: Ba da. Să ameninţi, să strângi documente. Să le închizi în sertarul dumitale. Şi să insinuezi că eşti gata să le publici... altă dată. Vechiul sistem de şantaj: altă dată.

DIRECTORUL: Coane Griguţă, iartă-mă; nu ştii ce vorbeşti.

BUCŞAN: Se poate. Dar ştiu să citesc. *(Îi smulge ziarul din mână, îl deschide grăbit, caută ceva, şi pe urmă i-l viră sub ochi.)* Asta ce e?

DIRECTORUL: Alexandru cel Mare în Media. *(După o secundă:)* Ce ai dumneata comun cu Alexandru cel Mare?

BUCŞAN: Multe. Dacă citeşti printre rânduri. Ascultă! *(Citind:)* „Alexandru cel Mare aşteaptă încă un an pentru a da o nouă lovitură, şi aceasta nu pentru că

spiritul său de aventură nu-l împinge mai departe, ci pentru că se loveşte acum de problema gravă a cerealelor. El trebuie să hrănească importante efective de cavalerie, şi chiar dacă ar izbuti să organizeze un monopol al ovăzului…" *(Ridică ochii din ziar.)* Un monopol al ovăzului — nu e clar?

DIRECTORUL: Vrei să spui că-i o aluzie la afacerea Carun?

BUCŞAN: Aluzie? Nu. Atac direct. Ascultă mai departe. *(Citeşte subliniind fiecare intenţie:)* „Vom arăta altă dată — vezi, altă dată — şi păstrăm în acest scop probe pe care preferăm a nu le destăinui pentru moment — evident că preferi! — pe ce se întemeiază convingerea noastră — sigur! convingerea! eşti un om de convingeri dumneata!… — că între Protar şi Carun itinerariul eroului nostru a cunoscut faze insuficient studiate *(pronunţând cuvânt cu cuvânt)* şi care ar merita să fie aduse la lumină". E clar, nu? *(Aruncă gazeta pe masă.)* Plăteşte sau aduc la lumină.

DIRECTORUL *(a ascultat tot timpul nedumerit, dar calm. Ia gazeta în mână şi se uită cu atenţie la articolul citit):* E o prostie. O confuzie. O eroare.

BUCŞAN: E ceva mai simplu: un şantaj.

DIRECTORUL: Nu înţeleg nimic.

BUCŞAN: Ba eu înţeleg tot. Sau, ca să fiu drept, e un lucru pe care nici eu nu-l înţeleg. De unde ai dumneata informaţii asupra afacerii Protar?

DIRECTORUL: Protar? Ce-i aia?

BUCŞAN: O publici în gazetă, şi pe urmă mă-ntrebi pe mine ce-i aia? Proiectul e în cartoanele mele de un an. Credeam că nu-l ştie nimeni. Văd că m-am înşelat. Tocmai de aceea am venit să te întreb: Ce ştii? Cât ştii? Şi cât vrei pentru ceea ce ştii?

DIRECTORUL: Coane Griguţă, de vrut aş vrea mult, dar nu ştiu nimic.

BUCŞAN: Prin urmare, refuzi.

DIRECTORUL: Refuz să înţeleg. Refuz să cred. Am

impresia că-ţi baţi joc de mine. Îmi arăţi un articol idiot, un foileton de istorie — Alexandru cel Mare! — scris dracu ştie de cine... *(la gazeta în mână şi se uită la semnătura foiletonului.)* Alexandru Andronic! Cine o mai fi şi ăsta...

BUCŞAN: Nu ştii cine e?

DIRECTORUL: Nu.

BUCŞAN: Nu-l cunoşti?

DIRECTORUL: Nu.

BUCŞAN: Joci tare. Joci mai tare decât credeam. Dar greşeşti, te previn. Eu ştiu să lupt.

DIRECTORUL: Coane Griguţă...

BUCŞAN: Am terminat, pentru azi. Te sfătuiesc să te gândeşti bine la ce faci. Mă găseşti mâine dimineaţă la nouă, la birou. Poate te răzgândeşti între timp şi n-ar fi rău — crede-mă pe mine.

DIRECTORUL: La urma urmelor... poate că ai dreptate... poate... cine ştie?... poate că mă răzgândesc...

(Bucşan iese repede prin stânga, fără să salute.)

SCENA XXII

DIRECTORUL, pe urmă POMPILIAN

DIRECTORUL *(rămas pe gânduri):* Protar... Protar... *(Cu o mişcare decisă, merge spre telefonul din boxă şi formează în grabă un număr.)* Alo! Tipografia? Ştefănescu e acolo? Spune-i să urce sus. Imediat. Îl aştept. *(Închide telefonul şi iese din boxă.)* Pompilian!

POMPILIAN *(intră prin dreapta):* A plecat?

DIRECTORUL: Pompilian, cine este Alexandru Andronic?

POMPILIAN: Andronic? Am mai auzit de numele ăsta,

astăzi, da’ cine e habar n-am.
DIRECTORUL: E la noi în redacţie. Unul cu numele ăsta sau cu un pseudonim?
POMPILIAN: Nu cred— n-am auzit…
DIRECTORUL: Articolul ăsta l-ai văzut? *(Îi arată foiletonul din gazetă.)*
POMPILIAN: Alexandru cel Mare în Media, de Alexandru Andronic… O fi vrun colaborator din afară.
DIRECTORUL: Da, se poate, dar trebuie să ştim cine e.

SCENA XXIII

ACEIAŞI, VOICU

VOICU *(intrând prin stânga):* Să trăiţi, domnule director. *(Către Pompilian:)* Agopian a venit?
POMPILIAN: Nu.
VOICU: Domnule director, vă rog să mă iertaţi, dar eu nu mai pot. Zicea Agopian că ne dă azi ceva din chenzină, şi…
DIRECTORUL: Lasă asta acum.
VOICU: N-am nici un ban, domnule director.
DIRECTORUL: Nici eu n-am. Dar o să avem. Şi tu şi eu, şi toată gazeta. Cunoşti pe unul Andronic?
VOICU: A fost pe aici.
DIRECTORUL: Când?
VOICU: Azi-dimineaţă. Zicea că se întoarce. Dar eu am plecat. Poate s-a întors.
DIRECTORUL: Ce voia?
VOICU: Vă căuta pe dumneavoastră.
DIRECTORUL: Pe mine? De ce?
VOICU: N-a vrut să spună. Zicea că e o chestie de extremă importanţă.

DIRECTORUL: Avea dreptate. De extremă importanţă.
VOICU: M-aş mira. Arăta mai mult a ageamiu. Zicea ca-i profesor.
DIRECTORUL: Şi încă ce profesor! Ar putea să ne dea lecţii. La toţi. Băieţi, pe Andronic asta trebuie să-l găsim. Astăzi. Neapărat. De sub pământ. Cu orice preţ!

SCENA XXIV

ACEIAŞI, ŞTEFĂNESCU

ŞTEFĂNESCU: M-ai chemat, dom'le director?
DIRECTORUL: Ştefănescule, am găsit.
ŞTEFĂNESCU: Ce?
DIRECTORUL: Lovitura. Marea lovitură!
ŞTEFĂNESCU *(sceptic):* Zău?
DIRECTORUL *(strânge gazeta în mână):* O am, o am aici.
ŞTEFĂNESCU: Unde?
DIRECTORLL: Unde te aşteptai mai puţin. În gazeta noastră.
ŞTEFĂNESCU: Să văd.
DIRECTORUL: Uite. *(Îi dă ziarul în mână şi îi arată cu degetul foiletonul.)* E mai mult decât o lovitură. E o revoluţie! Ştefănescule, eu am plecat. Rămâi aici. Nu te dezlipeşti de lângă telefon. Fii gata pentru o ediţie specială. În orice caz, păstrează-mi o pagină liberă. *(Se îndreaptă spre ieşirea din stânga, urmat de cei doi. Din prag, se mai întoarce o dată la Ştefănescu.)* Curaj! O să avem ştiri mari la ultima oră. *(Iese.)*
ŞTEFĂNESCU *(uimit, nu-şi poate lua ochii de la foileton):* Alexandru cel Mare... la ultima oră!

CORTINA

ACTUL II

După-amiaza aceleiaşi zile. Orele cinci-şase. Odaia de lucru a profesorului Andronic. În peretele din fund, spre stânga, o uşă care dă în antret. În peretele din dreapta, planul I, o uşă ce duce spre altă încăpere a apartamentului. Toţi pereţii sunt acoperiţi cu cărţi. Rafturi simple de lemn, fără vitrine, înţesate de cărţi. Într-un colţ, o scară mică, dublă, de bibliotecă. În mijlocul odăii, un birou, două fotolii. Pe birou, cărţi, fişe, toate într-o firească dezordine. În fund, o măsuţă şi un aparat radio.

SCENA I

ANA, MAGDA

La ridicarea cortinei, aparatul de radio e deschis, iar Ana, servitoarea profesorului Andronic, stă lângă aparat şi ascultă cu mare atenţie. Se transmite o conferinţă. Vocea conferenţiarului răsună puternic în toată odaia.

„Că în Phrigia, şi mai ales la Gordium, Alexandru a fost în iarna anului 333, că bătălia de la Issus în Cilicia a urmat în primăvara aceluiaşi an, că asediul Tyrului, iar pe urmă asediul cetăţii Gaza au loc într-o succesiune de timp bine determinată, că întreaga campanie din Egipt se termină în ultimul trimestru al anului 332 şi primele luni

ale anului 331 toate aceste aserţiuni, pe care istoria le primeşte drept definitiv stabilite, ar putea fi puse la îndoială, şi în orice caz, ar merita să fie supuse unui nou examen, mai...”

(Se aude sunând de afară. Soneria tulbură şi acoperă pe moment vocea aparatului, dar Ana nu se mişcă şi ascultă mai departe.)

„ ...atent, mai sever, mai puţin respectuos cu anumite adevăruri, care au de partea lor calitatea de a fi vechi, dar nu neapărat şi virtutea de a fi incontestabile. Întreaga cronologie a războaielor alexandrine e susceptibilă de revizuire”.

(Se aude din nou soneria, de astă dată mai lung, mai insistent. Ana e vădit contrariată, dar — n-om încotro — se decide să deschidă. Întoarce un buton al aparatului de radio, făcând să se audă emisiunea mai încet, şi iese prin uşa din fund, lăsând-o dată de perete. După o clipă, se aude din antreu vocea Magdei: „Domnul profesor Andronic locuieşte aici? În tot acest timp, vocea de la radio, continuă, mai scăzut, dar distinct.)

„ ... Chiar acolo unde consensul istoricilor părea că exclude orice îndoială, noi avem dreptul să reexaminăm lucrurile, atât timp cât nu ne aflăm în faţa unor documente precise. De multe ori, ipoteze cu totul plauzibile, întărite de consideraţiuni savante, cad în faţa unor fapte mărunte, dar irecuzabile. Popasul lui Alexandru cel Mare la Troia are loc într-adevăr în 334? îndoiala e legitimă. Ceva mai mult: îndoiala se poate extinde asupra faptului însuşi. Popasul la Troia a avut loc? A avut cu adevărat loc? Legenda îl vrea pe Alexandru cel Mare aplecat acolo asupra mormântului lui Ahile. E mai

mult decât o legendă, e un simbol. Epopeea se întâlneşte cu istoria, eroul lui Homer cu elevul lui Aristotel. Imagine majestuoasă, imagine de nesfârşită măreţie, dar omul de ştiinţă nu are dreptul să fie sedus de asemenea frumuseţi când adevărul lor istoric este nesigur, şi cu atât mai puţin când el este categoric fals.”

(Ana se reîntoarce în odaie, urmată de Magda. Magda e într-o rochie de după-masă, un taior uşor de vată. Intră cu oarecare timiditate. Din prag, aruncă o privite cercetătoare prin odaie, privirea cuiva care intră prima oară într-o casă necunoscută.)

MAGDA: Nu e aici?

ANA *(cu degetul la gură, îi face semn să tacă):* Sssst! *(Merge spre aparatul de radio. Întoarce butonul, întărind sunetul. Vocea conferenţiarului răsună din nou puternică. Magda, de la primele cuvinte, e interesată de subiect şi se apropie da radio. Amândouă, Ana de o parte, Magda de cealaltă parte a aparatului, ascultă cu mare atenţie.)*

„ ... Foarte puţine sunt datele certe, absolut certe, din istoria războaielor lui Alexandru cel Mare. E de exemplu sigur că armatele lui trec Tigrul în septembrie 331 înainte de Hristos, în ultima zi a lunii, şi această preciziune o datorăm împrejurării că trecerea fluviului coincide cu eclipsa de lună de la 30 septembrie 331. Asemenea coincidenţe nu sunt multe în cronologia alexandrină. Istoricul poate să regrete lipsa lor, căci istoricul doreşte cât mai multă preciziune, dar figura lui Alexandru cel Mare nu pierde nimic din nesiguranţa datelor. Miturile sunt mult mai puternice decât documentele, şi poate că ceea ce este cu deosebire fascinant în marele macedonean este misterul ce încă azi, după douăzeci şi trei de veacuri, înconjoară şi ascunde miraculoasa sa

aventură.”[1]

(Conferinţa s-a terminat. Ana şi Magda rămân încă cu aceeaşi încordată atenţie, asupra aparatului de radio. După câteva secunde, se aude vocea speaketiţei: „În ciclul «Mituri şi eroi» a vorbit domnul profesor Alexandru Andronic despre Alexandru cel Mare”. Ana întoarce butonul care se stinge.)

MAGDA: Cum? El a vorbit? El a fost?
ANA: Da. Dumnealui.
MAGDA: Prin urmare... nu-i acasă.
ANA: Păi... *(lovind cu palma aparatul de radio)* dacă-i aici, cum o să fie acasă?
MAGDA: Atunci... mă duc.
ANA: Da’ cine sunteţi dumneavoastră, ca să-i spun.
MAGDA: Nu mă cunoaşte. Nu cred să mă cunoască.
ANA: Da’ ce nu staţi, că acu trebuie să vie şi dumnealui. A zis că de la Radio vine de-a dreptul acasă, că nici nu-i departe.
MAGDA: Poate întârzie...
ANA: Aş! Nu-l cunoaşteţi. Se vede bine că nu-l cunoaşteţi. Dumnealui nu întârzie niciodată. A vorbit, a spus omul ce-a avut de spus — drept acasă vine... Da’ frumos a vorbit!
ANA: Da, frumos...
MAGDA: Frumos şi tare. Mă şi mir, zău. Aici acasă, abia deschide gura, abia-l auzi. Nu prea e vorbăreţ. Cât e

[1] *Notă pentru regie.* Textul conferinţei lui Andronic va fi scurtat sau eventual lungit — după necesităţile regiei. Nu totul trebuie să fie auzit de spectatori. Când soneria sună, ea va acoperi complet pe vorbitor şi nu se va auri decât hârâitul obişnuit al unui aparat de radio, în timp ce se sună. De asemeni, când Ana iese în antret ca s-o întâmpine pe Magda — întrebările Magdei se vor auzi limpede, acoperind aparatul de radio. Clar, în aşa fel, încât să fie bine auzit de spectatori, nu va fi decât începutul şi sfârşitul conferinţei *(n.a.).*

ziua de mare, stă colo, la masă. Citeşte şi scrie; scrie şi citeşte.

MAGDA *(privind de jur împrejurul bibliotecii):* Are ce citi.

ANA: Da, zău. Multe mai sunt. Şi mereu vin. Nu e zi de la Dumnezeu să nu vie câte trei, câte patru. Nu mai are loc de ele. Pe masă cărţi, sub masă cărţi, pe scaune cărţi — unde te-ntorci, cărţi. Eu să le scutur şi nu le mai dau de rost, dar dumnealui să le citească!

MAGDA *(s-a apropiat de birou, se uită o clipă la cărţile de pe masă şi ia, cu mişcare subită, de interes, una din ele):* Cartea asta e nouă? Primită de curând?

ANA: S-o vedem. *(Ia cartea în mână. O cântăreşte, o deschide, pipăie o foaie, pe urmă o închide la loc şi i-o înapoiază.)* E-n greceşte.

MAGDA: După ce o cunoşti?

ANA: Ei! După multe. Pe toate le cunosc. M-am învăţat cu ele. Numai s-o iau în mână şi spun care cum e. Sunt unele de scârţâie, când le deschizi, ca o uşă neunsă. Altele nici nu le auzi. Sunt şi cărţile ca oamenii: unele tac, altele ţipă.

MAGDA: Şi altele râd.

ANA: Ba, de râs, nu le-am auzit să râdă. Ia ascultaţi? *(Gest cu degetul: o secundă amândouă ascultă cu urechea aţintită spre cărţile din rafturi.)* E câte una care trosneşte din senin, ca butucul iarna în vatră. Parc-ar vrea să zică ceva, da’ nu ştiu ce.

MAGDA: Poate că ştie domnul profesor.

ANA: Ei, dumnealui pe toate le ştie... Domnişoară, nu vă supăraţi, să punem cartea la loc aşa cum a fost, că dacă bagă de seamă c-am mişcat-o din loc, atâta ne trebuie. Să nu-i umble cineva pe masă, că e rău de tot. Eu nici nu mă ating de masă. Zac hârtiile pe ea, cu lunile...

(Magda potriveşte cartea la loc. Se aude de afară soneria.)

MAGDA: A venit.
ANA: Nu e el. *(Cu mirare:)* Cine să fie?
MAGDA: Poate că totuşi el e.
ANA: Nu, nu. Nu sună niciodată. Are cheie. Cine să fie?
MAGDA: Eu mă duc.
ANA: Da' de ce? Staţi liniştită. Eu cred că nici nu e la noi. N-are cine să fie. *(Ascultă cu atenţie.)* Vedeţi? Nu mai sună. O fi greşit careva uşa. Şi-adineauri, când aţi sunat dumneavoastră întâi, mă gândeam nici să nu deschid. Tot aşa ziceam, că-i o greşeală. La noi foarte rar să vie cineva. *(Se aude din nou soneria, mai lung decât prima dată.)* Cine să fie? Poate că tot e cineva. Staţi aicea, că mă duc să văd. *(Iese prin uşa din fund. Soneria se aude întruna. E afară cineva care insistă, care şi-a pierdut răbdarea. În sfârşit, soneria încetează. Probabil că Ana a deschis şi stă acum de vorbă cu noul-venit. După câteva secunde, uşa din fund se deschide brusc şi intră Directorul.)*

SCENA II

MAGDA, ANA, DIRECTORUL

DIRECTORUL: Domnul profesor Andronic?...
ANA *(care vine în urma lui, cam contrariată de năvălire):* Păi nu vă spusei că nu-i acasă?
DIRECTORUL *(cu o înclinare spre Magda):* Doamna Andronic?
MAGDA: Nu.
DIRECTORUL: Domnişoara Andronic?
MAGDA: Nici.
DIRECTORUL: O prietenă o domnului profesor?

MAGDA: Încă nu.
DIRECTORUL: O studentă?
MAGDA: Oarecum.
DIRECTORUL: Domnişoara. Vă rog să mă iertaţi; pun prea multe întrebări şi nu dau nici o explicaţie. Dar trebuie neapărat să-l văd pe domnul profesor.
ANA: O fi trebuind, dar dacă nu-i acasă!... Cine sunteţi dumneavoastră?
DIRECTORUL *(scurt, către Ana):* Dumneata să taci! *(Către Magda:)* Domnişoară, sunteţi singura care aţi fi în drept aici să puneţi această întrebare, dar e mai bine să vă spun de la început că nu pot răspunde.
MAGDA: Vă înşelaţi, domnule. Nu am niciun drept să pun întrebări în această casă. De altfel, nu am nimic să vă întreb şi nu sunt curioasă să aflu.
DIRECTORUL: Cu atât mai Irine... Pentru că, în ce mă priveşte, sunt foarte curios... *(Se uită scrutător de jur împrejur.)* şi am multe lucruri de aflat. *(Merge spre birou, aruncă o privire asupra lucrurilor de pe el, ia în mină o carte, pe urmă un dosar, pe care îl deschide.)*
ANA: Vă rog să nu umblaţi acolo.
DIRECTORUL: Dumneata eşti un personaj cu totul de prisos. Te rog să ieşi. N-am nevoie de dumneata.
MAGDA: Vreţi să spuneţi că de mine aveţi nevoie?
DIRECTORUL: Nu. Nici pe dumneavoastră nu vă reţin. *(Trece de cealaltă parte a biroului, pe care îl cercetează cu atenţie, deşi rapid. Trage câteva sertare, unul după altul, pe unele în grabă închizându-le, pe altele nu.)*
ANA: Te poftesc să le închizi la loc, că altfel strig.
DIRECTORUL: Strigă, dar ieşi! *(A găsit un dosar care i se pare interesant. Se aşază la birou şi îl răsfoieşte.)*
ANA *(către Magda):* Vai de mine! Ăsta e nebun. *(Către Director.)* Ce te-a apucat, domnule? Lasă hârtiile în pace.
DIRECTORUL: Tot aicia eşti? *(Către Magda:)* E surprinzător că un om distins ca profesorul Andronic poate ţine în

casă o asemenea persoană.
ANA: Eu strig! Eu îl chem pe portar! Mă duc să-l chem!
MAGDA *(o opreşte cu un gest ferm, liniştitor):* Rămâi aici. *(Se apropie de birou; foarte calmă:)* Am impresia, domnule, că sunteţi în căutarea unor documente…
DIRECTORUL *(răsfoieşte mai departe dosarul, fără să ridice capul):* Da.
MAGDA: A unor documente importante.
DIRECTORUL *(acelaşi joc):* Da.
MAGDA: Foarte importante.
DIRECTORUL *(ridică scurt privirea):* Dumneavoastră ştiţi ceva?
MAGDA: Mai mult bănuiesc decât ştiu.
DIRECTORUL: Ce?
MAGDA: Bănuiesc că daca un om binecrescut năvăleşte într-o casă străină în felul în care aţi năvălit dumneavoastră şi caută ceva, acel ceva nu poate fi decât foarte important.
DIRECTORUL: V-am prevenit că sunt grăbit. Ştiţi sau nu ştiţi ceva precis?
MAGDA: Da şi nu.
DIRECTORUL: Ce-nseamnă da, ce-nseamnă nu?
MAGDA: Ştiu că domnul profesor a plecat cu o servietă. Că a pus în ea o serie de hârtii. Că a încuiat servieta cu cheia şi a încercat broasca de câteva ori. Asta înseamnă da. Nu ştiu însă ce erau acele hârtii şi nu ştiu dacă erau hârtiile pe care le căutaţi. Asta înseamnă nu.
DIRECTORUL: Şi… unde e domnul profesor?
ANA: E la Radio… Acu’ trebuie…
MAGDA *(întrerupând):* E la Radio, şi de acolo se duce la Universitate. Azi e miercuri. Totdeauna miercuri *(se uită la ceas)* de la şase la şapte are curs.
DIRECTORUL: Pot să-i telefonez de aici? Unde e telefonul?
ANA: N-avem.
DIRECTORUL: Asta aşa e. Toată dimineaţa v-am căutat în carte.

MAGDA: Şi nici nu e bine să telefonaţi. Domnul profesor e în sala de curs. S-ar putea să nu răspundă. Mai bine vă duceţi acolo. Îl găsiţi sigur.
DIRECTORUL: Poate că aveţi dreptate… *(Totuşi ezită; parcă n-ar pleca.)* Dar, de la curs, nu vine aici?
MAGDA: Uneori… *(Degajată:)* Dacă vreţi, aşteptaţi.
DIRECTORUL: S-ar putea să întârzie?…
MAGDA: O oră, două…
ANA: Poate trei…
DIRECTORUL: Atunci, mă duc. (Se înclină, curtenitor.) Domnişoară, vă cer scuze.
MAGDA: Nu aveţi de ce. A fost foarte plăcut.
DIRECTORUL: Dacă mergeţi în oraş, vă las în drum. Am un taximetru jos, care aşteaptă.
MAGDA: Vă mulţumesc, dar eu am de lucru. Aţi ghicit bine adineauri. Sunt o studentă a domnului profesor Andronic. M-a chemat să-i copiez nişte fişe.
DIRECTORUL: Îmi pare rău că v-am întrerupt. Bună ziua.
ANA *(ironică):* Mai poftiţi pe la noi.
DIRECTORUL: Dumneata să taci. *(Iese.)*

SCENA III

MAGDA, ANA

ANA (rămâne în pragul uşii din fund şi priveşte de acolo spre antret, până ce se aude o uşă trântită. Pe urmă reintră în cameră, închizând uşa din fund): A plecat. Dacă nu eraţi aici, nu ştiu, zău, cum scăpăm de el… Da… să ştiţi, domnul profesor n-are astăzi curs.
MAGDA: Ştiu.
ANA: Şi nici servietă n-are.
MAGDA: Eu credeam că are.

ANA: Când o afla, nebuno, că l-aţi păcălit, vine ’napoi.
MAGDA: N-are decât. Pe mine nu mă mai găseşte.
ANA: Şi eu nu-i mai deschid... *(Apropiindu-se de birou:)* Ia te uită ce-a făcut! A încurcat toate hârtiile.
MAGDA: Primiţi des asemenea vizite?
ANA: Ba nu primim deloc. Nu v-am spus că la noi nu vine nimeni?
MAGDA: Nimeni, nimeni?
ANA: Câteodată, aşa, câte-un domn bătrân, câte-o fată urâtă.
MAGDA: Totdeauna urâtă?
ANA: Totdeauna. Parcă anume le alege. Şi numai depre cărţi vorbeşte cu ele. (Pauză.) Dumneavoastră sunteţi prima fată frumoasă care intră-n casa asta.
MAGDA: Eu tot despre cărţi am venit să vorbesc.
ANA: Foarte rău. Mai mare păcatul! (Se aude dinspre antreu o cheie ce se răsuceşte în broască, o uşă ce se deschide.) I-auziţi! A venit. Dumnealui e.

SCENA IV

ACEIAŞI, ANDRONIC

ANA *(merge spre uşa din fund, o deschide, şi din prag se adresează lui Andronic, care a rămas probabil în antret):* Conaşule, vă aşteaptă cineva în birou.
ANDRONIC *(de afară):* De mult?
ANA: Cam de multişor.
ANDRONIC *(intrând şi zărind-o pe Magda):* Bună ziua, domnişoară.
MAGDA: Bună ziua, domnule profesor.
ANA: Foarte frumos aţi vorbit la Radio, conaşule! Mi-a plăcut.

ANDRONIC *(către Magda):* Domnişoară, nu trebuia să luaţi în nume de rău declaraţia prea sinceră a Anei. E o veche admiratoare a mea. E publicul meu credincios. *(Către Ana):* Îţi mulţumesc, Ana. M-am gândit, în timp ce vorbeam, la dumneata. Ştiam că, chiar dacă nimeni nu m-ascultă, chiar dacă toate aparatele de radio sunt închise, unul e deschis…

ANA: Foarte frumos a fost…

ANDRONIC *(către Magda):* Vedeţi?

ANA: Conaşule, v-a căutat un domn.

ANDRONIC: Ce domn?

ANA: N-a vrut să spună, cine-i. Acu' a ieşit pe uşă.

ANDRONIC: Poate domnul cu care m-am întâlnit pe scări. Era să ne lovim unul de altul, de prea mare grabă.

ANA: Atunci, să ştiţi că el era Mai grăbit nici că se poate.

ANDRONIC: Bine, Ana. Îţi mulţumesc.

ANA: Eu, acu vă las. *(Dă să iasă, dar se opreşte, privindu-l fix pe Andronic.)* Da' asta ce mai e?

ANDRONIC: Ce?

ANA: Iar vă cade un nasture.

ANDRONIC: Unde?

ANA: Uite. *(Pune mâna pe nasturele hainei lui.)*

ANDRONIC: Ai dreptate. Cade.

ANA: Abia aseară l-am cusut.

ANDRONIC: Nu pe ăsta. Era altul.

ANA: Mereu cade câte unul. *(Scoţând din şorţ un ac cu aţă:)* Stai să-l cos.

ANDRONIC: Nu acuma, Ana lasă. Mai târziu.

ANA *(bombănind şi îndreptându-se spre uşa din fund, ca să iasă):* Pe urmă iar vă treziţi fără el. *(O zăreşte pe Magda râzând amuzată de scena la care asistă.)* Şi râde lumea de noi. *(Iese.)*

SCENA V

ANDRONIC, MAGDA

ANDRONIC: De ce râzi, domnişoară?
MAGDA: Pentru că... Pentru că mi-am adus aminte de cursul dumneavoastră.
ANDRONIC: E aşa de vesel cursul meu?
MAGDA: Vă rog să nu vă supăraţi. E o, glumă. De multe ori, înainte de intraţi în sala, ne întrebam — ba uneori chiar făceam prinsoare între noi — ne întrebam care din cei trei nasturi de la haină va lipsi.
ANDRONIC: Nu lipseşte totdeauna acelaşi?
MAGDA: Nu. De cele mai multe ori *(arătând cu capul sau cu un gest mic cu mâna)* ăsta, cel, din mijloc. Alteori, cel de jos. Mai rar, primul nasture, cel de lângă buzunar.
ANDRONIC: Foarte interesant cursul meu. Nu ştiam că am studenţi aşa de atenţi... Şi... nu se întâmplă niciodată ca toţi trei nasturii să fie la locul lor?
MAGDA: Ba da. Foarte rar, dar se întâmplă. Ba chiar o dată am pierdut un pariu destul de mare din cauza asta.
ANDRONIC: Îmi pare rău. Dacă ştiam...
MAGDA *(gest de mic protest):* O!...
ANDRONIC: La drept vorbind, nu-mi aduc aminte de figura dumitale. Eşti înscrisă la mine? Urmezi cursul meu?
MAGDA: L-am urmat. În primul semestru. *(Cu puţină ezitare:)* Acum...
ANDRONIC: Numele dumitale *(căutând să-şi aducă aminte)* este...
MAGDA: Madga Minu.
ANDRONIC *(acelaşi joc):* Minu Magda... Minu Magda... *(Brusc:)* Da. Îmi aduc aminte. Cred că-mi aduc aminte. Locul dumitale era... în fund.

MAGDA *(completând):* Lângă fereastră.
MAGDA: Da, lângă fereastră.
ANDRONIC; Da, da. Acum te văd... Ai făcut şi o lucrare de seminar, astă-toamnă. Despre... Despre... Protocolul la curtea lui Alexandru cel Mare.
MAGDA: Cum? Ţineţi mirate?
ANDRONIC: Foarte bună lucrate. Excelentă! Puţin cam îndrăzneaţă. Scrisă cu prea multă imaginaţie, dar foarte bună. Cred că ţi-am dat mişte cărţi să le consulţi.
MAGDA: A lui Bernoulli şi a lui Spieker. Dar le-am înapoiat. Vi le-am lăsat la cancelarie.
ANDRONIC: Ştiu... Unde ai dispărut de atunci? Nu te-am mai văzut la curs. De ce?
MAGDA: Sa vorbesc... deschis?
ANDRONIC: Sigur. Te rog.
MAGDA: Nu mai puteam suporta cursul dumneavoastră. Mă indigna. Mă înfuria.
ANDRONIC *(fără ironie):* foarte interesant.
MAGDA *(brusc, după un moment de reflecţie):* Domnule profesor, mie îmi place Alexandru cel Mare.
ANDRONIC: Şi mie.
MAGDA: Nu. Dumitale nu-ţi place. Îl critici, n-ai încredere în el.
ANDRONIC: Face prea multe greşeli.
MAGDA *(scurt):* Nu-i adevărat!
ANDRONIC *(redevenind profesor):* Domnişoară Minu, tonul dumnitale pentru o studentă...
MAGDA *(redevenind şi ea studentă):* Vă rog să mă iertaţi...
ANDRONIC *(mai degajat):* Prin urmare, ai plecat de la cursul meu, fiindcă nu erai de acord cu mine.
MAGDA: Vedeţi, pentru dumneavoastră, Alexandru cel Mare este o problemă, un obiect de studiu...
ANDRONIC: Iar pentru dumneata?
MAGDA: E altceva. Un om. Un prieten. Mal mult decât

atât.
ANDRONIC: O pasiune.
MAGDA: Da. O pasiune.
ANDRONIC: Veche?
MAGDA: Destul de veche. Încă din liceu…
ANDRONIC: Nu ştiam că fetele de liceu îşi caută pasiunile în cartea de istorie.
MAGDA: Râdeţi de mine.
ANDRONIC: Nu râd. Eşti o fată silitoare şi gravă.
MAGDA: Nici silitoare, nici gravă. Mai degrabă leneşă şi frivolă. Anul trecut, în iunie, nu mi-a lipsit mult să cad la bacalaureat… *(Cu o schimbare de ton:)* Dar pe Alexandru cel Mare l-am iubit din primul moment.
ANDRONIC: Iubit?
MAGDA: Da. Iubit.
ANDRONIC: Ceea ce se cheamă iubit?
MAGDA: Cred că da.
ANDRONIC: Şi cum s-a întâmplat?
MAGDA: Nu ştiu. Cum se întâmplă de obicei. L-am văzut şi mi-a plăcut.
ANDRONIC *(jumătate întrebător):* E frumos?
MAGDA (cu elan). E foarte frumos. E frumos, e tânăr, e puţin nebun, e generos.
ANDRONIC: Puţin nebun, da. *(Cu un gest vag de îndoială:)* Generos…
MAGDA: Cunosc gestul ăsta. Din cauza lui am plecat de la curs. De câte ori e vorba de Alexandru cel Mare, de strălucirea lui, de eroismul lui, dumneata ridici din umeri şi faci un gest cu mâna, un semn de întrebare. *(Scurt:)* Nu pot să te sufăr.
ANDRONIC: Îmi pare rău.
MAGDA: Ştii cum îţi spunem noi la curs?
ANDRONIC: Cine „noi”?
MAGDA: Noi, fetele.
ANDRONIC: Cum?
MAGDA: Alexandru cel Mare.

ANDRONIC: De ce?
MAGDA: Mai întâi, fiindcă te cheamă Alexandru. Ca pe el.
ANDRONIC: Şi pe urmă?...
MAGDA: Pe urmă, fiindcă eşti mic.
ANDRONIC: Găseşti?
MAGDA: Sigur. În comparaţie cu el, eşti mic. El e înalt, puternic, îndrăzneţ. Dumneata eşti timid.
ANDRONIC *(puţin vexat):* Domnişoară Minu...
MAGDA: Da. Eşti timid. Alexandru cel Mic.
ANDRONIC: Domnişoară! Te fac atentă că felul dumitale de a vorbi cu un profesor — chiar dacă nu mai sunt profesorul dumitale...
MAGDA: Dar sunteţi profesorul meu.
ANDRONIC: Cum?
MAGDA: Vreau să mă prezint la examen.
ANDRONIC: La mine?
MAGDA: Da.
ANDRONIC: Când?
MAGDA: În sesiunea asta, dacă se poate.
ANDRONIC *(bănuitor, sever):* Şi de aceea vii aici?
MAGDA: O, nu! Să nu mă înţelegeţi greşit. Eu examenele nu obişnuiesc să le trec la domiciliul profesorilor. E loc destul la facultate.
ANDRONIC: Te rog să mă scuzi. N-am vrut să te jignesc. Totuşi, aş vrea să ştiu...
MAGDA: De ce am venit aici?
ANDRONIC: Da.
MAGDA: Am citit articolul dumneavoastră de astăzi...
ANDRONIC *(întrerupând):* Ce articol?
MAGDA: Articolul! Foiletonul din ziar... din „Deşteptarea”.
ANDRONIC: L-ai citit?
MAGDA: Da.
ANDRONIC *(dezolat):* L-ai citit! Prin urmare, se citeşte. Ce penibil!
MAGDA: Penibil? De ce?
ANDRONIC: Pentru că e plin de greşeli de tipar. Tot

articolul e mutilat, desfigurat de greşeli. Desigur că n-ai înţeles nimic.

MAGDA: Ba da. Sau cel puţin cred.

ANDRONIC: Nu, nu. Nici eu nu mai înţeleg, eu, care l-am scris... Dar am dat o erată. O să apară mâine. *(Ia gazeta de pe birou şi o agită.)* Ce s-a petrecut cu articolul acesta e înspăimântător. Mă întreb cine l-a cules, cine l-a corectat. Parcă e un text căzut pe mâini de hotentoţi, de canibali. Cuvintele cele mai simple sunt schimonosite. Nu mai vorbesc de termenii tehnici, de numele proprii... *(Parcurgând foiletonul:)* Uite... uite... În loc de Marocardo apare Maroc; în loc de Kabul, apare Carun, în loc de Oxyaxtes, Ohrida; în loc de Prophtasia, Protar — auzi dumneata: Protar! Nu e frază, nu e rând să n-aibă greşeală. Cred că ai băgat de seamă!

MAGDA: Nu. N-am avut când. Am citit totul într-o suflare. Cu inima strânsă. Domnule profesor, am venit să-mi spuneţi că nu-i adevărat.

ANDRONIC: Ce?

MAGDA: Alexandru nu l-a ucis pe Parmeniou. Alexandru n-a fost în Media.

ANDRONIC: Ba da.

MAGDA: Nu se poate. În orice caz, nu în 330. În 330 era la Kabul.

ANDRONIC: Nu ajunsese încă.

MAGDA: De unde ştiţi?

ANDRONIC: Presupun.

MAGDA *(aproape cu violenţă):* N-aveţi dreptul. Nu are nimeni dreptul.

ANDRONIC: Domnişoară Magda... Pui prea multă inimă în lucruri atât de vechi...

MAGDA: Pentru mine nu sunt vechi. Pentru mine sunt vii. Încă vii... Eu îl cunosc pe Alexandru. Îl cunosc, înţelegi?

ANDRONIC: Şi eu cred că îl cunosc. De... *(aruncă o privire circulară asupra bibliotecii)* de douăzeci de ani.

MAGDA *(cu uşor dispreţ):* Din cărţi.

ANDRONIC: Da. Din cărţi. Ştii dumneata un alt mijloc de a-l cunoaşte pe Alexandru cel Mare? L-ai întâlnit dumneata în altă parte decât în cărţi?

MAGA: În vis.

ANDRONIC: O! Atunci să ştii că nu e el.

MAGDA: Ba da. Uneori îl văd. Uneori îl aud. Cunosc vocea lui, cunosc privirea lui – privirea lui arzătoare, ochii lui calzi şi umezi.

ANDRONIC (ca şi cum ar confirma un răspuns la un examen): Asta-i exact. Avea ochii umezi. Şi Plutarh e de acord… „Umezeala ce răsărea în ochii lui…”

MAGDA: Cu ce orgoliu îşi ridică fruntea spre stele! Cu ce sfidare îşi lasă capul pe spate!

ANDRONIC: Inexact. Aici te înşeli. E o eroare. Obişnuia să încline capul spre stânga. Şi Plutarh o spune… „Gâtul îl avea aplecat puţin pe umărul stâng.” Toţi autorii sunt de acord.

MAGDA: Dar nici unul nu l-a văzut. Ca mine. Nici dumneata nu l-ai văzut. Niciodată.

ANDRONIC: Drept să spun, nu.

MAGDA: Uneori la curs, ascultându-te cum vorbeai despre el, aş fi vrut să te întrerup, aş fi vrut să strig. Vorbeai cu indiferenţă despre lucruri ameţitor de frumoase. Cum puteai fi aşa de rece, aşa de absent?

ANDRONIC: Ce vrei? Eu sunt un profesor. Eu n-am viziuni. Eu nu mă întâlnesc noaptea în vis cu Alexandru cel Mare.

MAGDA: Cu atât mai rău pentru dumneata. Şi totuşi, erau clipe când se părea că înţelegi, că vezi. Erau momente în cursul dumitale, când lucrurile înviau deodată… Uite, astă-toamnă, în noiembrie, poate ai uitat, poate nu ţii minte… într-o joi după masă, ningea, ningea pentru prima oară… Noi eram puţini în sală. Să fi fost douăzeci. Ai intrat târziu. Erai palid, puţin obosit. Ai început să vorbeşti cu vocea dumitale indiferentă de

întotdeauna. Vorbeai despre plecarea lui Alexandru în Asia. Păreai plictisit, absent. Şi deodată — nu ştiu cum s-a întâmplat — ai tresărit. Ai ridicat mâna cu un gest care deschidea porţile Asiei, porţile visului. Glasul îţi vibra. În ochi aveai o mare lumină... Simţeam că te iubesc.

ANDRONIC *(puţin speriat):* Pe mine?

MAGDA: Pe dumneata. Pe el. Pe amândoi.

ANDRONIC: Era o confuzie.

MAGDA: Sigur că era o confuzie. Aveai dumneata grijă să ne trezeşti la timp. Să ne readuci la realitate. *(Cu uşor dispreţ:)* Alexandru cel Mic!

ANDRONIC: Domnişoară Magda, eşti o copilă. O fată exaltată.

MAGDA: Ştiu. Mi s-a spus mereu acasă. Mama, tata, mătuşi, unchi... Magda, eşti exaltată. Magda, eşti nebună. Şi într-adevăr sunt. *(Jumătate glumind:)* Ce păcat că nu eşti şi dumneata! Ne-am înţelege de minune.

ANDRONIC: Dar „el" este.

MAGDA: O, da! Şi de aceea îl iubesc. Îmi venea să râd la curs, când te auzeam cum îl judeci. *(Profesoral:)* E inexplicabil că Alexandru a făcut aşa. E inadmisibil că a făcut altminterea. E de neînţeles că s-a dus. E absurd că s-a întors." Îmi venea să râd cum te chinuiai să explici lucruri care nu se explică.

ANDRONIC: În ştiinţă totul se explică.

MAGDA: Se poate. Dar în viaţă nu. Alexandru ştie asta. El merge cu mâinile libere, cu ochii închişi înainte, în neprevăzut, în plină aventură, până la capăt.

ANDRONIC: Şi uneori până la crimă.

MAGDA *(violent):* Nu-i adevărat.

ANDRONIC *(cu vocea scăzută):* L-a ucis pe Parmenion.

MAGDA: Minţi!

ANDRONIC *(moment de tăcere. Cuvântul a fost prea tare, dar omul de ştiinţă biruie):* E un fapt istoric. Îmi pare

rău, dar l-a ucis.
MAGDA *(intens, surd):* El?
ANDRONIC: Da.
MAGDA: Cu mâna lui?
ANDRONIC: Cred că da.
MAGDA: Crezi? Ce uşor îţi vine să arunci cuvintele. Crezi! *(Cu o schimbare de voce, fermă:)* Nu avea niciun motiv să-l ucidă.
ANDRONIC: Niciunul. Şi Plutarh spune la fel.
MAGDA: Dar Plutarh nu spune că l-a omorât el, cu mâna lui.
ANDRONIC: Nu. Asta spun eu. E o descoperire. Sau cel puţin o ipoteză.
MAGDA: Pe care n-a mai făcut-o nimeni înaintea dumitale?
ANDRONIC: Nimeni.
MAGDA: De ce îl urăşti? Ce ai cu el?
ANDRONIC *(cu o ridicare din umeri):* Îl urăsc! Eu n-am dreptul să urăsc pe nimeni.
MAGDA: Dar nici să iubeşti.
ANDRONIC: Sunt un om de ştiinţă. Caut adevărul. Încerc să-l găsesc. În cazul de faţă, cred că l-am găsit Am probe.
MAGDA: Unde sunt?
ANDRONIC: Aici. *(Deschide un sertar:)* Şi aici. *(Deschide alt sertar:)* Şi dincolo. *(Arată cu degetul spre alt dosar de fişe.)* Vrei să le vezi?
MAGDA: Da *(Bruscă răzgândire:)* Sau mai bine nu. N-am ce face cu ele. *(Violent:)* Păstrează-le! *(Se întoarce brusc spre uşă.)*
ANDRONIC: Magda!
MAGDA *(se opreşte, se întoarce):* Păstrează-le! *(Mândră:)* Alexandru e o flacără. N-ai s-o stingi dumneata. Cu toate planşele, cu toate fişele, cu toate cărţile n-ai s-o stingi E mai puternic, e mai viu, e mai frumos. E aşa de frumos! Uită-te în ochii lui — drept în ochii lui — şi

spune-mi: nu ţi-e frică de el?
ANDRONIC: Ba da. Totdeauna mi-a fost puţin frică de el.
MACDA: Vezi?
ANDRONIC: Totdeauna. Nu ne potrivim deloc. Eu sunt un om paşnic, aşezat, doritor de linişte...
MAGDA: Timid...
ANDRONIC: Dacă vrei...
MAGDA: Alexandru cel Mic!
ANDRONIC: Fie şi aşa. El e însetat de aventură. E un erou. Mă sperie.
MAGDA: Pe mine mă fascinează.
ANDRONIC: Şi pe mine puţin. Dar nu e bine să te apropii prea mult de el,
MAGDA: Eşti prudent.
ANDRONIC: N-am fost totdeauna. Vezi, când am început să studiez nu aveam de gând să fac istorie. Mă preocupa filosofia. Visam o teză despre Aristot. Prin Aristot l-am cunoscut pe Alexandru. Şi pe urmă... am rămas cu el.
MAGDA: Te-a cucerit.
ANDRONIC: M-a tulburat. Aveam douăzeci de ani. El avea douăzeci şi unu, douăzeci şi doi când l-am cunoscut. Tocmai venea din Aegea, după moartea lui Filip. Şi se ducea spre Dunăre. Mie îmi place Dunărea. Credeam că vom face drumul împreună. Dar de acolo s-a întors scurt, nebuneşte, spre Teba.
MAGDA: A fost splendid.
ANDRONIC: Năucitor. Îmi pierdusem respiraţia.
MAGDA: Te cred.
ANDRONIC: Voiam să ştiu cine e omul ăsta. Voiam să scriu un portret al lui.
MAGDA: L-ai scris?
ANDRONIC: Trei ani am stat la Göttingen ca să-l scriu.
MAGDA: Unde e?
ANDRONIC: La dreapta dumitale. *(Magda se întoarce spre dreapta.)* Raftul al doilea. *(Magda întinde mâna spre*

raftul indicat.) A cincea carte din stânga. *(Magda pune mâna pe o carte.)* Nu. Cealaltă.

MAGDA *(scoate cartea şi citeşte titlul):* Studien über das Bildnis Alexanders des Grossen.

ANDRONIC: Studii. Schiţe. Nimic definitiv.

MAGDA: Şi pe urmă?…

ANDRONIC: Pe urmă… toate cărţile pe care le vezi acolo… *(Arată cu mâna spre acel „raft al doilea”.)* Toate despre el. Mereu şi mereu.

MAGDA: De ce nu l-ai lăsat?

ANDRONIC: Pentru că n-am mai putut. De la Teba la Troia. Din Grecia în Asia, Susa, Persepolis, Ecbatana, drumul spre Indii, drumul spre ocean.

MAGDA: Pasionant.

ANDRONIC: Da — şi obositor. De multe ori aş fi vrut să-i spun lui Alexandru cel Mare, să-i pot spune: destul! opreşte! hai acasă!

MAGDA: Nu te-ar fi ascultat.

ANDRONIC: N-ar fi avut încredere în mine. Dar astăzi sunt mai bătrân decât el. Am patruzeci de ani. Sunt multe lucruri pe care el nici nu le bănuia şi pe care eu le ştiu. Îmi pare rău că nu i le pot spune.

MAGDA (cu un surâs): Î le spun eu. Eu îl văd.

ANDRONIC (glumind): Da, dar dumneata îl adori. N-are să te creadă. Un bărbat nu crede în femeile care îl adoră… *(Serios:)* Vezi, toată campania lui Alexandru în Asia este plină de greşeli.

MAGDA: Crezi?

ANDRONIC: Sunt sigur. Aş putea dovedi. Dar pentru asta mi-ar trebui timp. Mai întâi mi-ar trebui să pot reface întreg itinerariul lui Alexandru. De la Teba la capătul Indiei.

MAGDA: Eu l-am făcut.

ANDRONIC. În vis. Eu însă aş vrea să-l fac în realitate, pe teren. Îmi trebuie o cunoaştere perfectă a terenului. N-am încredere în geografi. Vreau să văd cu ochii mei. Aş

vrea să străbat pas cu pas, metru cu metru, toate drumurile lui Alexandru.

MAGDA *(cucerită):* Ar fi minunat de frumos! *(Scurt practic:)* Mă iei şi pe mine.

ANDRONIC *(râzând):* Te iau. Mai ales că nu voi pleca niciodată.

MAGDA *(cu inocenţă):* De ce?

ANDRONIC: Nu-ţi dai seama ce poate fi o asemenea călătorie. E o adevărată expediţie. O caravană. Ar trebui ani mulţi şi bani mulţi. Foarte mulţi bani.

MAGDA: Şi nu-i avem?

ANDRONIC: Nu. Am o leafă de profesor, din care trăiesc eu şi biblioteca mea.

MAGDA: Iar eu…

ANDRONIC: Dumneata! *(Râzând:)* Dumneata ai în poşetă bani pentru un bilet de cinematograf.

MAGDA: Şi un abonament pe linia 16.

ANDRONIC: Care nu ne va duce prea departe.

MAGDA: Păcat! Ar fi aşa de frumos!

ANDRONIC: Da. Frumos ar fi. Uite harta. *(Ia dintr-un colţ al biroului o hartă şi o deschide pe masă.)* Hartă cu nume şterse. Cu fluvii secate. Cu cetăţi dispărute.

MAGDA: Unde e Gaza? Unde e Gordium? Unde e Prophtasia?

ANDRONIC: Aici… şi aici… şi aici…

(Lung moment de tăcere. De afară se aude soneria. Amândoi ridică privirea, care li se pierduse pe hartă. Soneria reîncepe insistent, energic. Pe urmă te opreşte. Prin antreu se aude, nedistinct, vocea Anei şi a Directorului.)

DIRECTORUL: Domnul profesor a venit? E acasă?

ANA: Da. A venit. Cum vă cheamă pe dumneavoastră, ca să-i spun cine sunteţi.

DIRECTORUL: Las’ că-i spun eu.

(Uşa din fund se deschide şi apare Directorul, urmat de Ana.)

SCENA VI

ACEIAŞI, DIRECTORUL, ANA

DIRECTORUL: Domnul profesor Andronic?
ANDRONIC: Eu.
ANA: Dumnealui e, conaşule, domnul care v-a căutat. Nici acum nu vrea să spună cum îl cheamă. Uite, a dat buzna peste mine.
ANDRONIC: Ana, ce fel de vorbă…
DIRECTORUL: Are dreptate, domnule profesor. E adevărat. Am dat buzna. Am năvălit. Dar veţi înţelege graba mea. Dorinţa de a vă cunoaşte. Nerăbdarea de a vă vorbi. Mai ales *(se uită sever spre Magda)* că am fost copilăreşte indus în eroare. Mi s-a spus că sunteţi la Universitate şi că vă întoarceţi decât seara târziu.
AVDRONIC: Vă, rog să luaţi loc. Ana, te poţi duce.
ANA *(îmbufnată):* Păi de! Da' nasturele ăsta când o să-l cos? *(Iese prin uşa din fund.)*
ANDRONIC: Lasă, mai târziu.

SCENA VII

MAGDA, ANDRONIC, DIRECTORUL

DIRECTORUL: Domnule profesor, numele meu este Borcea. I.D. Borcea. Sunt directorul ziarului

„Deşteptarea”.
ANDRONIC *(fără compresare):* Îmi pare bine.
DIRECTORUL: Am fost informat că m-aţi căutat azi-dimineaţă la redacţie.
ANDRONIC: Da. Mi s-a spus însă că nu veniţi niciodată.
DIRECTORUL: Niciodată! Viu când trebuie şi pentru cine trebuie. Dovadă că am venit până aici.
ANDRONIC: Sunt măgulit.
DIRECTORUL: Eu sunt măgulit, domnule profesor… Vă rog să-mi spuneţi cu toată încrederea ca vă aducea azi-dimineaţă la mine. Despre ce era vorba? Mi s-a spus că e o chestiune de extremă importanţă.
ANDRONIC: Aşa credeam. Dar am găsit acolo un domn — Ştefănescu mi se pare — care mi-a explicat că mă înşel şi că de fapt chestiunea n-are nici o importanţă.
DIRECTORUL *(enervat):* Ştefănescu… Un dobitoc.
ANDRONIC: Nu părea.
DIRECTORUL: În sfârşit… un meseriaş. Fără perspectivă, fără orizont.
ANDRONIC: Un om de treabă. Cam nervos, dar de treabă. I-am lăsat o erată şi mi-a promis că o va publica. E tot ce mai puteam dori.
DIRECTORUL *(apăsat, cu intenţie):* Tot? Absolut tot?
ANDRONIC *(nu înţelege, se uită la Director, se uita la Magda):* Da…
DIRECTORUL: Domnule profesor, vă înţeleg. Sunt lucruri pe care nu le putem discuta decât între patru ochi.
MAGDA: Eu vă las.
ANDRONIC: De ce? *(Către Director:)* Aveţi un secret?
DIRECTORUL *(plin de intenţii):* Aş vrea să vorbim mai pe larg… mai amănunţit, despre articolul dumneavoastră.
ANDRONIC: Cu atât mai bine. Domnişoara cunoaşte articolul. Ne poale fi de folos.
DIRECTORUL: Cunoaşte… *(plin de subînţelesuri)* întreaga chestiune?
ANDRONIC: Da.

DIRECTORUL: E informată asupra… *(Gest vag.)*
MAGDA: Perfect informată.
ANDRONIC: Într-adevăr, bine informată. Pune poate prea multă pasiune, prea mult interes personal…
DIRECTORUL: Atunci, înţeleg de ce ţinea să scape adineauri de mine.
MAGDA *(râzând):* Exageraţi.
DIRECTORUL: Domnule profesor, colaborarea dumneavoastră la „Deşteptarea” este pentru mine şi gazeta mea o mare cinste.
ANDRONIC: Colaborare! Bine… dar e un accident.
DIRECTORUL: Un accident fericit.
ANDRONIC: Mărturisesc că până azi-dimineaţă nu cunoşteam gazeta dumneavoastră.
DIRECTORUL: Dar ea vă cunoştea. Noi toţi vă cunoaştem.
ANDRONIC: Nu-mi amintesc s-o fi citit vreodată.
DIRECTORUL: Noi însă v-am citit totdeauna. V-am citit şi v-am stimat. De câte ori nu ne-am spus: dacă am putea face din Alexandru Andronic un prieten, un colaborator! Dacă l-am putea aduce în mijlocul nostru, să lucreze cu noi, să scrie cu noi, să lupte cu noi!
ANDRONIC *(mirat, naiv):* Sunt surprins.
DIRECTORUL: Pentru că nu ne cunoaşteţi. Pentru că n-aţi vrut să ne cunoaşteţi. Dumneavoastră, oamenii de bibliotecă priviţi spre noi cu dispreţ…
ANDRONIC *(gest timid de protest):* Cu dispreţ!
DIRECTORUL *(energic şi umilind treptat tonul):* Da, cu dispreţ, spre noi, oamenii de acţiune, care luptăm în tranşeele înaintate ale cotidianului. Din turnul de fildeş în care v-aţi retras, abia aruncaţi o privire indiferentă spre munca noastră, spre truda noastră — şi vi se pare că e prea vulgară, dar cine e vinovat, dacă nu chiar dumneavoastră, care vă izolaţi departe de lume, în loc să veniţi între noi, pentru ca împreună să ridicăm nivelul preocupărilor publice, însufleţindu-le cu idei, cu idealuri!

ANDRONIC *(timid, încurcat):* Bine, dar eu sunt un profesor, un om de ştiinţă... Ce pot spune eu marelui public?

DIRECTORUL: Marele public e însetat să vă cunoască, să vă audă, să vă urmeze. A fost ambiţia mea să vă prezint acestui public. Şi am reuşit. Eram hotărât să obţin colaborarea dumneavoastră prin orice mijloc. Şi am obţinut-o.

ANDRONIC: Cum? Vreţi să spuneţi că articolul meu... nu din întâmplare... nu printr-o confuzie...

DIRECTORUL: Să fim serioşi! O gazetă ca a mea nu trăieşte din întâmplări şi din confuzii. (Categoric:) V-am adus la „Deşteptarea". Eu cu mâna mea. Şi nu vă mai las.

ANDRONIC: Nu ştiu ce vreţi să spuneţi!

DIRECTORUL: Vreau să spun că veţi colabora cu noi. De aceea am şi venit. Ca să stabilim condiţiile colaborării.

ANDRONIC: Domnule... sunt surprins, sunt uimit, sunt mişcat... Nimeni nu mi-a vorbit vreodată ca dumneata... N-am crezut că scrisul meu poate să trezească atâta interes, să aibă atâta ecou, atâta răsunet...

DIRECTORUL: Şi încă nu ştiţi nimic. Veniţi între noi, şi veţi vedea ce se cheamă răsunet.

ANDRONIC: Nu, nu. Mă tem că e o eroare. Lucrările mele se adresează unor cititori de specialitate, unui public restrâns.

DIRECTORUL: Prejudecată! Ce v-a adus dumneavoastră acest public restrâns? O biată conferinţă universitară. Nici măcar o catedră plină. Eu vă aduc notorietatea, celebritatea, puterea. Dumneavoastră aveţi lucruri mari de spus, şi trebuie să le spuneţi.

ANDRONIC: Da, dar nu într-o gazetă.

DIRECTORUL: De ce nu într-o gazetă? Glasul dumneavoastră trebuie să pătrundă departe, adânc în

opinia publică.
ANDRONIC: Opinia publică n-are ce face cu studiile mele.
DIRECTORUL: Vă înşelaţi cumplit. Ştiţi oare că articolul de azi-dimineaţa a stârnit uimire, a trezit conştiinţe? Ştiţi oare câte priviri se îndreaptă în momentul de faţă spre dumneavoastră, aşteptându-vă să vorbiţi, somându-vă să vorbiţi?
ANDRONIC *(încurcat):* E prea mult... E măgulitor, dar e prea mult.
DIRECTORUL: Domnule profesor! În articolul de azi-dimineaţă, aţi făcut anumite afirmaţii grave.
MAGDA (cu convingere): Foarte grave.
DIRECTORUL: Şi aţi lăsat să se înţeleagă că aveţi dovezi.
ANDRONIC: Le am.
DIRECTORUL: Daţi-mi-le mie.
ANDRONIC: De ce?
DIRECTORUL: Ca să le public.
MAGDA *(alarmată):* Asta nu se poate!
DIRECTORUL *(cu politeţe, dar ritos):* Domnişoară, vă rog să nu vă amestecaţi într-o chestiune care nu vă priveşte.
MAGDA: Nu mă priveşte? Trece prin inima mea — şi nu mă priveşte?!
DIRECTORUL: Domnule profesor, e poate momentul să vorbim clar. Aţi atins în articolul de azi lucruri de un interes capital.
ANDRONIC: Credeţi?
DIRECTORUL: Să lăsam falsele modestii. Articolul e făcut cu mare artă. Spune puţin, atât cât trebuie. Restul se citeşte printre rânduri.
ANDRONIC: Pentru că n-am avut destul spaţiu. E un articol introductiv. Un fragment. Intenţia mea este să revin mai târziu.
DIRECTORUL: Asta vă cer şi eu. Să reveniţi. Dar nu mai târziu. Acum. Imediat.
ANDRONIC: Un om de ştiinţa nu e niciodată grăbit.

DIRECTORUL: Dar eu sunt. Vă pun toată gazeta mea la dispoziţie. Vă deschid larg coloanele. Nu mă dau în lături de la nimic. Sunt gata să dau cea mai largă publicitate întregii chestiuni. Afişe, clişee, facsimile. Tot! Dacă e nevoie, scoatem o ediţie specială.

ANDRONIC: Ediţie specială! Mă speriaţi. Nu vi se pare că e prea mult?

DIRECTORUL: Dacă probele sunt zdrobitoare, nu e prea mult.

ANDRONIC: Zdrobitoare! Vorbiţi un limbaj cu care nu sunt obişnuit. Eu nu cunosc în istorie probe zdrobitoare. Cel mult plauzibile, concludente.

DIRECTORUL: Numiţi-le cum vreţi, dar daţi-mi-le.

MAGDA: Nu. *(Către Andronic:)* Nu, domnule profesor. *(Către Director:)* Nu, domnule director. *(Către Andronic:)* Nu vei da nimic. *(Către Director:)* Nu vei primi nimic. Câtă vreme sunt eu aici, nu va ieşi o hârtie din această casă.

DIRECTORUL: Domnule profesor, noi discutăm între bărbaţi. Nu ştiu ce drepturi are domnişoara să intervină între noi...

MAGDA: Poate că n-am niciun drept. Dar am o datorie. Să împiedic atentatul moral pe care îl puneţi la cale.

DIRECTORUL: Atentat moral! Ha! Mă faci să râd. Ar râde şi el dac-ar auzi. Atentat moral împotriva celui mai mare bandit din lume.

MAGDA *(violent):* Domnule! Nu-ţi permit! N-ai dreptul.

ANDRONIC *(încercând s-o calmeze):* Magda, te rog... *(Către Director:)* E o fire ciudată, o imaginaţie aprinsă... De altfel, şi dumneata eşti nedrept. Pui prea multă patimă într-o chestiune care ar trebui privită mai calm, mai senin.

DIRECTORUL: Eu nu sunt senin. Meseria mea nu-mi dă voie.

ANDRONIC: Totuşi, nu putem arunca vorbe atât de grele cu uşurinţă. Bandit?

DIRECTORUL: Domnule profesor, îl apăraţi.
ANDRONIC: Nu. Meseria mea nu este să apăr pe nimeni, ci să înţeleg.
DIRECTORUL: Dar aici nu e nimic de înţeles. Probele sunt limpezi.
MAGDA: De unde ştii?
DIRECTORUL: Mi-o spune profesorul Andronic, şi mi-o spune în ziarul meu. *(Ia gazeta de pe masă şi citeşte:)* „Vom arăta altă dată şi păstrăm în acest scop probe pe care preferăm să nu le destăinuim pentru moment.” *(Aruncând gazeta la loc:)* Ei bine, eu prefer să le destăinuiţi. Şi vi le cer. Daţi-mi-le, şi mâine dimineaţă „Deşteptarea” va fi în toate mâinile. Daţi-mi-le, şi în trei zile numele lui Alexandru Andronic va fi pe toate buzele.
ANDRONIC *(evaziv, intimidat):* Ştiu eu...
DIRECTORUL: Eu ştiu. Eu vă asigur.
ANDRONIC: Domnule... propunerea dumneavoastră mi se pare stranie, ireală... Mă întreb dacă nu e o farsă.
DIRECTORUL: Am eu aerul unui om care-şi pierde timpul cu farse?
ANDRONIC: Totuşi nu înţeleg... nu cred... nu pot crede... Ani de zile am lucrat în singurătate, între puţinii mei studenţi, între puţinii mei colegi... aproape necunoscut... şi deodată o asemenea fantastică propunere.
DIRECTORUL: O primiţi?
MAGDA: Nu. Nu primeşte.
DIRECTORUL: Vă întreb pe dumneavoastră. O primiţi?
ANDRONIC: Nu cred să pot... Nu cred să am dreptul... În orice caz, daţi-mi timp. Mă voi gândi, voi reflecta, voi vedea...
DIRECTORUL: Aşteptaţi poate alte propuneri?... Aveţi alte intenţii?... Vă gândiţi poate să lucraţi cu altcineva?...
ANDRONIC: Nu.
DIRECTORUL: Cu atât mai bine. Pentru că să ştiţi: *(ferm,*

aproape amenințător) peste mine nu veți trece.
ANDRONIC: Nici nu mă gândesc.
DIRECTORUL *(se uită la ceasul lui de mână):* E șase fără zece. În două ore, îmi trebuie articolul. La opt îl aștept la redacție. Sau mai bine viu să-l iau.
ANDRONIC: Domnule...
DIRECTORUL: Acum vă las. La opt fără zece sunt înapoi.
ANDRONIC: Dar nu se poate, dar...
DIRECTORUL *(a pornit spre ușă, dar se oprește pe loc, se întoarce):* Domnule profesor, un sfat: nu pierdeți prilejul pe care vi-l dau. Și încă un sfat: nu pierdeți timpul. Noi doi putem face împreună lucruri mari. *(Iese).*

SCENA VIII

MAGDA. ANDRONIC

Andronic a făcut câțiva pași spre ușa prin care a ieșit Directorul — nu s-ar putea spune exact cu ce intenție: ca să-l conducă, sau ca să-l cheme Înapoi. Se oprește în fața ușii câteva secunde, cu spatele la public. Pe urmă se întoarce și vine cu pași mici, rari, spre birou.

MAGDA: Vei primi?
ANDRONIC: Nu.
MAGDA: Foarte bine.
ANDRONIC (cu oboseală): Nu, nu voi primi. Voi publica mai departe în reviste de istorie, de știință, în reviste pe care nu le citește nimeni.
MAGDA: Îți pare rău?
ANDRONIC: Nu știu. Cred că da... *(după o pauză:)* Știi câți auditori au fost la ultima mea lecție?
MAGDA: Puțini?

ANDRONIC: Şase. Şi unul din ei, intrat din întâmplare. Greşise sala, bietul băiat...

MAGDA *(simte tonul lui de amărăciune):* Eşti obosit.

ANDRONIC: Să vorbeşti o viaţă întreagă în faţa unor săli goale. Patru, cinci, zece studenţi, care iau note... Nici măcar nu ştii dacă te ascultă. Iau note. Niciun răspuns, niciun surâs, niciun semn, niciun ecou. Poate sunt surzi... Poate sunt morţi... Doar câte unul se ridică deodată în mijlocul lecţii trânteşte pupitrul şi pleacă... Tu rămâi mai departe, pe catedră — pentru cine? pentru ce?

MAGDA *(ca unui copil):* Eşti obosit.

ANDRONIC: O! Dacă s-ar putea! Dacă aş putea! Să vorbeşti într-o mare sală, plină de lume, fremătând de nerăbdare, de curiozitate, de emoţie. Să simţi fixate asupra ta sute de priviri, mii de priviri. Care aşteaptă, care cheamă, care întreabă. Să simţi cum fiecare cuvânt al tău deschide inimi, aprinde imaginaţii, răscoleşte pasiuni... Scrisul tău să treacă din mână în mână, din om în om, numele tău să străbată mulţimile, să însemne ceva...

MAGDA: Dar numele dumitale înseamnă mult.

ANDRONIC: Pentru cine? Pentru câţi?

MAGDA: Sunt puţini poate, dar sunt cei mai buni!

ANDRONIC *(plictisit, sceptic):* O! cei mai buni!

MAGDA: Eşti nedrept. Nedrept cu dumneata. Nedrept cu ei. Te-a tulburat gazetarul ăsta... *(Semn spre uşa prin care a ieşit Directorul.)*

ANDRONIC: Da. Mărturisesc că da. M-a tulburat. Ce spunea el era ameţitor. Era poate o aventură, o nebunie — dar o nebunie care te îmbată. Mai ales dacă nu eşti obişnuit cu băuturi atât de tari.

MAGDA: Poate că tot ai să primeşti.

ANDRONIC: Nu. Nu pot. Nu mă simt în stare. Ştia el ce spune. *(Cu dispreţ:)* Sunt un om de bibliotecă. *(Ia în mână o carte, o deschide.)*

MAGDA: Vrei să te las? Vrei să lucrezi?
ANDRONIC: Nu. Te rog nu pleca. Astă-seară nu lucrez. Simt că n-aş putea.
MAGDA: Nu vrei să ieşi puţin din casă?
ANDRONIC: Unde?
MAGDA: Undeva pe stradă. Undeva, unde să nu fie atâtea cărţi.
ANDRONIC: Ai dreptate. Apasă. Le simt cum apasă.
MAGDA: Haide cu mine să ne plimbăm.
ANDRONIC *(nici da, nici nu – indiferent):* Ştiu eu?...
MAGDA: Uite, se înserează. Trebuie să fie frumos spre Şosea. Vii?

(Se aude soneria de la intrare.)

ANDRONIC: Cine o mai fi?
MAGDA *(după o pauză):* Să se fi întors el?
ANDRONIC: Nu cred. Dar dacă e el, nu vreau să-l văd.
MAGDA: Ţi-e frică?
ANDRONIC: Nu ştiu. Dar nu mai vreau sa-l vad.

SCENA IX

MAGDA, ANDRONIC, ANA

ANA *(intrând prin uşa din fund):* Conaşule, vă caută un domn.
ANDRONIC: Domnul de adineauri?
ANA: Nu. Altul.
ANDRONIC: Cine e?
ANA: Nici ăsta nu vrea să spună. Zice că-l cunoaşteţi dumneavoastră.
ANDRONIC: Să intre.

ANA: Da, dar zice că... vrea să fie singur cu dumneavoastră...
ANDRONIC: Nu i-ai spus că e cineva la noi?
ANA: Ba da, dar zice...
MAGDA: Eu plec.
ANDRONIC: Nu, Magda. Te rog, rămâi. N-am hotărât să mergem la plimbare împreună? Fii bună şi rămâi. Vreau să ies de aici. *(Semn spre toată camera cu toate cărţile ei.)* Treci o clipă dincolo şi aşteaptă-mă. Vrei?
MAGDA *(bună camaradă):* Vreau. *(Iese prin uşa din dreapta, planul I, pe care i-o deschide Andronic.)*
ANDRONIC: Ana, spune domnului să intre!

(Ana iese prin uşa din fund, prin care, o clipă mai târziu, intră Bucşan.)

SCENA X

ANDRONIC, BUCŞAN

BUCŞAN: Dumneata eşti domnul Andronic?
ANDRONIC: Da. Cu cine am onoarea?
BUCŞAN: Ştii dumneata prea bine.
ANDRONIC: Ne-am mai cunoscut?
BUCŞAN: Eu nu. Dar dumneata... mă cunoşti.
ANDRONIC: Drept să spun... nu-mi aduc aminte.
BUCŞAN *(tranşant):* Sunt Grigore Bucşan.
ANDRONIC: Bucşan! *(Se gândeşte un moment.)* Nu... nu-mi aduc aminte!
BUCŞAN *(ironic):* N-ai auzit niciodată de numele meu?
ANDRONIC: Nu cred.
BUCŞAN *(acelaşi joc):* E un nume nou pentru dumneata? Necunoscut?

ANDRONIC *(ca şi cum şi-ar cere scuze pentru ignoranţă):* Îmi pare rău, dar...

BUCŞAN *(ia o scrumieră de metal de pe birou şi o ţine în mână, cântărind-o parcă):* Frumoasă scrumieră... *(O întoarce scurt pe dos şi o pune sub ochii lui Andronic.)* Ce scrie aici?

ANDRONIC *(citind):* Uzinele Bucşan.

BUCŞAN *(ia de pe birou un bloc de hârtie şi cu aceeaşi mişcare scurtă i-l pune sub nas):* Şi pe blocul acesta de hârtie ce scrie?

ANDRONIC: Fabrica de Hârtie Bucşan...

BUCŞAN (roteşte privirea prin odaie şi alege un alt obiect, pe care îl aduce sub nasul lui Andronic): Şi aici?

ANDRONIC: Oţelăriile Bucşan.

BUCŞAN (se apropie de Andronic şi, cu o mişcare bruscă, îi rupe nasturele de la haină, arătându-i-l): Şi aici?

ANDRONIC: Fabrica de Nasturi Bucşan.

BUCŞAN: Şi dumneata nu mă cunoşti! Nu e nimic în casa asta care să nu fi trecut prin mâinile mele. Nu e nimic în tot oraşul ăsta care să nu poarte imprimat numele meu. Şi dumneata nu mă cunoşti! Ascensorul cu care te urci e un ascensor Bucşan. Betonul din care e clădită casa e beton Bucşan. Ghetele pe care le porţi sunt lucrate cu talpă Bucşan. Asfaltul pe care umbli e asfalt Bucşan. Şi dumneata nu mă cunoşti!

ANDRONIC *(uimit, încurcat):* Domnule, vă cer scuze. Sunt sincer impresionat. E într-adevăr nepermis ca un nume atât de popular, atât de răspândit, să-mi fie necunoscut. Dar vedeţi, eu duc o viată retrasă, singuratecă, sunt absorbit de lucrările mele, sunt distrat...

BUCŞAN: Termină, domnule! Să lăsăm glumele. Am venit să vorbesc cu dumneata răspicat. E felul meu obişnuit de vorbă. Nu-mi plac intermediari şi nici fraze. Afaceri de astea îmi place să le rezolv singur şi direct. Spune: cât vrei?

ANDRONIC: Nu vă înţeleg.
BUCŞAN *(răspicat):* Câţi bani vrei?
ANDRONIC: Pentru ce? Ce să fac cu ei?
BUCŞAN: Treaba dumitale. Eu te întreb doar: cât? Şi dacă-mi convine, plătesc.
ANDRONIC: E vorba de o donaţie?
BUCŞAN *(printre dinţi):* Da. Donaţie.
ANDRONIC: Pentru Institutul meu de istorie antică?
BUCŞAN: Îmi place formula. Nu pentru dumneata — pentru institut. Ingenios!
ANDRONIC: Domnule Bucşan, nu vă pot spune cât sunt de emoţionat. Lucrăm la institut în condiţii materiale grele. Ne lipseşte o mare bibliotecă de specialitate. De mult doream să pot crea câteva burse pentru studenţii mei. Eu însumi mă gândeam să întreprind o călătorie de studii în Asia. Toate acestea, sau o parte din ele, le-am putea realiza datorită generozităţii...
BUCŞAN *(şi-a pierdut răbdarea):* Ascultă, domnule! Am citit articolul dumitale de azi-dimineaţă.
ANDRONIC: L-aţi citit? Şi v-a interesat?
BUCŞAN: Dumneata ce crezi?
ANDRONIC: Nu îndrăznesc să sper. E o chestiune atât de străină de preocupările dumneavoastră obişnuite.
BUCŞAN: Şi nu-mi dai voie?
ANDRONIC *(intimidat):* Eu...
BUCŞAN: Nu-mi dai voie să fac altceva decât am făcut până azi? E interzis? E interzis, de exemplu, să mă ocup de cereale?
ANDRONIC: Ce vreţi să spuneţi?
BUCŞAN: E interzis să mă ocup de ovăz? Dumneata numeşti asta un monopol al ovăzului.
ANDRONIC *(măgulit):* Aţi reţinut expresia!
BUCŞAN: Da. Închipuieşte-ţi că am reţinut-o. Te poţi felicita. Ai lovit bine.
ANDRONIC: Vedeţi, mi-am dat foarte bine seama că e o expresie îndrăzneaţă, oarecum improprie, care ar avea

nevoie de lămuriri suplimentare...
BUCŞAN: Dar ai preferat să le laşi pentru altă dată.
ANDRONIC: Întocmai. Dacă va fi nevoie, voi reveni mai pe larg.
BUCŞAN: Nu va fi nevoie.
ANDRONIC: Totuşi, cred că anumite explicaţii sunt necesare.
BUCŞAN: Îţi spun eu că nu sunt.
ANDRONIC: Mă tem să nu se creadă că e o eroare la mijloc, o eroare grosolană. Ovăzul la care mă refer nu e cereala comună pe care o cunoaştem toţi sub numele popular de ovăz şi sub denumirea ştiinţifică de „avena-nuda”...
BUCŞAN: Absurd!
ANDRONIC: Evident că-i absurd. Acest ovăz nici nu exista pe vremea lui Alexandru. E o plantă care în Europa a apărut abia în secolul XIII, iar în Asia probabil mult mai târziu.
BUCŞAN: Mai târziu sau mai devreme, să venim la chestiune.
ANDRONIC: Dar tocmai aceasta e chestiunea. Şi e foarte delicată. Eu presupun că trebuie să fie un fel de ovăz sălbatec, poate o specie de „avena-sativa” sau, şi mai probabil, o specie de „avena-vesca”. Nu credeţi...
BUCŞAN: Eu nu cred nimic.
ANDRONIC: Aveţi dreptate. În fond, aveţi dreptate. Lucrurile sunt foarte complicate şi certitudini nu există. După cum spuneam azi după masă la radio...
BUCŞAN: Ai vorbit la radio?
ANDRONIC: Da. Azi după masă.
BUCŞAN: Despre re?
ANDRONIC: Despre chestiunea asta.
BUCŞAN: Nenorocitule!
ANDRONIC *(lovit):* Domnule!
BUCŞAN: Ce fel de şantaj e ăsta?
ANDRONIC *(uluit):* Şantaj?

BUCŞAN: De ce te amesteci în meserii pe care nu le cunoşti? Dacă nu ştii cum se face un şantaj, lasă pe alţii.

ANDRONIC: Domnule, vă rog…

BUCŞAN: Ai scris un articol. Foarte bine. Am înţeles. Am venit. Veneam mai devreme dacă ştiam de unde să te iau. Dar ce nevoie mai aveai de radio? Spune! Răspunde! Explică! Vorbeşte! *(Tonul a crescut mereu, iar cu ultimele cuvinte a devenit violent. Apropiindu-se de Andronic, îl apucă cu mâinile de reverele hainei.)* Vorbeşte, n-auzi? De ce taci?

ANDRONIC *(palid, năucit):* Nu ştiu… nu ştiu ce să răspund… Nu ştiu ce vreţi.

BUCŞAN: Canalie!

ANDRONIC: E o neînţelegere. Poate nu ştiţi cine sunt… poate căutaţi pe altcineva… Eu sunt profesorul Alexandru Andronic. Alexandru Andronic.

BUCŞAN: Şi eu sunt Bucşan. Grigore Bucşan. Vrei să te măsori cu mine? *(Plin de dispreţ:)* Dumneata?

ANDRONIC: Domnule, vă repet că e la mijloc o confuzie, o îngrozitoare confuzie. Sau o farsă. Sau poate… sau poate… *(Face un pas înapoi, un gest de îngrijorare abia stăpânită.)*

BUCŞAN: Sau poate sunt nebun.

ANDRONIC *(repede):* N-am spus asta.

BUCŞAN: Da. Într-un fel, sunt nebun. Nebun că viu aici să-ţi ofer bani, în loc să te nimicesc cu o singură lovitură. Crezi dumneata serios că mi-ar fi greu mie, Grigore Bucşan, să lichidez un lefter ca dumneata? Dar nu vreau. Nu-mi plac scandaluri. Când pot, le evit.

ANDRONIC: Atunci…

BUCŞAN: Atunci termină cu jocul ăsta stupid şi vorbeşte. De unde cunoşti afacerea Protar?

ANDRONIC: Afacerea?

BUCŞAN: PROTAR.

ANDRONIC: Nu înţeleg… Nu ştiu…

BUCŞAN: Nu înţelegi, nu ştii, dar publici.
ANDRONIC: Domnule, încă o dată, vă rog… vă rog să vă lămuriţi, să vă explicaţi… Nu se poate, nu e cu putinţă…
BUCŞAN (ia cu un gest gazeta de pe masă şi citeşte, sărind ici-acolo cuvinte din frază): „Vom arăta altă dată… convingerea noastră că de la Protar la Carum… faze insuficient studiate… ar merita să fie aduse la lumină.” Cunoşti fraza asta?
ANDRONIC: Da.
BUCŞAN: Cine a scris-o?
ANDRONIC: Eu.
BUCŞAN: Şi nu ştii ce e Protar?
ANDRONIC: Nu e Protar. E Prophtasia.
BUCŞAN: Cum?
ANDRONIC: Prophtasia. E o greşeală de tipar. În loc de Prothasia a apărut Protar. În loc de Kabul, Carun.
BUCŞAN: Îţi baţi joc de mine?
ANDRONIC: De ce? Vă spun adevărul. Tot articolul e plin de greşeli. Am dat şi o erată. Are să apară mâine.
BUCŞAN *(bănuitor):* Unde?
ANDRONIC: În „Deşteptarea”.
BUCŞAN: Iar? Îmi întinzi o nouă cursă?
ANDRONIC: Cursă? Cum cursă? Ce fel de cursă? Nu vă spun că e o erată? Sunt zeci de greşeli şi am vrut să se rectifice măcar unele din ele, cele mai grave… Prophtasia şi Kabul nu sunt singurele. La drept vorbind, nici nu înţeleg de ce vă supără atât de mult. Pentru mine e penibil, fiindcă e articolul meu, dar dumneavoastră, ar trebui să vă fie indiferent. Prophtasia sau Protar, Kabul sau Carun…
BUCŞAN: Prophtasia… Ce înseamnă: Prophtasia?
ANDRONIC: E un oraş vechi în Asia Mică.
BUCŞAN: Şi Kabul?
ANDRONIC: Un fluviu.
BUCŞAN *(scurt):* Nu cred.

ANDRONIC: Vedeţi-l pe hartă. *(Arată cu degetul ceva pe harta care a rămas deschisă pe birou.)* Sunt aici. Două etape în itinerariul lui Alexandru cel Mare..

BUCŞAN *(oarecum dezarmat de evidenta inocentă a tipului):* Şi dumneata vrei să cred că nu e nici o aluzie în articolul ăsta?

ANDRONIC: Ce fel de aluzie?

BUCŞAN: Niciun subînţeles?

ANDRONIC: Ce fel de subînţeles?

BUCŞAN *(rămas pe gânduri, se întreabă mai mult pe el singur):* Să fie oare posibil?... Să fie oare posibil?

SCENA XI

ACEIAŞI. MAGDA

MAGDA *(a deschis uşa din dreapta şi a intrat pe replica lui Bucşan, rămânând în prag):* Nu. Nu e posibil.

BUCŞAN *(surprins, ridică privirea spre ea):* Dumneata... *(Către Andronic:)* Cine e... Dumneaei?

MAGDA: Nu-l întreba pe el, că nu ştie; mai bine întreabă-mă pe mine despre el. Vrei să ştii cine e? E un escroc.

ANDRONIC *(trăsnit):* Magda!

MAGDA *(energic):* Un şantagist!

ANDRONIC *(cu indignare):* Domnişoară!

MAGDA *(adresându-se mereu lui Bucşan):* Şi dumneata... dumneata eşti un naiv, un biet naiv, pe care-l duce oricine de nas. Ascultam de dincolo — fără voia mea — strigaţi aşa de tare că vă auzeam ascultam de dincolo şi muream de râs. Greşeală de tipar! Ha! Prophtasia. Ha! Şi dumneata crezi!

ANDRONIC: Domnule, n-o ascultaţi. N-o credeţi. Fata asta, fata asta nu ştie ce vorbeşte.

MAGDA (provocatoare către Andronic): aşa, insulta-mă. Din parte dumitale nu mă aştept la ceva mai bun. Insultă-mă loveşte-mă, dacă vrei. Dar n-ai să mă împiedici să spun adevărul... tot adevărul.

ANDRONIC: Ce adevăr? Care adevăr? Ce fel de adevăr? Adevărul îl spun eu. Purul adevăr. Nu există alt adevăr. Magda, te rog, vino-ţi în fire. Domnule, fac apel la bunul dumneavoastră simţ. Ce se întâmplă aici e năucitor. Să stăm o clipă să discută, să ne înţelegem, să facem lumină...

MAGDA: Da, să facem lumină. Sune domnului, spune, te rog, dacă ai curaj, cine a fost adineauri aici?

ANDRONIC: Când?

MAGDA: Adineauri.

ANDRONIC *(sincer zăpăcit):* Nu ştiu. Nu-mi amintesc. Nu-mi mai amintesc.

MAGDA: Vrei să spun eu?

ANDRONIC: Nu ştiu... un gazetar parcă... director la „Deşteptarea”, aşa zicea el...

MAGDA (către Bucşan): Vezi, mai vrei şi alte probe? E nevoie să-ţi spun despre ce au discutat aceşti doi domni?

ANDRONIC *(care nu mai înţelege nimic):* Bine, dar ce legătură... Pentru Dumnezeu, ajutaţi-mă să pricep şi eu ceva... Magda... Domnule...

BUCŞAN: Destul. Acum ştiu tot.

ANDRONIC: Eu nu ştiu nimic.

BUCŞAN: Ziceai adineauri că nu mă cunoşti. Aveai dreptate. Te voi învăţa eu să mă cunoşti! *(Merge spre uşa din fund, cu hotărâre.)*

ANDRONIC *(ţinându-se după el):* Domnule, e o eroare, ascultaţi-mă pe mine, e o groaznică eroare...

BUCŞAN *(se opreşte în prag şi-l mai priveşte o dată, strivitor):* Eşti un om pierdut. *(Iese trântind uşa. O clipă mai târziu, se aude cum trânteşte uşa din antret.)*

SCENA XII

MAGDA, ANDRONIC

ANDRONIC *(după o pauză, încet):* De ce ai făcut asta?
MAGDA (cu sinceritate): Nu ştiu.
ANDRONIC: Ce ai urmărit?
MAGDA: Nu ştiu. Încă nu ştiu.
ANDRONIC: Cum e posibil să vorbeşti despre mine aşa cum ai vorbit? Escroc! Şantajist! Eu… (Încet, dereros.) Ştii dumneata cine sunt eu? Ce sunt eu?
MAGDA: Da. Eşti un copil.
ANDRONIC: Domnişoară! Nu uita că sunt profesorul dumitale. Nu uita că vei da un examen cu mine. Un examen de istorie. S-ar putea să cazi.
MAGDA: Şi dumneata ai dat cu mine, adineauri, un examen. Un examen de viaţă. Şi ai căzut. Eşti un copil!
ANDRONIC: Nu-ţi dau voie!
MAGDA: Nici nu-ţi cer voie. Dacă nu eram aici, dacă nu intram la timp…
ANDRONIC: Ce s-ar fi întâmplat?
MAGDA: Ar fi făcut din dumneata tot ce voia.
ANDRONIC: Dar ce voia?
MAGDA: Asta nu ştiu. Dar ceva voia. Şi el, şi celălalt.
ANDRONIC: Care celălalt?
MAGDA: Gazetarul.
ANDRONIC: Crezi că e vreo legătură? Crezi… crezi că se cunosc?
MAGDA: Nu-ţi spun că eşti un copil?
ANDRONIC: Şi eu îţi spun că am intrat din cauza dumitale în cele mai mari încurcături. Am intrat amândoi într-o teribilă aventură.
MAGDA: Da. Prima dumitale aventură. Ţi-e frică?

ANDRONIC: Ce-i de făcut?

MAGDA: Nu ştiu. *(Pe urmă, brusc:)* Ba da, ştiu. E de cusut acest nasture. Să-l coasem. *(Ia nasturele de pe birou, acul şi aia lăsate acolo de Ana.)* Vino aici. *(Începe să coasă.)*

ANDRONIC *(docil):* Şi pe urmă?

MAGDA: Pe urmă vom vedea. *(Se opreşte o clipă din cusut şi ridică ochii spre el.)* Crezi că Alexandru cel Mare pleca la luptă cu nasturii rupţi?

CORTINA

ACTUL III

Seara aceleiaşi zile. Biroul lui Bucşan, la sediul întreprinderii sale. Mare elegantă, dar simplă, sobră, aproape severă. Un birou imens, pe care sunt puţine hârtii în mare ordine. Contrast cu biroul Iul Ştefănescu din actul I şi chiar cu al lui Andronic din actul II. Fotolii de piele. Un dulap cu dosare puţine şi de asemenea câteva mari volume, care se văd printr-o vitrină de sticlă. O imensă casă de fier – zidită în perete - mare, puternică, impunătoare ca o locomotivă. Pe biroul lui Bucşan, un telefon. În peretele din dreapta, o uşă dublă, capitonată cu piele. În peretele din stânga la fel. În peretele din fund e tăiată o singură fereastră dreptunghiulară, lungă aproape cât întreg peretele. La ridicarea cortinei, scena e în întuneric. Prin fereastră se vede oraşul de seară: acoperişuri depărtate de casă, bloc, hausuri, lumini, reclame luminoase, totul dominat de două firme electrice, care se aprind şi se sting alternativ. „Uzinele Bucşan”, „Oţelăriile Bucşan”. Încăperea e luminată doar de această lumină difuză a oraşului, prin fereastră.

SCENA I

BUCŞAN, SECRETARA

După câteva clipe de tăcere completă, se aude din dreapta o cheie ce se răsuceşte în broască; uşa se deschide apoi fără zgomot. Bucşan intră. După ce a închis uşa, vine spre birou şi aprinde acolo o lampă de masă. Restul încăperii rămâne în penumbră. Pe urmă apasă pe unul din butoanele de pe birou. Se aude depărtat o sonerie de un timbru surd, discret. Trec câteva secunde şi apoi, prin uşa din stânga intră secretara. Îmbrăcată sobru, puţin bărbăteşte, fără exagerare în acest sens, vorbeşte precis, direct, fără bruscheţe însă.

BUCŞAN: I-ai găsit?
SECRETARA: Pe Brănescu încă nu.
BUCŞAN: Foarte rău!
SECRETARA: L-am căutat peste tot. La Cameră, la minister, acasă, la Capşa. Nu e nicăieri.
BUCŞAN: Să fi plecat din oraş?
SECRETARA: Nu cred. Azi-dimineaţă a vorbit la Senat.
BUCŞAN: Trebuie să-l văd. Neapărat. În noaptea asta.
SECRETARA: Am lăsat peste tot vorbă că, la orice oră ar veni, îl aştepţi aici.
BUCŞAN: Bine. *(După o scurtă pauză:)* Celălalt?
SECRETARA: Agopian?
BUCŞAN: Da.
SECRETARA: E aici. Vă aşteaptă.
BUCŞAN: Unde?
SECRETARA: E în biroul meu. Să-l introduc?
BUCŞAN: Încă nu. Ai informaţii despre el?
SECRETARA: V-am lăsat o notă scrisă pe birou. *(Gest spre un bloc de hârtie de pe masă. Bucşan ia blocul arătat şi citeşte, în timp ce secretara aşteaptă în tăcere, atentă.)*
BUCŞAN *(fără să-şi întrerupă lectura):* Sunt date exacte?
SECRETARA: Cred că da. Tot ce am putut afla în două-trei ore.
BUCŞAN: Cât e ceasul?
SECRETARA: Unsprezece fără opt.

(Bucşan continuă să citească. Secretara se duce spre fereastra deschisă şi trage o perdea de pânză albastră, care închide vederea spre oraş.)

BUCŞAN: De ce închizi?
SECRETARA: E mai bine. La ora asta, fereastra luminată ar putea să pară... *(caută o secundă cuvântul)* neobişnuit.
BUCŞAN: Ai dreptate. *(A terminat de citit şi a rămas cu blocul în mână, pe gânduri.)*
SECRETARA: Să-l introduc?
BUCŞAN *(după un moment):* Pe cine?
SECRETARA: Agopian.
BUCŞAN: Da. Sigur.
SECRETARA *(se îndreaptă spre uşa din stânga, dar înainte de a ieşi, se opreşte în prag şi întoarce capul spre Bucşan):* Sunteţi obosit. Nervos.
BUCŞAN: Eu?

SCENA II

BUCŞAN, AGOPIAN

Agopian intră o clipă mai târziu pe uşa prin care a ieşit secretara. Rămâne în prag, destul de intimidat de decor.

BUCŞAN *(în picioare, la birou):* Dumneata eşti Agopian?
AGOPIAN: Kenk. Kenk Agopian.
BUCŞAN *(pleacă de la birou şi vine spre el, apropiindu-se la un pas depărtare):* Domnule, dumneata ai o tipografie.
AGOPIAN: Da, am.

BUCŞAN: Vreau să mi-o vinzi. *(Agopian, uluit, tace.)* Aştept un răspuns.
AGOPIAN: Să v-o vând? De ce?
BUCŞAN: Ăsta nu e un răspuns. E o întrebare. Vreau să mi-o vinzi... pentru că vreau s-o cumpăr.
AGOPIAN *(prudent):* Păi... să vedem.
BUCŞAN *(îi arată cu mâna fotoliul din faţa biroului):* Şezi. *(El însuşi ia loc la birou.)* Tipografia dumitale merge prost.
AGOPIAN: Prost, dar merge.
BUCŞAN: E plină de datorii.
A.GOPIAN: E adevărat. Are datorii. Dar are şi clienţi. Dacă-mi plăteşte „Deşteptarea”... „Deşteptarea” e o gazetă care se tipăreşte la mine.
BUCŞAN: Ştiu.
AGOPIAN: Dacă-mi plăteşte restanţele...
BUCŞAN: Restanţe de patru sute optzeci de mii de lei.
AGOPIAN: Cam mult, e drept. Dacă-mi plăteşte, răsuflu.
BUCŞAN: Nu va plăti.
AGOPIAN: Credeţi?
BUCŞAN: Sunt sigur.
AGOPIAN: Totuşi, chiar azi mi-a trimis vorbă directorul că până mâine seară...
BUCŞAN *(întrerupând):* Nu va plăti.
AGOPIAN *(intimidat):* Nu?
AGOPIAN: Vedeţi, e o tipografie mică, dar bună. Are tot ce-i trebuie. Două maşini plane, trei linotipuri, o rotativă modernă.
BUCŞAN: Cât te costă?
AGOPIAN: Un milion opt..
BUCŞAN (întrerupând): Mai puţin.
AGOPIAN: Ştiţi cât mă costă?
BUCŞAN: Ştiu.
AGOPIAN: Atunci...
BUCŞAN: Ştiu. Dar vreau să aflu din gura dumitale.
AGOPIAN: Să spun exact?

BUCŞAN: Da.
AGOPIAN: Exact de tot?
BUCŞAN: Cât se poate.
AGOPIAN: Un milion două sute patruzeci…
BUCŞAN: Din care, două sute patruzeci…
AGOPIAN: Nu i-am plătit nici până azi.
BUCŞAN: Întocmai! Ei bine, îţi ofer pentru tipografia dumitale patru milioane.
AGOPIAN *(trăsnit. Toată atitudinea lui prudentă, bănuitoare, de până acum, s-a prăbuşit:)* Cam aţi spus?
BUCŞAN: Patru milioane.
AGOPIAN *(după o tăcere, palid):* Vorbiţi serios?
BUCŞAN *(sever):* Agopian! Uiţi unde te afli.
AGOPIAN: E adevărat. Uit. Nu-mi vine a crede. Aţi spus patru milioane?
BUCŞAN: Da.
AGOPIAN: E… e mult.
BUCŞAN: E enorm.
AGOPIAN: Atunci… atunci de ce…?
BUCŞAN: Fiindcă vreau să cumpăr.

SCENA III

ACEIAŞI, SECRETARA

SECRETARA (intră prin stânga, se apropie de birou): Domnul ministru Brănescu.
BUCŞAN: Să aştepte.
SECRETARA: Spune că…
BUCŞAN: Să aştepte.

(Secretata iese tot prin stânga.)

SCENA IV

BUCŞAN, AGOPIAN

BUCŞAN: Ei! Te-ai hotărât?
AGOPIAN: Nu ştiu. Mi-e frică.
BUCŞAN: Frică?
AGOPIAN: Da. E prea mult.
BUCŞAN: Vrei mai puţin?
AGOPIAN: Poate... poate aţi fost rău informat. Tipografia, nu zic, e bună... e bunicică... în sfârşit... nu rea... Vedeţi, eu vreau să spun adevărul. Ziceam că are două maşini plane. Are, ce-i dreptul, dar...
BUCŞAN: Dar sunt vechi. Şi linotipurile sunt defecte. Şi rotativa modernă nu e modernă. Şi toată instalaţia de litere e uzată.
AGOPIAN: Prin urmare... ştiţi?
BUCŞAN: Tot.
AGOPIAN: Atunci?
BUCŞAN: Atunci, repet propunerea: patru milioane. Primeşti?
AGOPIAN: Nu mai înţeleg nimic.
BUCŞAN: Nici nu e nevoie. Primeşti?
AGOPIAN: Pot să nu primesc? Dumneavoastră în locul meu n-aţi primi?
BUCŞAN: Eşti un om rezonabil, Agopian. *(Trage un sertar mic al biroului şi scoate de acolo un carnet.)* Îţi semnez un cec sau vrei bani?
AGOPIAN *(care încă nu crede):* Chiar acuma?
BUCŞAN: Da!
AGOPIAN: Atunci, cec, că e mai uşor.
BUCŞAN: Bine. *(Începe să scrie cecul şi după o clipă se opreşte.)* Vei găsi dincolo, la secretariat, un contract

provizoriu. Clauze simple. Îl semnezi, şi asta e tot. *(Continuă să scrie, dar după o clipă, din nou se întrerupe.)* Da, să nu uit. Te duci; a tipografie şi anunţi că ai vândut-o. Iei maşina mea.

AGOPIAN: Nu e mai bine mâine dimineaţă?

BUCŞAN: Nu. Acum. Am nevoie de ateliere.

AGOPIAN: Bine. Cum doriţi.

BUCŞAN: Vreau să fac transformări mari acolo. Tocmai de aceea pentru moment opresc orice lucrare. Închid atelierele.

AGOPIAN: Când?

BUCŞAN: Acum.

AGOPIAN: Vreţi să spuneţi… Vreţi să spuneţi că…

BUCŞAN: Da, Agopian. Tipografa se închide imediat.

AGOPIAN: În noaptea asta?

BUCŞAN: În clipa asta.

AGOPIAN: Nu se poate.

BUCŞAN: De ce?

AGOPIAN: Fiindcă acum, noaptea, se tipăreşte „Deşteptarea”. „Deşteptarea” de mâine dimineaţă. Nu putem…

BUCŞAN *(întrerupând):* De ce nu putem?

AGOPIAN: Am un contract cu ei.

BUCŞAN: Pe care nu l-au respectat. În caz de neplată regulată, dumneata ţi-ai rezervat dreptul să încetezi oricând imprimarea gazetei.

AGOPIAN: Asta aşa e.

BUCŞAN: Atunci?

AGOPIAN: Totuşi, o să mă dea în judecata. O să ceară despăgubiri.

BUCŞAN: Despăgubirile mă privesc pe mine. Am prevăzut în contract.

AGOPIAN: Aţi prevăzut?

BUCŞAN: Da.

AGOPIAN: La toate vă gândiţi…

BUCŞAN: Prin urmare, suntem înţeleşi.

AGOPIAN: Eu tot zic s-o lăsăm pe mâine dimineaţă. Zău aşa. Ce mi-e acum, ce mi-e mâine? Încă zece ore. Treacă de la noi. Ce ziceţi?
BUCŞAN: Nu.
AGOPIAN: Explicaţi-mi şi mie.
BUCŞAN (enervat): Eu când plătesc, nu explic Pentru ultima oară. Primeşti sau refuzi? Da sau nu?
AGOPIAN: Eu sunt un om de onoare. Am zis odată da, rămâne da.
BUCŞAN (termină de scris şi semnat cecul): Într-adevăr, un om de onoare. (Apasă pe butonul soneriei.)

SCENA V

ACEIAŞI, SECRETARA

BUCŞAN *(către secretară):* Agopian se duce la tipografie şi se întoarce. Dacă totul e în ordine, îi predai acest cec. *(Secretara ia cecul.)* Aştept aici răspunsul.
SECRETARA *(către Agopian):* Vă rog să veniţi cu mine, domnule. Pe aici. *(Îi arată uşa din stânga şi aşteaptă până ce Agopian iese din cameră. Pe urmă se uită la cec şi face un pas spre biroul lui Bucşan.)* Patru milioane?
BUCŞAN: Da.
SECRETARA: Nu e prea mult?
BUCŞAN: Nu. Pentru ceea ce vreau eu, e destul de ieftin. *(După o secundă:)* Werner! *(Fata, care se îndreptă spre uşă, se opreşte.)* Contractele Cugir sunt gata?
SECRETARA: Da. Mâine dimineaţă se autentifică.
BUCŞAN: Mai e posibilă o modificare?
SECRETARA: Greu.
BUCŞAN: Totuşi, trebuie. *(Moment de gândire.)* Majorezi

comisionul nostru cu 0,75 la sută. *(Pauză.)* Dă o diferenţă mare?

SECRETARA *(după o clipă de reflecţie):* Patru milioane şi vreo şase sute.

BUCŞAN: Tocmai cât trebuie. *(Cu un vag zâmbet:)* Ei? E mult?

SECRETARA: Nu. Aşa merge. (A surâs şi ea. Pe urmă, imediat, revine la seriozitatea ei rece de funcţionară precisă.) Îl primiţi pe Brănescu?

BUCŞAN: Să vie!

(Secretara iese.)

SCENA VI

BUCŞAN, BRĂNESCU

BRĂNESCU *(intrând prin uşa din stânga, gras, jovial, năduşit):* Coane Griguţă, omul dumitale.

BUCŞAN: De unde-mi vii ministrule?

BRĂNESCU: De la Sinaia.

BUCŞAN: Sinaia? Când ai plecat, când te-ai întors?

BRĂNESCU: Nu mă mai întreba. Mort sunt de oboseală. Mă laşi să şed? *(Se apropie de fotoliul din faţa biroului.)*

BUCŞAN: Poftim.

BRĂNESCU (lăsându-se să cadă în fotoliu): De alaltăieri n-am mai dormit.

BUCŞAN: Dacă te ţii de chefuri!

BRĂNESCU: Chefuri! Păcatele mele! Nici la masă n-am stat ca lumea de două zile.

BUCŞAN: N-ai dormit, n-ai mâncat — dar ce-ai făcut?

BRĂNESCU: Am vorbit.

BUCŞAN: Într-una?

BRĂNESCU: Într-una. Ieri, la Consiliul de Miniştri. Azi-noapte, la Cameră. Azi-dimineaţă, la Senat. *(Îşi trage respiraţia.)* Blestemata asta de lege a bacalaureatului.
BUCŞAN: Nu s-a terminat?
BRĂNESCU: Ba da. A dat Dumnezeu. Azi după masă am trimis-o la Monitor. Şi când m-am văzut liber — în sfârşit, liber! — mi-am zis: ce-ar fi să mă reped până la Sinaia să trag un pui de somn, la răcoare?
BUCŞAN: Şi eu, între timp, te caut în tot Bucureştiul.
BRĂNESCU: De unde să ştiu, coane Griguţă? Parcă eu nu te caut? Parcă e chip să te vadă cineva? N-am fost săptămâna trecută de trei ori? N-am întrebat, n-am scris, n-am telefonat? Cine poate să te vadă, când nu vrei dumneata?
BUCŞAN: Dar azi am vrut.
BRÂNESCU: Şi iată-mă-s. Nici n-am intrat bine în Sinaia, nici n-am apucat să dau jos valiza din maşină, când mi-a ieşit înainte telefonistul de la „Caraiman” şi mi-a dat o notă telefonică de la Bucureşti că m-ai căutat acasă. M-am suit iar în maşină, şi dă-i drumul înapoi, cu optzeci de kilometri pe oră.
BUCŞAN: Ministrule, eşti om de ispravă.
BRĂNESCU: Sunt, coane Griguţă, sunt, măcar că dumneata nu mă iubeşti.
BUCŞAN: Nu te iubesc?
BRĂNESCU: Nu. Că dacă m-ai iubi, nu m-ai lăsa să mucegăiesc la Ministerul Instrucţiunii. Spine şi dumneata: ăsta-i minister de mine? Instrucţiune îmi trebuie?
BUCŞAN: Ce pot să fac eu?
BRĂNESCU: Poţi, coane Griguţă, poţi. Spui o vorbă unde trebuie, şi se aranjează. Să mă scoată de aicea, că prea sunt pe linie moartă. Să-mi dea altceva.
BUCŞAN: Ce?
BRANESCU: Finanţele.
BUCŞAN: Exagerezi.

BRĂNESCU: Sau Industria. Sau Comunicaţiile. În sfârşit un minister serios, unde să fie de lucru pentru mine… *(cu un semiton mai jos)* şi pentru dumneata. *(Aproape patetic:)* O să-ţi fiu de folos, coane.
BUCŞAN *(vag):* Să vedem! *(Precis:)* Deocamdată, poţi să-mi fii de folos acum.
BRANESCU: Zău?
BUCŞAN: De asta te-am chemat.
BRĂNESCU: Porunceşte!
BUCŞAN: Brănescule! Cunoşti pe unul Andronic?
BRANESCU: Andronic?!
BUCŞAN: Alexandru Andronic.
BRĂNESCU: Funcţionar în minister?
BUCŞAN: Nu. Profesor.
BRANESCU: De liceu?
BUCŞAN: Nu cred. La Universitate.
BRANESCU *(căutând):* La Universitate… Andronic… Andronic… *(Brusc:)* Stai, că ştiu cine e. Unul blond, spălăcit. E la Litere, da' nu e profesor. E conferenţiar de istorie.
BUCŞAN: Tocmai. Ei bine…
BRĂNESCU *(întrerupând):* S-a făcut. Nu mai e nevoi să vorbeşti. Am înţeles – şi s-a făcut. E conferenţiar. Catedra de istorie antică e liberă. O vrea el, i-o dau.
BUCŞAN: Nu.
BRĂNESCU: Da' de ce nu? Dacă-ţi spun că i-o dau! Ba chiar se nimereşte foarte bine. E o bătaie pe catedra asta, că m-au năucit. I-o dau lui, şi-am terminat. *(Convingându-se pe sine însuşi de buna alegere:)* Nu face politică, e muncitor, are lucrări – e savant, ce mai încoace-încolo!
BUCŞAN: O fi. Dar o să-l dai afară.
BRĂNESCU: Cum ai spus?
BUCŞAN: Îl dai afară.
BRĂNESCU *(nu-şi revine):* De ce?
BUCŞAN: Fiindcă te rog eu.

BRĂNESCU (îngrijorat): Serios, coane Griguţă?
BUCŞAN: Foarte serios. Îl dai afară.
BRĂNESCU: De unde?
BUCŞAN: De oriunde. De peste tot. De la Universitate, în primul rând.
BRĂNESCU *(a rămas pe gânduri; pe urmă, aproape oftând):* O să fie greu.
BUCŞAN: Greu, uşor – asta e!
BRĂNESCU *(clătinând din cap):* Foarte greu. Poate imposibil.
BUCŞAN *(surd, ameninţător. E un cuvânt ce nu face parte din vocabularul său):* Imposibil!
BRĂNESCU (căindu-se): Nu-ţi spun eu că ăsta-i un minister nenorocit? Crezi că faci ce vrei? Eşti cu mâinile legate. Autonomie universitară, consiliu... Păi de ce vreau eu să plec de-aici?!
BUCŞAN *(tăios):* Ai să pleci.
BRĂNESCU: N-o lua aşa, coane Griguţă. N-o lua aşa, că mă îmbolnăveşti. Stai să ne sfătuim. Să vedem ce-i de făcut.
BUCŞAN: Un singur lucru: Îl dai afară!
BRĂNESCU: N-am motiv. Şi nici n-am cum. E un tip şters, modest. N-are ambiţii, n-are duşmani. Toată ziua în bibliotecă. Dă-l afară dacă poţi!
BUCŞAN: Nu poţi?
BRĂNESCU *(dezolat):* Nu. *(Cu bruscă vioiciune:)* Dar nici nu trebuie, coane Griguţă. Să stea acolo unde e, că stă bine. La urma urmelor, ce mare scofală? *(Dispreţuitor:)* Conferenţiar! Cinşpe mii pe lună. Lasă-l pe mine, şi dacă nu ţi-l ţiu toată viaţa pe loc, cu cinşpe mii, până-nverzeşte, să vezi!
BUCŞAN: Ăsta-i ultimul dumitale cuvânt?
BRĂNESCU *(gest încurcat de neputinţă):* Păi de...
BUCŞAN: Bine. *(Se ridică de la locul lui, merge spre telefon, pune mâna pe receptor.)*
BRĂNESCU: Ce ai de gând să faci?

BUCŞAN: O să vezi. *(A format între timp un număr.)* Alo! Clubul? Domnul ministru Ichim e acolo?
BRĂNESCU *(alarmat):* Coane Griguţă!
BUCŞAN: Dă-mi-l la telefon.
BRANESCU *(sare spre telefon, apasă pe furcă, întrerupând legătura):* Coane Griguţă, îmi pare rău! *(Îi ia receptorul din mână şi-l pune la loc.)* Să-mi faci mie una ca asta!
BUCŞAN: Brănescule! Omul ăsta trebuie să iasă din învăţământ. Neapărat. Dacă tu nu poţi să faci asta, îmi găsesc eu oameni care să poată. Înţelegi?
BRĂNESCU: Înţeleg. Dar lasă-mă să mă gândesc. Să caut soluţii.
BUCŞAN: N-am timp.
BRĂNESCU: Stai! Stai c-am şi găsit-o. Tii! Cum de nu m-am gândit mai înainte?
BUCŞAN: Ei vezi!
BRANESCU: Uite, coane! Catedra — cum ţi-am mai spus — e vacantă. Numesc la catedră, peste capul lui, un om de-al nostru.. Şi mi ţi-l freacă timp de două-trei luni, până-l înnebuneşte. Şi dacă nu-şi dă el demisia, să nu-mi zici pe nume.
BUCŞAN: Ridicul, Două-trei luni. Crezi că te-am chemat aici, la ora asta, pentru ca să aştept pe urmă trei luni? Totul trebuie să se termine imediat. Mâine cel mai târziu.
BRĂNESCU *(cu o subită schimbare de ton, ca şi cum dintr-o dată s-ar fi făcut lumină):* Mâine?!
BUCŞAN: Da.
BRĂNESCU *(categoric):* S-a făcut.
BUCŞAN (nedumerit de repedea schimbare): Cum?
BRĂNESCU: Da. Cred că s-a făcut. Vezi, vezi dacă-mi dai timp să mă gândesc? S-a aranjat. Se aranjează.
BUCŞAN *(încă neîncrezător):* E chiar aşa de simplu?
BRĂNESCU: Nu e simplu, dar e sigur. Uite: mâine, dacă Andronic are lecţie la facultate…

BUCŞAN *(întrerupând):* Are…
BRĂNESCU: De unde ştii?
BUCŞAN: M-am informat.
BRĂNESCU: Ei bine, n-are să şi-o ţină.
BUCŞAN: De ce?
BRĂNESCU: Fiindcă n-o să-l lase. O să fie scandal în sală. Am eu oamenii mei. Vociferări, şuierături – la nevoie, pocnete…
BUCŞAN: Şi?
BRĂNESCU: Şi în faţa acestei situaţii, ministerul va fi obligat să intervină, să deschidă o anchetă, să ia măsuri. Nu?
BUCŞAN: Ba da.
BRĂNESCU: Ministerul nu poate tolera.
BUCŞAN: Ai dreptate. Nu poate.
BRĂNESCU: Păi nu? Telefon, dispoziţii urgente…
BUCŞAN: Ministrule, îmi placi.
BRĂNESCU: Coane Griguţă, totdeauna omul dumitale. Da’ să ştii că m-ai înfierbântat rău adineauri, cu telefonul. Să-mi faci dumneata mie una ca asta!
BUCŞAN *(împăciuitor):* Ei, las’ că trece.
BRĂNESCU: Trece, trece — dar am tras o spaimă! *(Se ridică.)* Vii cu mine? Te duc în oraş.
BUCŞAN: Pleci?
BRĂNESCU: Păi crezi că am timp de pierdut? E târziu. Acu se face dimineaţă.
BUCŞAN: Bine, ministrule. *(Îi dă mâna.)*
BRĂNESCU: Nu vii?
BUCŞAN: Nu. Mai am nişte hârtii de văzut.
BRĂNESCU: Acuma, noaptea?
BUCŞAN: Noapte, zi…
BRANESCU *(admirativ):* Eşti un om mare, coane Griguţă.
BUCŞAN *(simplu):* Sunt.
BRANESCU: Da’ să nu mă uiţi. Să mă scoată de-aici. Nu-i de mine. Să-mi dea altceva. *(Iese.)*

SCENA VII

BUCŞAN, SECRETARA

Bucşan l-a condus pe Brănescu până la uşa din stânga. Rămas singur, întoarce butonul electric de lângă uşă, stingând lumina mare. Scena rămâne luminată doar de lampa de birou. Pe urmă merge spre fereastră şi ridică cu o singură smucitură perdeaua albastră: apare din nou peisajul de oraş, cu cele două firme luminoase ce se aprind şi se sting. Bucşan e îngândurat. Rămâne acolo, la fereastră, privind în gol. Prin uşa din stânga intră secretara cu un dosar în mână. Se apropie şi se opreşte la un pas în spatele lui.

SECRETARA: Obosit?
BUCŞAN: Eu?
SECRETARA: Da. Obosit şi nervos.
BUCŞAN *(aspru, dar fără violenţă):* Werner! Nu e obiceiul meu să discut chestiuni intime cu funcţionarii. *(Pleacă de lângă fereastră şi merge spre birou.)*
SECRETARA: Vă rog să mă iertaţi.
BUCŞAN *(a luat loc la birou):* Agopian s-a întors?
SECRETARA: Încă nu.
BUCŞAN: Când vine, mă anunţi.
SECRETARA: Da.
BUCŞAN: Hârtiile Cugir s-au modificat?
SECRETARA *(întinzând dosarul):* Vreţi să le vedeţi acum?
BUCŞAN: Da. Sau mai bine nu. Mâine dimineaţă.
SECRETARA: Bine. *(Se îndreaptă spre uşa din stingă, ca să iasă din birou.)*
BUCŞAN: Werner!
SECRETARA: Vă rog.

BUCŞAN *(se ridică de la birou şi vine spre ea):* Câţi ani sunt de când lucrezi cu mine?
SECRETARA: Mulţi.
BUCŞAN: Câţi?
SECRETARA: Şaisprezece.
BUCŞAN: Ei bine, ziua de azi a fost cea mai grea din tot acest timp.
SECRETARA: Cea mai grea? Uitaţi nopţile de la Viena, de la Kreditlanstaft. Şi împrumutul Morgan. Şi contractul Pietroşiţa…
BUCŞAN: Nu, nu. Erau afaceri grele. Erau cifre mari. Dar pe mine nu mă sperie cifrele niciodată.
SECRETARA: Nici oamenii?
BUCŞAN: Ba da Când nu-i cunosc. Când nu ştiu cine sunt — şi de unde vin — şi ce vor…
SECRETARA: Dacă-mi daţi voie să vă spun părerea mea…
BUCŞAN *(face un gest scurt de autorizare).*
SECRETARA: Aţi exagerat.
BUCŞAN: Cu ce?
SECRETARA: Cu tot ce s-a întâmplat azi. E prea mult. E prea scump. E prea violent. Cred că totul se putea aranja mai simplu şi mai ieftin.
BUCŞAN: Poate. E chiar probabil. Dar nu voiam să încerc. Nu am timp şi nici nervi pentru asta.
SECRETARA: Vedeţi?
BUCŞAN: Ce mă îngrijorează în toată afacerea, e că n-o înţeleg. Dosarul Protar e în casa mea de fier de un an. N-a ieşit niciodată de aici. Nu l-a văzut nimeni. N-am vorbit nimănui. Şi totuşi, cineva îl cunoaşte. Cum? De ce?
SECRETARA: Cum? — nu ştiu. De ce? — e simplu. Vrea bani.
BUCŞAN: Am oferit şi a refuzat. Nu-mi plac oamenii care refuză Mi-a frică de ei.
SECRETARA: Frică?
BUCŞAN: Da. Pentru că nu-i înţeleg. Eu oamenii îi cumpăr

sau îi dărâm.

SECRETARA: Sunteţi un om tare.

BUCŞAN: Deocamdată. Ca un îmblânzitor de lei. E totdeauna tare... deocamdată. Cât timp are biciul în mină. Dar e de ajuns ca un singur leu imbecil să-l zgârie cu laba, că toţi ceilalţi să tabere pe el şi să-l sfâşie... *(După o pauză:)* Eu nu mă las zgâriat.

SECRETARA *(încet, mai mult pentru ea):* Ştiu.

BUCŞAN: Werner, vino aici. *(O ia de braţ şi o duce spre fereastră.)* Vezi luminile astea care se aprind deasupra oraşului, cu numele meu? Mi-a fost teamă astăzi — înţelegi? teamă! — că s-ar putea stinge pentru totdeauna. Şi nu vreau. Şi nici nu trebuie.

SCENA VIII

ACEIAŞI, DIRECTORUL

În timp ce Bucşan şi Secretara sunt în faţa ferestrei, privind departe, uşa din stânga se deschide şi intră Directorul, care din prag îl priveşte o secundă în tăcere pe cei doi.

DIRECTORUL: Te deranjez, coane Griguţă?

(Bucşan şi Secretara se întorc brusc, surprinşi.)

BUCŞAN: Dumneata aici?

DIRECTORUL: Eu.

BUCŞAN *(întoarce butonul electric şi face lumina mare):* Cum ai intrat?

DIRECTORUL: Simplu. Treceam pe stradă şi am văzut lumină la fereastra dumitale. Ia te uită, zic, nu doarme la ora asta! Am sunat şi mi s-a deschis. În sala de

aşteptare nu era nimeni. La secretariat, nimeni. Am intrat.

BUCŞAN: Werner! Lasă-ne.

(Secretara iese prin stânga.)

SCENA IX

BUCŞAN, DIRECTORUL

BUCŞAN: Ce vrei?

DIRECTORUL: M-ai chemat, şi am venit.

BUCŞAN: Te-am chemat eu?

DIRECTORUL: Da. Nu mi-ai spus că mă aştepţi aici mâine la nouă dimineaţa?.

BUCŞAN: Şi e nouă dimineaţa?

DIRECTORUL: Nu. E douăsprezece noaptea.

BUCŞAN: Atunci?

DIRECTORUL: Am venit ceva mai devreme. Nu-mi plac orele fixe, coane Griguţă. Ştii cine te cheamă, dar nu ştii cine te aşteaptă. *(Se uită sub birou, pipăind cu palma planşa de dedesubt.)* Un microfon instalat sub birou... Un indiscret în odaia cealaltă... (Merge spre uşa din dreapta, o deschide, se uită în încăperea alăturată, închide la loc.) Am oroare de flagrante, delicte...

BUCŞAN: Nu mă cunoşti. Sunt un om discret.

DIRECTORUL: Şi eu. Tocmai de aceea am venit acum. Când ai plecat azi-dimineaţă de la mine, mi-ai spus că-mi laşi timp să mă răzgândesc. Ei bine, m-am răzgândit. Primesc.

BUCŞAN: Primeşti? Ce?

DIRECTORUL: Ce mi-ai propus.

BUCŞAN: Ţi-am propus ceva?

DIRECTORUL: Să lăsăm glumele, coane Griguţă. Nu e momentul. Am avut o zi grea… amândoi.
BUCŞAN: Eu nu.
DIRECTORUL: Poate. Deşi nu te cred. Dar eu, uite îţi spun drept: am avut o zi grea.
BUCŞAN *(cu subînţeles):* Şi încă nu s-a terminat.
DIRECTORUL: Ai dreptate: încă nu. Dar vreau s-o termin. Toată ziua m-am zbătut, am alergat, am scotocit. Nu e uşor să lupte cineva cu dumneata.
BUCŞAN: Mie mi-o spui?
DIRECTORUL: Am căutat documente, acte, cifre, probe.
BUCŞAN: Şi?
DIRECTORUL: Le-am găsit. Cu greu — dar le-am găsit.
BUCŞAN (calm): Unde sunt?
DIRECTORUL: Aici. *(Se bate discret peste buzunarul hainei.)* În buzunarul meu.
BUCŞAN: Te felicit.
DIRECTORUL: Mă feliciţi, dar nu din toată inima, în realitate eşti destul de preocupat şi foarte neliniştit.
BUCŞAN: Eu?
DIRECTORUL: Dumneata. Şi te înţeleg. Un scandal acum, înainte de semnarea contractelor Carun, ar cădea prost.
BUCŞAN *(fără ironie):* Foarte prost.
DIRECTORUL: Vezi? Şi atunci, nu e mai bine să ne înţelegem? Uite, mă duceam spre redacţie adineauri. De azi-dimineaţă n-am mai dat pe acolo. Sunt aşteptat. Trebuie să scriu un reportaj pentru ultima oră. Poate că e mai bine să nu-l mai scriu? Poate că e mai bine să nu apară? Ce zici?
BUCŞAN: Nici n-o să apară.
DIRECTORUL: Bravo, coane Griguţă. Ştiam eu că ne înţelegem. Uite, dau un telefon la „Deşteptarea” *(pune mâna pe telefon)* să le spun să-i dea drumul fără ultima oră.
BUCŞAN: Nu te mai osteni.

DIRECTORUL: Trebuie. Mă aşteaptă.
BUCŞAN: Nu te aşteaptă nimeni. „Deşteptarea” dumitale nu mai apare.
DIRECTORUL: Cum?
BUCŞAN: Am suprimat-o.
DIRECTORUL *(o secundă a încremenit. Pe urmă izbucneşte într-un râs scurt):* Ah! Ce farsă mai e şi asta? Dumneata poţi multe, coane Griguţă, dar sunt lucruri pe care nici dumneata nu le poţi.
BUCŞAN: Domnule! Gazeta dumitale datorează tipografiei mele suma de lei patru sute optzeci de mii. Am dat dispoziţii ca, începând de astă-seară, să se înceteze lucrul.
DIRECTORUL: Ai dat dispoziţii! Tipografia dumitale?
BUCŞAN: Da. Tipografia mea.
DIRECTORUL: De când?
BUCŞAN: De… *(se uită la ceas)* jumătate oră.
DIRECTORUL: Nu te cred.
BUCŞAN: Informează-te. *(Îi arată cu mâna telefonul.)*
DIRECTORUL *(o clipă rămâne nemişcat, apoi ridică brusc receptorul, începe să formeze numărul, cu mişcări scurte, nervoase — dar deodată se opreşte şi pune receptorul la loc):* Nu. Dumneata nu minţi.
BUCŞAN: Ba da. Dar nu aşa de grosolan. Când mint, sunt mai subtil.
DIRECTORUL: Joci tare! *(Se aşează în fotoliul din faţa biroului. E palid, sfârşit şi totuşi calm, ca la sfârşitul unei partide pierdute.)*
BUCŞAN *(modest):* Fac şi eu ce pot.
DIRECIORUL: Joci prea tare. Şi nu e bine.
BUCŞAN: De ce?
DIRECTORUL: Nu vorbesc pentru mine. Eu deocamdată sunt terminat. Nu zic, am să încerc şi eu să fac ceva. Să găsesc altă tipografie, să caut bani… În sfârşit, voi vedea. Dar mă gândesc la dumneata.
BUCŞAN: Îţi mulţumesc.

DIRECTORUL: Mă gândesc sincer la dumneata. Ai greşit!
BUCŞAN: Serios?
DIRECTORUL: Da, ai greşit. În fond, dumneata ce vrei? Să faci tăcere în jurul afacerii Protar. Să nu se vorbească nimic. Să nu se audă nici o şoaptă.
BUCŞAN *(ritos, şuierat):* Nici una.
DIRECTORUL: Şi pentru asta suprimi „Deşteptarea”, o foaie obscură, pe care n-o citea nimeni şi care va face mai mare zgomot într-o singură clipă dispărând decât a făcut în zece ani de apariţie.
BUCŞAN: Crezi?
DIRECTORUL: Mâine se va şti în tot oraşul — fiindcă asta ţi-o promit: se va şti — că Bucşan, Grigore Bucşan, a suprimat cu mâna lui „Deşteptarea”, pentru că i-a fost frică. Şi vor fi cinci sute de oameni care se vor întreba: de ce? Va trebui să le răspunzi sau să-i împiedici să întrebe.
BUCŞAN: Nu vor întreba.
DIRECTORUL: Primii cinci sute, poate nu. Dar ceilalţi? Sunt mulţi, coane Griguţă, sunt foarte mulţi. Şi pe urmă, mai e cineva pe care-l uiţi: Andronic.
BUCŞAN: Tovarăşul dumitale.
DIRECTORUL: Tovarăşul! Nu. E prea abil şi prea primejdios ca să aibă tovarăşi. Lucrează singur.
BUCŞAN: Nu eşti înţeles cu el?
DIRECTORUL: Aş fi vrut să fiu.
BUCŞAN: Totuşi, l-ai vizitat azi după masă.
DIRECTORUL: Fără rezultat. *(Cu o mişcare de sinceritate:)* Uite. Acum pot să vorbesc deschis cu dumneata. E prea târziu şi prea inutil să ascund. Sunt ca un jucător decavat. Arunc cărţile pe masă. Tot nu mai am nimic de pierdut. *(Scurtă pauză. Schimbare de voce:)* Adineauri, când am intrat, spuneam că am în buzunar documente, probe. Minţeam. N-am nimic. *(Îşi întoarce scurt buzunarele.)* Nimic.
BUCŞAN: Şi afacerea Protar?...

DIRECTORUL: Habar n-am de ea. Totul e în mâna lui Andronic.

BUCŞAN: Prin urmare, azi-dimineaţă...

DIRECTORUL: Eram de bună-credinţă. Articolul fusese strecurat în gazetă fără ştirea mea, fără ştirea nimănui. Andronic ăsta e un bandit!

BUCŞAN: Stiu.

DIRECTORUL: Am fost la el. Voiam să-l fac să vorbească. l-am luat în toate felurile. Am ademenit, am rugat, am promis, am ameninţat. Uneori mi se părea că am reuşit, că sunt gata să reuşesc... Dar era la el o femeie... o fată...

BUCŞAN: Brună.

DIRECTORUL: O cunoşti?

BUCŞAN: Puţin. Din vedere.

DIRECTORUL: Abia acum îmi dau seama că era instrumentul lui. Jucau împreună comedia. Ezitări, scrupule... *(Cu o schimbare de voce):* Tipul e tare, coane Griguţă. Sub masca lui de savant aiurit, se ascunde un bandit. Un mare bandit.

BUCŞAN: Mai mare decât noi?

DIRECTORUL: Nu ştiu. Se va vedea... Da, da, se va vedea. Un moment am crezut că l-am convins. Mi-a promis că până la ora opt îmi dă un articol şi documente. *(Devotat:)* Nu că le-aş fi publicat, coane Griguţă. Nu. Tot aici veneam cu ele. Dar altfel vorbeam cu dumneata dacă aveam hârtiile în buzunar.

BUCŞAN: Păcat.

DIRECTORUL: Să ştii că-i păcat. Era mai bine şi pentru dumneata. Cu mine te-ai fi înţeles. Cu el, e mai greu. La ora opt am fost la el. Am sunat, am băut, am strigat. Nimic. Nimeni. Dispărut. L-am căutat, am alergat după el în tot oraşul. Nu-l ştie nimeni. Nu l-a văzut nimeni. Nu e nicăieri.

BUCŞAN: Şi atunci?

DIRECTORUL *(gest de neputinţă):* Am renunţat. Ce era să

fac? Am renunţat. Îmi mai rămânea o ultimă carte să joc. Dumneata. Mi-am zis: hai să-i văd. Să-ncerc marea cu degetul. Cine ştie? Poate se prinde.

BUCŞAN: Şi nu s-a prins.

DIRECTORUL: Nu.

BUCŞAN: Vezi?

DIRECTORUL (se ridică în picioare): M-ai scos din joc, dar rămâne el. Cu mine a fost uşor, fiindcă ne cunoaştem de mult. Dar pe el nu-l cunoşti. Asta e marea lui forţă: nu-l cunoaşte nimeni. A stat o viaţă întreagă în bibliotecă, ascuns ca într-o vizuină şi acum iese la pradă cu figura lui de martir vasător.

BUCŞAN: Îi viu eu de hac şi visătorului ăsta!

DIRECTORUL: Nu se ştie. Dumneata eşti obişnuit cu escrocii, coane Griguţă. Escrocii sunt băieţi simpatici şi oameni de înţeles. Cu visătorii e mai greu. *(După o clipă:)* În sfârşit. Treaba dumitale. *(Se ridică deodată, îşi ia pălăria de pe birou.)* Noapte bună. *(Se îndreaptă cu paşi leneşi, de om obosit, spre uşa din stânga.)*

BUCŞAN *(rămas la biroul lui, foarte calm, îl lasă să se depărteze, dar înainte să fi ajuns la uşă, îl opreşte cu un singur cuvânt):* Ascultă! *(Directorul se opreşte în loc, se întoarce. Fără grabă, Bucşan se ridică de la birou şi vine spre centrul scenei, la un pas de Director, faţă în faţă.)* Vrei să scoţi gazeta mâine dimineaţă?

DIRECTORUL *(ridicare din umeri de neputinţă, de nedumerire, de oboseală).*

BUCŞAN: Cumpără tipografia. Ţi-o vând.

DIRECTORUL: Îţi râzi de mine.

BUCŞAN: Nu, sunt dispus să vând. Cumpăr-o!

DIRECTORUL: Cu ce bani?

BUCŞAN: Ei! Bani găsim noi.

DIRECTORUL: Uşor de spus.

BUCŞAN: Îţi spun că găsim. Nu asta-i întrebarea. Întrebarea e dacă vrei să cumperi.

DIRECTORUL (într-o doară): Cât?

BUCŞAN: Zece milioane.
DIRECTORUL: Ieftin.
BUCŞAN: Nu. E scump. Groaznic de scump. Dacă plăteşti. Dar dacă nu plăteşti — e ieftin de tot.
DIRECTORUL (nedumerit): Atunci…
BUCŞAN: Semnezi nişte poliţe.
DIRECTORUL: De zece milioane?
BUCŞAN: Da. De zece milioane.
DIRECTORUL: Şi cum vrei să ţi le plătesc? Când vrei să ţi le plătesc?
BUCŞAN: Niciodată.
DIRECTORUL: Nu înţeleg.
BUCŞAN: Şi totuşi, nu e greu. Poliţele rămân la mine. În caseta mea particulară. Şi nu ies de acolo niciodată. Îţi dau cuvântul meu de onoare. Niciodată, dacă eşti rezonabil.
DIRECTORUL *(moment de gândire, până îşi dă seama de sensul propunerii; pe urmă cu elan, cu entuziasm):* Coane Griguţă, n-o să-ţi pară rău!
BUCŞAN: Ştiu. Mie nu-mi pare niciodată rău.
DIRECTORUL: De azi încolo sunt omul dumitale. Eu şi „Deşteptarea". Faci ce vrei cu ea Îţi aparţine.
BUCŞAN: Nu. Să ne înţelegem: între noi a intervenit o afacere comercială. Strict comercială. „Deşteptarea" rămâne a dumitale. Faci ce vrei. Scrii ce vrei. Nu-mi place să impietez asupra convingerilor nimănui.
DIRECTORUL: Eşti un om delicat, coane Griguţă.
BUCŞAN: Şi dumneata un băiat inteligent. *(A ocolit biroul şi trage un sertar, acelaşi din care a scos carnetul de cecuri, în scena cu Agopian.)* Semnezi poliţele?
DIRECTORUL: Chiar acum?
BUCŞAN: Dacă vrei să apari mâine dimineaţă.
DIRECTORUL: S-a făcut. *(Se aşază în fata biroului, întorcându-şi fotoliul aşa încât să poată scrie. E cu spatele la uşa din stânga.)*
BUCŞAN *(întinzându-i un pachet cu poliţe):* Sunt zece

poliţe de câte un milion. Scadenţele le laşi în alb.
DIRECTORUL: Înţeles. *(Începe să scrie.)*

SCENA X

ACEIAŞI, SECRETARA

Uşa stângă se deschide şi apare, oprindu-se în prag, Secretara.

BUCŞAN *(către Secretară):* Ce e?
SECRETARA *(şoptind, ca să n-o audă Directorul):* Agopian.
BUCŞAN: (cu voce normală): A venit?
SECRETARA (semn cu mâna spre încăperea de unde vine): E aici.
BUCŞAN: Să intre.
SECRETARA (ezită; gest vag spre Director, care, absent, continuă să scrie poliţele): Dar…
BUCŞAN: Să intre.

SCENA XI

ACEIAŞI, AGOPIAN

BUCŞAN (către Agopian, care, intrând, nu-l vede decât din spate pe Director, mereu aplecat la birou asupra poliţelor): Ce se aude, Agopian?
AGOPIAN: Am executat. Cum aţi dorit dumneavoastră. Am oprit lucrul. Am închis atelierele. Uite cheile aici.
BUCŞAN: A fost greu?
AGOPIAN: Nici uşor n-a fost. Când au aflat despre ce e

vorba, au coborât toţi de sus din redacţie în tipografie. Ţipau, urlau, ziceau că nu se lasă... Dar eu am dat ordin lucrătorilor să înceteze lucrul, şi gata. I-am lăsat pe toţi acolo, pe scări. Şi acuma se ceartă. Ziceau căi nu-i lasă pe lucrători să plece, că sparg uşile. Cheile vi le las dumneavoastră?

BUCŞAN: Nu, că nu mai sunt proprietar.

AGOPIAN *(uimit):* Cum aţi spus?

BUCŞAN: Am vândut tipografia.

AGOPIAN *(plin de îndoială):* Acuma?... Noaptea?

BUCŞAN: N-am cumpărat-o tot noaptea?

AGOPIAN *(încă nu crede):* Şi... cui aţi vândut-o?

BUCŞAN: Uite, dumnealui. *(Îi arată pe Director. Acesta a terminat de semnat poliţele şi, în timp ce Bucşan i le ia din faţă, el se întoarce cu faţa spre Agopian.)*

AGOPIAN *(din uluială în uluială):* Dumneata aici?

DIRECTORUL: Eu. *(Se apropie de el, în timp ce Bucşan, rămas la birou, verifică poliţele.)* Şi zi aşa! Îmi omori gazeta, noaptea, pe la spate!...

AGOPIAN: De! Ce era să fac? Preţ mare. Om sunt şi eu.

BUCŞAN *(a terminat de controlat poliţele):* În regulă. *(Le închide în sertar.)* Dumnealui e noul proprietar.

AGOPIAN: Vorbiţi serios?

BUCŞAN *(sever):* Agopian!

AGOPIAN: Vă rog să mă iertaţi, dar nu-mi vine a crede. *(Către Director:)* Ai cumpărat tipografia?

DIRECTORUL: Da, am cumpărat-o.

AGOPIAN: Cu ce bani, domnule? Datoria n-aveai cu ce s-o plăteşti, şi acum...

DIRECTORUL: Agopian! Nu te amesteca în treburi care nu te privesc.

AGOPIAN: Aşa e. Nu mă privesc. Dar nu mai înţeleg nimic. Şi acuma, cu cheile ce fac?

DIRECTORUL: Te duci înapoi la tipografie, o deschizi şi dai drumul gazetei.

AGOPIAN *(către Bucşan):* Dumneavoastră ce ziceţi?

BUCŞAN: Eu? Nimic. Dumnealui e proprietar.
AGOPIAN: Să mă bată Dumnezeu dacă pricep ceva. M-aţi zăpăcit de tot.
DIRECTORUL: Hai cu mine. Mergem împreună.
BUCŞAN: Nu, directore. Dumneata mai rămâi. Mai avem de vorbit
DIRECTORUL: Atunci, ia-o-nainte, Agopian. Repede. Să nu iasă vreo încurcătură. Viu şi eu mai târziu.
AGOPIAN: Ar fi bine să dau un telefon, să nu plece lucrătorii.
SECRETARA: De dincolo, de la secretariat.
AGOPIAN: Eu… eu vă salut. Teribilă noapte domnule!

(Iese prin stânga, împreună cu Secretara.)

SCENA XII

BUCŞAN, DIRECTORUL

DIRECTORUL: Are dreptate. Teribilă noapte!
BUCŞAN: Ai obosit?
DIRECTORUL: Puţin. Mi-ai cam tăiat răsuflarea.
BUCŞAN: Uite, directore, de ce te-am oprit. S-ar putea ca mâine dimineaţă, la cursul lui Andronic, să fie oarecare nelinişte.
DIRECTORUL: Nelinişte?
BUCŞAN: Da. Acuma, înainte de examene, se întâmplă uneori.
DIRECTORUL: Dacă trebuie, se întâmplă sigur.
BUCŞAN: Eu… n-am nici o informaţie precisă, dar presupun. S-ar putea… să nu-şi poată ţine lecţia. Vacarm în sală, întreruperi, huiduieli… în sfârşit, poate şi mai rău. Un scandal ştii cum începe — nu ştii

niciodată cum se termină.
DIRECTORL: Foarte just.
BUCŞAN: Şi atunci, ministerul… *(Întrerupându-şi fraza începută:)* Cum eşti cu Brănescu?
DIRECTORUL: De la Instrucţie?
BUCŞAN: Da.
DIRECTORUL *(precaut, încercând să ghicească intenţiile):* Să zic… bine?
BUCŞAN: N-ar fi rău.
DIRECTORUL *(uşurat):* Păi atunci, sunt foarte bine. Dar ştii? — foarte bine. Uite. Chiar în numărul de mâine, e în pagina întâia un articolaş despre el.
BUCŞAN: Favorabil?
DIRECTORUL: Cât se poate.
BUCŞAN: Cu atât mai bine. Să-i pui şi fotografia.
DIRECTORUL: S-a făcut.
BUCŞAN: Şi cum ziceam, ministerul va trebui să intervină.
DIRECTORUL: Evident.
BUCŞAN: Dar pentru asta ar trebui să i se atragă atenţia.
DIRECTORUL: Asupra gravităţii faptului.
BUCŞAN: Sigur.
DIRECTORUL: Un scandal universitar, în împrejurările actuale, nu este un simplu fapt divers. Opinia publică vrea să ştie. Ea cere explicaţii, sancţiuni.
BUCŞAN: Mai ales sancţiuni.
DIRECTORUL: Iar ziarul „Deşteptarea” e primul care dă alarma, e primul care cunoaşte întreaga chestiune — pentru că întâmplător mâine dimineaţă, la cursul domnului Andronic, un reporter al nostru asistă în sală, ia note şi poate chiar – eventual fotografii.
BUCŞAN: Directore, îmi placi.
DIRECTORUL: Coane Griguţă, şi dumneata mie.
BUCŞAN: Totuşi, trebuie să băgăm de seamă că… *(În momentul acesta sună telefonul. Bucşan se întrerupe din vorbă şi ridica receptorul.)* Alo!… Da.. Eu… Da, eu… Cine?… Dumneata… Un moment, te rog… *(Acoperă cu*

palma pâlnia receptorului şi i se adresează Directorului, cu vocea scăzută:) Ştii cine e la aparat? Fata.

DIRECTORUL: Care fată?

BUCŞAN: Fata brună! A lui Andronic.

DIRECTORUL: Ce vrea?

BUCŞAN *(ridică din umeri, iar apoi vorbeşte din nou la telefon):* Da… Acuma?… Eşti jos… Bine… Aştept. *(Închide telefonul; pe urma, către Director:)* Vine aici.

DIRECTORUL: Ia te uită!

BUCŞAN: Ce-o fi vrând?

DIRECTORUL: Ştiu eu? În orice caz, trebuie multă atenţie. E primejdioasă.

BUCŞAN: Crezi?

DIRECTORUL: E instrumentul lui.

BUCŞAN: N-am avut impresia asta.

DIRECTORUL: Nici eu la început. Dar dacă te gândeşti bine…

BUCŞAN: Nu, nu. Cred că e altceva la mijloc. În sfârşit, am să văd.

DIRECTORUL: Eu te las.

BUCŞAN: Nu. E mai bine să nu pleci.

DIRECTORUL: Ar trebui să trec pe la redacţie.

BLCŞAN: Mai aşteaptă puţin. Poate mai avem nevoie de dumneata. *(Uşa din stânga se deschide. În prag apare Secretara. Cu un gest, Bucşan o opreşte să vorbească.)* Da. Ştiu. Să aştepte o clipă. *(Secretara iese. Din nou către Director:)* Directore, treci dincolo. *(Îi arată uşa din dreapta.)* E un salonaş particular al meu. Te chem eu mai târziu. *(Îl petrece până la uşa din dreapta, i-o deschide, îl lasă să intre, închide uşa la loc. Pe urmă, rămas singur, străbate scena spre uşa din stânga şi o deschide, lăsând-o să intre pe Magda.)*

SCENA XIII

BUCŞAN, MAGDA

MAGDA: Domnule, oricât de surprinzătoare ar putea să pară vizita mea aici, la această oră…

BUCŞAN: Domnişoară, aici, în biroul acesta, nici o vizită nu e surprinzătoare. La nici o oră. Te rog să şezi şi să nu-mi ceri scuze. Nu mă deranjezi deloc.

MAGDA: Nu mă gândeam să cer scuze şi ştiam că nu te deranjez. Ba chiar, în anumit fel, cred că eram aşteptată.

BUCŞAN: Aşteptată — mărturisesc că nu. Dar binevenită.

MAGDA: Asta o să vedem… Domnule Bucşan! Ne-am cunoscut astăzi, şi mai ales ne-am despărţit, într-un mod…

BUCŞAN: Ciudat…

MAGDA: Cel puţin ciudat. Intervenţia mea într-o conversaţie care, personal, nu mă privea deloc, a fost poate violentă.

BUCŞAN: Dar sinceră.

MAGDA: Prea sinceră.

BUCŞAN: Îţi pare rău?

MAGDA: Încă nu ştiu dată trebuie să-mi pară rău. Vezi, au trecut de atunci câteva ore. Şi mi-e teama că am provocat, fără voia mea, o serie de încurcături, care ar putea să ducă la o catastrofă.

BUCŞAN: Catastrofă? Pentru cine?

MAGDA: Pentru toată lumea. Pentru dumneata în primul rând.

BUCŞAN: O! Nicio grijă. Dacă e vorba de mine, nicio grijă.

MAGDA: Îmi pare bine că te văd aşa de calm. Azi după masă erai mai nervos.

BUCŞAN: Între timp m-am liniştit.

MAGDA: Dar eu, nu. Vezi, mă plimbam adineauri —

înainte de a te chema la telefon — mă plimbam jos, pe stradă, în faţa clădirii dumitale. Frumoasă clădire! Câte etaje! Câte ferestre! Şi deodată mi s-a părut că toată această clădire se clatină, se prăbuşeşte…

BUCŞAN *(iritat):* Domnişoară!

MAGDA: Mi s-a părut.

BUCŞAN: Ai prea multă imaginaţie.

MAGDA: Se poate. Dar nu ştii ce straniu lucru este noaptea, într-o clădire cu patru sute de ferestre, întunecate, o singură fereastră luminată. Îţi spui: acolo e un om care veghează, un om care se zvârcoleşte, care se teme.

BUCŞAN: Domnişoară! Cine eşti dumneata?

MAGDA: E nevoie să arăt hârtiile mele de identitate?

BUCŞAN: Nu. Dar e nevoie să ştiu cine eşti. Ce căutai în casa profesorului Andronic? Ce cauţi aici?

MAGDA: Ce caut aici, am să spun. De aceea am venit. Ce căutam în casa lui Andronic… întrebarea e mai indiscretă…

BUCŞAN *(bănuitor):* Trebuie să înţeleg că…

MAGDA: Înţelege ce vrei, dar nu-mi pune întrebări.

BUCŞAN: Eşti… eşti prietena lui? *(A evitat să spună „metresa”.)*

MAGDA: Am aerul?

BUCŞAN: Drept să spun, nu. Semeni mai mult a fată de şcoală.

MAGDA: E genul meu. *(Ia de pe birou o ţigaretă şi o aprinde cu degajare.)* Îmi dai voie?

BUCŞAN: Prietena lui! Prin urmare, izbucnirea dumitale de azi după masă a fost o scenă.

MAGDA: Aşa se numeşte?

BUCŞAN: O scenă de menaj. Eraţi supăraţi. Ai vrut să te răzbuni.

MAGDA: Da şi nu. Mai mult am vrut să mă apăr.

BUCŞAN: Nu înţeleg.

MAGDA: Vezi, dumneata nu-l cunoşti pe Andronic. E un

om primejdios.
BUCŞAN: Nu pare.
MAGDA: Pe aceea e primejdios. Pentru că nu pare. Dar când se dezlănţuie, e sălbatec. E un tip rece, aspru, violent. E năprasnic!
BUCŞAN: Frumos portret! Îl iubeşti?
MAGDA: Nu ştiu dacă îl iubesc! Mă ameţeşte. Mă domină. Lângă el simt primejdia. Lângă el simt că totul în viaţă e posibil. N-are scrupule, n-are prejudecăţi, n-are ezitări. E ca o mare furtună.
BUCŞAN: Mă sperii.
MAGDA: Aş vrea să te sperii. Am venit ca să te sperii.
BUCŞAN: Eşti sinceră.
MAGDA: N-am timp să nu fiu sinceră. Sunt prea multe lucruri în joc. Suntem cu toţii în joc, şi nu e timp să ne ascundem unul de altul.
BUCŞAN: Vrei să te explici?
MAGDA: Uite. Am ştiut de la început că Andronic are afacerea Protar în mână.
BUCŞAN: O cunoşti şi dumneata?
MAGDA: Vag. Dar am ştiut că are documente care te privesc şi că poate să vorbească.
BUCŞAN: Canalia!
MAGDA *(jignită):* Domnule!
BUCŞAN: Te rog să mă scuzi.
MAGDA: Că poate să vorbească, dar că poate să şi tacă.
BUCŞAN: N-am fost la el? Nu i-am oferit?…
MAGDA: Ştiam că ai să vii. Bănuiam că vei face propuneri rezonabile.
BUCŞAN: Nici nu m-a lăsat să vorbesc.
MAGDA: Propuneri rezonabile pe care eram convinsă că el le va accepta.
BUCŞAN: Totuşi…
MAGDA: Dar la venirea dumitale, s-a răzgândit. Probabil că şi-a spus: ce-mi poate oferi omul ăsta e mult mai puţin decât îi pot smulge eu dacă lupt cu el. Mai bine să

lupt.
BUCŞAN: Şi atunci?
MAGDA: Şi atunci a inventat jocul pe care l-ai văzut. Că nu te cunoaşte. Că nu ştie cine eşti. Că totul e o confuzie, o eroare… Şi dumneata erai gata să crezi.
BUCŞAN: Pentru că nu înţelegeam — şi nici acum nu înţeleg — ce urmărea negând. De ce?
MAGDA: Foarte simplu. Voia să te deruteze. Să te liniştească. Să-ţi înlăture orice bănuială, şi pe urmă, după două-trei zile, prin surpriză, să lovească.
BUCŞAN: Şi de ce nu l-ai lăsat?
MAGDA: Pentru că n-am vrut. Eram convinsă că se înşală. Vezi, dumneata şi Andronic aveţi acelaşi cusur. Nu vă cunoaşteţi unul pe altul. Fiecare din voi crede că-l va distruge cu uşurinţă pe celălalt. Dar eu îmi dau seama că sunteţi amândoi îngrozitor de puternici şi că lupta poate fi teribilă.
BUCŞAN: Aici ai dreptate: teribilă.
MAGDA: De aceea am sărit astăzi între voi. Voiam cu orice preţ să-l oblig pe Andronic să nu mai simuleze şi să discute deschis cu dumneata. Voiam să vă înţelegeţi pe loc şi să terminaţi în mod cuminte întreaga afacere.
BUCŞAN: N-ai reuşit.
MAGDA: Nu. Dumneata ai plecat trântind uşile, iar el s-a apucat imediat să scrie.
BUCŞAN: Să scrie ce?
MAGDA: Despre ovăz şi despre alte plante.
BUCŞAN: Prin urmare lupta e deschisă?
MAGDA: Da.
BUCŞAN: Fie. Sunt gata.
MAGDA: Şi el. Numai eu nu sunt gata. Numai eu mai vreau, mai încerc să vă opresc… Cât nu e prea târziu.
BUCŞAN: Eu mi-am luat măsurile mele.
MAGDA: Şi el pe ale lui.
BUCŞAN: Bănuiesc. Va scrie un articol.
MAGDA: Poate o carte.

BUCŞAN: Poate zece cărţi. Va ţine conferinţe. Va vorbi la facultate.
MAGDA: Nu. La facultate nu va vorbi.
BUCŞAN: De ce?
MAGDA *(foarte vag):* Ştiu eu?
BUCŞAN: Nu-şi mai ţine cursul?
MAGDA: Deocamdată nu.
BUCŞAN: Nici mâine?
MAGDA: Mai ales mâine.
BUCŞAN *(scurt, violent):* Asta nu se poate!
MAGDA: De ce nu se poate? Aveai de gând să te înscrii student la Facultatea de litere?
BUCŞAN *(fierbând):* Canalia!
MAGDA: Nu e o canale. E mai mult. E mult mai mult! E un aventurier. Un mare aventurier.
BUCŞAN: Mă ameninţi?
MAGDA: Te previn. Te-ai uitat bine la el? Ai observat cu cine seamănă?
BUCŞAN: Nu.
MAGDA: Şi totuşi e izbitor. Când îl vezi prima oară, îţi taie respiraţia. Serios? N-ai băgat de seamă?
BUCŞAN: Ce?
MAGDA: Că seamănă?
MAGDA *(tainic):* Cu Alexandru cel Mare
BUCŞAN: Nu ştiu. Nu cunosc.
MAGDA: Aceeaşi privire. Aceeaşi expresie. Şi cu un asemenea om vrei să te lupţi dumneata? Te plâng.
BUCŞAN: Plânge-l pe el.
MAGDA: El n-are nimic de pierdut. Cel mult o biată jumătate de catedră. Dar dumneata rămâi descoperit cu toată averea, cu toate fabricile, cu toate uzinele, cu toate birourile. Nu le simţi pe toate cum se clatină încet, ca înainte de cutremur?
BUCŞAN: Domnişoară! Ce vrei? Ce propui?
MAGDA: Îţi propun liniştea. Îţi aduc liniştea.
BUCŞAN: N-am nevoie. Sunt liniştit.

MAGDA: Nu-i adevărat. Dacă ai fi liniştit, nu te-ai găsi aici, la ora asta.
BUCŞAN: Dar nici dumneata.
MAGDA: Eu n-am spus că sunt liniştită. Dimpotrivă. Nu sunt de loc.
BUCŞAN: Ai motive personale?
MAGDA: Da.
BUCŞAN: De ordin intim?
MAGDA: Întrebi prea mult. Atâta lucru îţi pot spune: vreau ca Andronic să place din ţară, departe, cu mine.
BUCŞAN: E la mijloc altă temele?
MAGDA: Ţi-am spus că întrebi prea mult! Lasă-mă şi pe mine să întreb: nu crezi că dacă va pleca mâine dimineaţă într-un lung voiaj de trei ani, departe, undeva în Asia, dumneata vei dormi mai liniştit?
BUCŞAN: S-ar putea.
MAGDA: Atunci, voiajul ăsta e o soluţie.
BUCŞAN: Scumpă?
MAGDA: Nu ştiu ce numeşti dumneata scumpă.
BUCŞAN *(ia la întâmplare o hârtie de pe birou şi scrie cu un creion, luat de pe birou, o cifră):* Atât... *(îi întinde hârtia:)* ar fi de ajuns?
MAGDA *(luându-i creionul din mână, corectează):* Da, dacă mai adăugăm un zero la sfârşit.
BUCŞAN: Se face prea mult.
MAGDA: Pentru ce capeţi în schimb – liniştea dumitale – e destul de puţin.
BUCŞAN *(după o clipă de gândire, brusc):* Pot să-l văd pe Andronic?
MAGDA: Da. Îl aduc imediat.
BUCŞAN: Unde e?
MAGDA: E pe aici. Pe aproape. Mă aşteaptă.
BUCŞAN: Bine.
MAGDA: Dar fii atent cum vorbeşti cu el. E aşa susceptibil!
BUCŞAN: La preţul ăsta, ar putea să fie!

(Magda iese prin stânga.)

SCENA XIV

BUCŞAN, DIRECTORUL

Bucşan, rămas singur, merge spre uşa din dreapta, o deschide şi îl lasă pe Director să intre.

BUCŞAN: Directore, o să te miri.
DIRECTORUL: Nu cred. Am văzut atâtea astăzi…
BUCŞAN: M-am înţeles cu Andronic.
DIRECTORUL: A fost aici?
BUCŞAN: Nu el. Fata. Trebuie să vină şi el îndată.
DIRECTORUL: Scump?
BUCŞAN: Destul.
DIRECTORUL: Cel puţin ai garanţii?
BUCŞAN: Cea mai bună garanţie. Pleacă. Pleacă din ţară.
DIRECTORUL: Pentru mult timp?
BUCŞAN: Trei ani.
DIRECTORUL: Coane Griguţă, bine ai făcut. Uite, acuma, să-ţi spun drept: parcă mi-ai luat o piatră de pe inimă. Cu tipul ăsta aici, n-am fi avut linişte niciodată.
BUCŞAN *(puţin pe gânduri):* Găseşti… găseşti că seamănă cu Alexandru cel Mare?
DIRECTORUL: Cine?
BUCŞAN: Andronic.
DIRECTORUL: Cu Alexandru cel Mare? Mai ştii? Te pomeneşti… *(După un timp:)* Da pentru că veni vorba de Alexandru cel Mare, cu reportajul ce facem?
BUCŞAN: Ce reportaj?
DIRECTORUL: Reportajul de mâine… Scandalul de la curs.

BUCŞAN: A! Bine că mi-ai adus aminte! *(Merge spre telefon.)* Să-i dau telefon lui Brănescu. *(Ridică receptorul, formează numărul.)* Alo! Brănescule... Dormeai?... Ei, trezeşte-te *(Către Director:)* Ramolit e şi ăsta! *(La telefon:)* Te-ai trezit? Ascultă. Scandalul de mâine dimineaţă – nu mai e nevoie. Se contramandează... Cum?... Nu se poate?... Să faci bine să iei măsuri. Ordine, mă auzi? Ordine! *(Trânteşte receptorul furios.)* Cretin! *(După o scurtă pauză, către Director:)* Ziceai că ai un articol mâine despre Brănescu.

DIRECTORUL: Da.

BUCŞAN: Păcat.

DIRECTORUL: De ce?

BUCŞAN: Mă plictiseşte, nu vezi?

DIRECTORUL: Am putea să-l schimbăm.

BUCŞAN: Mai e timp?

DIRECTORUL: Dacă zici dumneata...

BUCŞAN: Atunci, schimbă-l. M-am săturat şi de domnul ăsta!

SCENA XV

ACEIAŞI, MAGDA, ANDRONIC

Prin uşa din stânga intră Magda, urmată de Andronic, timid, încurcat, buimăcit.

BUCŞAN: Domnule profesor, sunt încântat că te văd. Drept să spun, azi după masă, când ne-am despărţit, nu speram să ne mai întâlnim aşa de repede – şi încă buni prieteni!

ANDRONIC: Eu... vedeţi...

BUCŞAN: Cred că domnişoara... *(Se opreşte, pentru că abia acum observă că nu-i cunoaşte numele şi i se adresează întrebător:)* Domnişoara?...

MAGDA: Magda.

ANDRONIC: Studenta mea.

MAGDA: Şi secretara.

DIRECTORUL: Şi prietena.

MAGDA *(îl observă pe Director):* A! Erai şi dumneata aici?

DIRECTORUL *(înclinându-se):* Cu voia dumneavoastră.

BUCŞAN: Sper, zic, domnişoara Magda ţi-a comunicat propunerea mea şi că o primeşti.

ANDRONIC: Nu ştiu încă... dacă pot... dacă...

BUCŞAN: Cum nu ştii? Ne faci iar dificultăţi? *(Gest de surpriză şi îngrijorare spre Magda.)* Asta ce mai e?

MAGDA: Vrea să spună...

ANDRONIC: Vreau să spun ca... vedeţi... tot ce s-a întâmplat astăzi... e aşa de neaşteptat... aşa de... aşa de năucitor... Dumneavoastră... *(Arătându-l pe Director:)* Dumnealui... *(Spre Magda:)* Dumneaei... E prea mult într-o singură zi. Eu... vedeţi... cum spune undeva Virgil: „Vixi ei quem dederat cursum fortuna peregi”.

DIRECTORUL *(încet către Bucşan):* Dacă vorbeşte latineşte, să ştii că-i rău.

ANDRONIC: „Am trăit, şi drumul pe care mi l-a dat fortuna, soarta, l-am terminat.” Nu credeam, nu speram că mi se mai pot întâmpla lucruri noi — şi încă aşa de noi. Şi atunci... atunci trebuie şi înţelegeţi că dacă ezit...

BUCŞAN: Eziţi?

ANDRONIC: Dacă încă nu ştiu ce să răspund...

DIRECTORUL *(printre dinţi):* Mare bandit!

BUCŞAN: Domnule profesor, dumneata nu ştii să răspunzi, dar eu ştiu să întreb.

DIRECTORUL *(încet către Bucşan):* Ia-l repede.

MAGDA *(acelaşi joc):* Fii atent!

BUCŞAN: Dumneata vrei să pleci?
ANDRONIC: Dacă vreau! Dar a fost visul meu de o viaţă întreagă.
BUCŞAN: Atunci, pleacă. Cred că ţi-am pus la dispoziţie tot ce trebuie.
ANDRONIC: Asta aşa e. Mai mult decât trebuie. Mai mult decât visam. Prea mult!
BUCŞAN: prea mult?
MAGDA: Ce înseamnă prea mult? Pentru o asemenea întreprindere nimic nu e prea mult. E mai bine să pornim de la început cu un buget asigurat decât să ne întoarcem din drum... *(apăsat)* înainte de vreme. Obiectivele ştiinţifice pe care le urmăreşte profesorul Andronic în Asia sunt încă vaste.
ANDRONIC: Întradevăr, vaste. Îmi îngădui s-o spun fără modestie. Mi se pare că din punct de vedere istoric, din punct de vedere al culturii umane, Asia este încă un continent necunoscut, un mister — şi că pornind pe urmele lui Alexandru cel Mare...
MAGDA *(încet către Bucşan):* Vezi?
ANDRONIC *(continuând):* voi încerca, mă voi sili să descifrez ceva din acest mister. Ce e surprinzător, domnule Bucşan, ba chiar emoţionant în gestul dumneavoastră, este că destinaţi o sumă atât de însemnată...
BUCŞAN: Recunoşti că e însemnată,
ANDRONIC *(continuând):* ...nu unor investigaţii de ştiinţă aplicată — cum ar fi fost de aşteptat din partea unui om de finanţe — ci unor cercetări istorice şi istoria este, oricum, o disciplină a spiritului.
DIRECTORUL *(încet, către Bucşan):* Te ia de departe!
ANDRONIC: Totuşi, îndrăznesc să cred că chiar pentru un economist, chiar pentru un om de afaceri, concluziile mai îndepărtate ale lucrării mele nu vor fi lipsite de interes. Vedeţi, dacă n-ar fi decât problema cu totul secundară, pe care de altfel am atins-o în treacăt în

articolul meu de azi, a ovăzului şi a cerealelor în genere...

BUCŞAN *(către Magda, încet, iritat):* Iar începe.

ANDRONIC: Eu nu sunt un materialist în istorie... dar există multe probleme tulburătoare, tocmai pentru că par simple. De ce apare ovăzul aşa de târziu în Europa? De ce şi mai târziu în Asia? Cu ce e înlocuit până la apariţie? Cu ce îşi hrăneşte Alexandru cel Mare importantele lui efective de cavalerie? Ce dă de mâncare Alexandru cailor lui? Întrebarea pare copilăroasă...

DIRECTORUL: Şi în realitate e perfidă.

ANDRONIC: Perfida? Cum perfidă?

BUCŞAN: Domnule profesor să lăsăm toate astea. E târziu şi e inutil. Vrei să mă convingi? Nu e nevoie. Sunt gata convins. Când pleci?

MAGDA: Oricând. Mâine. Cât mai repede.

BUCŞAN: Dumneata ce spui?

ANDRONIC: Aş putea şi eu la fel. Oricând. Cât mai repede. Dar...

BUCŞAN: Dar?

ANDRONIC: E ceva care mă nelinişteşte.

BUCŞAN: Ce?

ANDRONIC: Aş vrea să ştiu... şi trebuie să ştiu... ce e Protar?

BUCŞAN: Cum?

MAGDA: Cum?

DIRECTORUL: Cum?

ANDRONIC: Da. Ce însemnează vorba asta: Protar?

BUCŞAN *(iritat):* Cum ce însemnează? Cum ce-n-semnează? E... o confuzie!

MAGDA: O eroare!

BUCŞAN: O greşeală de tipar.

MAGDA: Cum singur ai spus.

ANDRONIC: Am spus şi am crezut, dar acuma... M-am gândit bine...

BUCŞAN *(căire Magda):* E nebun.
DIRECTORUL *(printre dinţi):* O face pe nebunu.
ANDRONIC: Cuvântul ăsta trebuie să aibă un înţeles ascuns. Protar. E de ajuns să-l auziţi - Protar - şi tresăriţi cu toţii, cu un fel de ciudată spaimă. De ce?
DIRECTORUL *(printre dinţi):* Începe iar şantajul.
BUCŞAN *(fierbând, către Magda):* Dacă-şi închipuie că mai poate smulge de la mine o singura centimă mai mult, se înşală.
ANDRONIC: Protar…
MAGDA: Vrei să ştii ce înseamnă?
ANDRONIC: Da.
MAGDA *(lui Bucşan):* Să-i spun? Îmi dai voie să-i spun? *(Gest de stupoare al lui Bucşan. Către Andronic:)* Ei bine, iată: îmi pare rău că trebuie să destăinuiesc un lucru care trebuia să fie pentru dumneata o surpriză. Dar pentru că ţii cu tot dinadinsul… Protar e o societate pe care domnul Bucşan o plănuieşte mai demult, şi acum, acum în sfârşit vrea s-o realizeze. Protar. Nu bănuieşti?
ANDRONIC: Nu.
MAGDA: Gândeşte-te. Pro-tar. Nu vezi?
ANDRONIC *(gest):* Nu văd.
MACDA: Asociaţia pentru încurajarea studiilor de istorie antica.
ANDRONIC *(uimit copilăreşte):* Extraordinar!
BUCŞAN *(explodând):* Într-adevăr, extraordinar! *(Traversează.)* Domnişoară… domnişoară, eşti un geniu! *(Merge spre uşa din dreapta.)* Werner! Werner!
MAGDA *(încet, către Andronic):* Să ştii că nu sunt un geniu. Sunt numai o fată care te iubeşte… puţin…

SCENA XVI

ACEIAŞI, SECRETARA

BUCŞAN *(din pragul uşii din dreapta):* Werner! *(Intră Secretara.)* Werner, mâine dimineaţă constituim societatea Protar.

SECRETARA: Imposibil!

BUCŞAN: Şi tu spui asta, Werner? Imposibil? E ăsta un cuvânt pe care l-ai auzit deseori în acest birou? Să-mi pregăteşti pentru mâine actul constitutiv şi statutele.

SECRETARA: Bine, dar... Preşedintele...

BUCŞAN: ...consiliului de administraţie? *(Gest larg spre Andronic.)* Domnul profesor Alexandru Andronic.

ANDRONIC: Eu?

SECRETARA: El?

DIRECTORUL: El?

ANDRONIC: Bine, dar eu plec.

BUCŞAN: Tocmai de aceea.

DIRECTORUL: E o lovitură!

BUCŞAN: Formidabilă!

DIRECTORUL: Ar merita s-o dăm la gazetă.

BUCŞAN: Sigur c-o dăm.

DIRECTORUL: La ultima oră.

BUCŞAN: Evident.

DIRECTORUL (a ridicat receptorul, a format numărul): Alo! Alo! „Deşteptarea”! Tu eşti, Ştefănescule?... Mi-ai păstrat ultima oră liberă? Ia o hârtie şi scrie ce îţi dictez: „Ieri, în capitală, s-a constituit Societatea anonimă Protar. Scopul acestei societăţi...”

BUCŞAN *(rectificând):* Unul din scopuri... Mai sunt şi altele...

DIRECTORUL: „Unul din scopurile societăţii este încurajarea studiilor de istorie antică. Preşedintele consiliului de administraţie este domnul profesor

Alexandru Andronic — ai scris? — profesor Alexandru Andronic — eminentul nostru colaborator.”

---- CORTINA ----